

# Informiranje o poremećajima prehrane čitanjem beletristike za mlade u narodnoj knjižnici

---

Zurak, Tina

Master's thesis / Diplomski rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zadar / Sveučilište u Zadru**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:162:959599>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-03-11**



**Sveučilište u Zadru**  
Universitas Studiorum  
Jadertina | 1396 | 2002 |

Repository / Repozitorij:

[University of Zadar Institutional Repository](#)



zir.nsk.hr



DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJ

Sveučilište u Zadru

Odjel za informacijske znanosti  
Diplomski sveučilišni studij informacijskih znanosti

**Tina Zurak**

**Informiranje o poremećajima prehrane čitanjem  
beletristike za mlade u narodnoj knjižnici**

**Diplomski rad**

Zadar, 2023.

Sveučilište u Zadru

Odjel za informacijske znanosti  
Diplomski sveučilišni studij informacijskih znanosti

Informiranje o poremećajima prehrane čitanjem beletristike za  
mlade u narodnoj knjižnici

Diplomski rad

Studentica:

Tina Zurak

Mentor:

Doc. dr. sc. Mate Juric

Komentorica:

Doc. dr. sc. Alica Kolarić

Zadar, 2023.



## Izjava o akademskoj čestitosti

Ja, **Tina Zurak**, ovime izjavljujem da je moj **diplomski** rad pod naslovom **Informiranje o poremećajima prehrane čitanjem beletristike za mlade u narodnoj knjižnici** rezultat mojega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na izvore i radove navedene u bilješkama i popisu literature. Ni jedan dio mojega rada nije napisan na nedopušten način, odnosno nije prepisan iz necitiranih radova i ne krši bilo čija autorska prava.

Izjavljujem da ni jedan dio ovoga rada nije iskorišten u kojem drugom radu pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj, obrazovnoj ili inoj ustanovi.

Sadržaj mojega rada u potpunosti odgovara sadržaju obranjenoga i nakon obrane uređenoga rada.

Zadar, 25. rujna 2023.

## ZAHVALE

*Zahvaljujem se svojim mentorima doc. dr. sc. Mati Juricu i doc. dr. sc. Alici Kolarić na vodstvu, korisnim savjetima i pruženoj pomoći. Posebno se zahvaljujem na izdvojenom vremenu za svake potrebne konzultacije i upućenim primjedbama tijekom pisanja ovog rada.*

*Hvala svim kolegama na predivnim studentskim danima. Najveće zahvale posvećujem kolegici Jeleni koja mi je uvijek bila veliki oslonac kao kolegica i kao pravi prijatelj za cijeli život.*

*Neopisivo sam zahvalna svim članovima moje obitelji na podršci i povjerenju, na svemu što su mi omogućili tijekom studiranja. Hvala što su vjerovali u moj konačan uspjeh, posebno hvala mlađem bratu Ivanu koji je uvijek ohrabrivao svoju stariju sestru.*

*Veliko hvala svim mojim prijateljicama što su uvijek moje probleme učinile manjima, hvala na svakom iskrenom savjetu i bezuvjetnom razumijevanju.*

*Od srca hvala mom zaručniku Marku na ogromnoj potpori, strpljivosti i neumornom bodrenju, bez njega ovo studiranje ne bi bilo moguće.*

## Sadržaj

Uvod.....	1
1. Uloga narodne knjižnice .....	3
1.1. Čitateljske potrebe djece i mladih.....	4
2. Čitanje – koncept preobrazbe i kriteriji odabira željenog štiva .....	7
2.1. Izgradnja identiteta putem aktivnog čitanja – važnost slobodnog odabira građe .....	8
3. Biblioterapija u knjižnici – prepoznavanje potreba zajednice .....	12
4. Adolescenti u doticaju sa zdravstvenim informacijama .....	15
4.1. Spolne razlike pri pretraživanju zdravstvenih informacija .....	17
5. Bolesti poremećaja prehrane.....	19
5.1. Pružanje informacija, pomoći i podrške .....	23
6. Zaključak pregleda literature .....	26
7. Istraživanje .....	27
7.1. Cilj i svrha istraživanja.....	27
7.2. Istraživačka pitanja.....	27
7.3. Metodologija .....	27
7.3.1. Prva faza istraživanja .....	27
7.3.2. Druga faza istraživanja.....	29
8. Rezultati .....	32
8.1. Istraživačko pitanje 1: U kojoj mjeri je beletristika za djecu i mlade tematski vezana uz poremećaje prehrane dostupna u katalozima narodnih knjižnica? .....	32
8.2. Analiza kataloga .....	33
8.2.1. CROLIST – skupni katalog knjižnica Zadarske županije.....	33
8.2.1.1. Rezultati dostupnosti prema ključnim riječima .....	33
8.2.1.2. Rezultati dostupnosti primjeraka prema popisu naslova knjiga .....	38
8.2.2. Skupni katalog sustava ZAKI.....	40
8.2.2.1. Rezultati pretraživanja prema ključnim riječima.....	40

8.2.2.2.	Rezultati pretrage prema oznakama/tagovima .....	43
8.2.2.3.	Konačan popis knjiga .....	50
8.2.2.4.	Rezultati dostupnosti knjiga označenih i neoznačenih prema signaturi za djecu i mlade .....	52
8.3.	Istraživačko pitanje 2: Iz kojih izvora informacija tinejdžeri stječu informacije o poremećajima prehrane? .....	57
8.4.	Istraživačko pitanje 3: Smatraju li tinejdžeri da ih beletristika na temu poremećaja prehrane informira o tom zdravstvenom problemu? .....	59
8.5.	Istraživačko pitanje 4: Na koji način tinejdžeri doživljavaju odabrani ulomak iz književnog djela s tematikom poremećaja prehrane? .....	60
8.6.	Sažetak rezultata intervjua .....	62
9.	Rasprava .....	63
10.	Zaključak .....	67
	Literatura .....	70
	Abstract .....	73
	Prilog 1: Opis knjiga – tematska oznaka .....	74
	Prilog 2: Kratki prikaz sadržaja knjige .....	81
	Popis slika i tablica .....	84
	Popis slika .....	84
	Popis tablica .....	84

## Sažetak

Cilj rada je istražiti dostupnost beletristike za mlade na temu poremećaja prehrane u narodnim knjižnicama Zadarske županije i mogućnosti informiranja mladih o poremećaju prehrane čitanjem beletristike. Svrha rada je doprinijeti prepoznavanju uloge beletristike u informiranju učenika o specifičnim i kompleksnim temama. Plan istraživanja sastoji se od dvije faze. U prvoj fazi istraživanja prikupljeni su rezultati dostupnosti beletristike na temu poremećaja prehrane u katalozima CROLIST i ZAKI. U skupnom katalogu knjižnica zadarske županije CROLIST i sustavu fonda narodnih i školskih knjižnica kataloga ZAKI, izvršena je analiza pretraživanjem prema određenim ključnim riječima i zadanom popisu knjiga za djecu i mlade, definiranom od strane Komisije za knjižnične usluge za djecu i mlade Hrvatskog knjižničarskog društva. U drugoj fazi istraživanja koristila se metoda polustrukturiranog intervjua među učenicima sedmih i osmih razreda Osnovne škole Braća Ribar Posedarje u Zadarskoj županiji. Istraživanje je provedeno tijekom ožujka 2023. godine. Intervju se temelji na odabranim ulomcima problemskog romana autorice Jasminke Tihi-Stepanić s naslovom *Moja neprijateljica Ana*. Pretraživanje prema ključnim riječima koje se odnose na temu poremećaja prehrane u katalogu CROLIST ne donosi nijedan rezultat, a u katalogu ZAKI pronađen je jedan rezultat. Informacije o poremećajima prehrane intervjuirani adolescenti pronalaze putem pet navedenih izvora: internet, filmovi i serije, društveni mediji, knjige i škola. Ispitanici odabiru internet za najčešći, a filmovi i serije za najmanje korišteni izvor informiranja o poremećajima prehrane. Svi učenici pozitivno doživljavaju pročitane ulomke odabranog djela te iskazuju motiviranost i zainteresiranost za čitanjem literature slične tematike. Uz potpisanu suglasnost roditelja ispitanika, istraživanje se provodilo u prostoru školske knjižnice osnovne škole.

**Ključne riječi:** poremećaj prehrane, anoreksija, bulimija, narodna knjižnica, mladi



## Uvod

Čitanje je aktivnost prisutna u svakodnevici života pojedinca. Svaka osoba čita tijekom aktivnog ili pasivnog pretraživanja i prikupljanja različitih informacija. Tijekom obrazovanja razvijaju se čitateljske vještine i sposobnosti, ali dobrovoljno čitanje knjiga prema slobodnom izboru je ključna za izgrađivanje vlastitog identiteta. Prema Ross (2000), čitanje iz užitka informira čitatelje i odgovara na svakodnevne životne potrebe, pruža novu perspektivu, pobuđuje inspiraciju i potiče na promjenu. Dob čitatelja jedna je od glavnih karakteristika koja određuje čitateljske potrebe, navike i interese. Skupina odabrana za istraživanje u ovom diplomskom radu su djeca i mladi. Adolescentska dob je razdoblje velikih fizičkih i mentalnih promjena, a samim time dolazi i do izmjene informacijskog ponašanja i potreba. Čitanje djela beletristike kod adolescenata olakšava prijelaz iz djetinjstva u odraslu dob jer im omogućuje dublje uvide u osobne vrijednosti i pridonosi razumijevanju svijeta koji mlade okružuje. Prema Howard (2011), razlozi za čitanje iz užitka dijele se na: obrazovne, društvene i osobne. Osobni razlozi za čitanje za adolescente vezuju se uz zabavu, bijeg, opuštanje, jačanje mašte i poistovjećivanje s likovima u knjizi. Pretraživanje i prikupljanje informacija u adolescentskoj dobi intenzivnije su usmjereni na upite iz područja zdravlja. Informiranost uključuje odgovore na zdravstvena pitanja: konzumiranje opijata (alkohol, cigarete, droga), seksualno zdravlje te održavanje ili postizanje vitkosti i željenog fizičkog izgleda. Pritisak negativnog društvenog okruženja, medija, društvenih mreža, nesigurnost oko izgleda, opterećenost tjelesnom težinom, održavanje dijeta, odbijanje hrane i uskraćivanje važnih obroka u danu predstavlja potencijalnu opasnost razvoja poremećaja prehrane. Anoreksija, bulimija i kompulzivno prejedanje su psihički poremećaji, a svrstavaju se u tri osnovna tipa poremećaja prehrane. Za potrebe istraživanja izdvajaju se anoreksija i bulimija kao dvije vrlo slične i specifične bolesti hranjenja. Poremećaji prehrane javljaju se najčešće kod mlađih djevojaka ili mladića, odnosno tijekom adolescentskog sazrijevanja. U većini slučajeva žrtve bolesti su pripadnice ženskog spola (Božić i Macuka 2017), iako su zabilježeni slučajevi suprotnog spola u manjem postotku. Izvori zdravstvenih informacija kojima se mladi mogu obratiti raznoliki su. Uz internet, prijatelje i roditelje, poželjno je ubrojiti knjižnicu kao središnji izvor informacija jer pruža pristup svim korisnicima i slobodu informiranja. Prema IFLA-i (2011), narodna knjižnica treba osigurati široki opseg građe u različitim oblicima i dovoljan broj dostupne građe u svrhu zadovoljavanja potreba i interesa zajednice. Iz toga razloga, potrebno je istražiti informiranost o poremećajima

prehrane kod adolescenata putem knjižnične građe u narodnoj knjižnici. U idućim poglavljima metodom analize kataloga, ispitat će se dostupnost beletristike na temu poremećaja prehrane u katalozima narodnih knjižnica u Zadarskoj županiji. Također, istražiti će se informiranje mladih o poremećaju prehrane te mogućnosti informiranja čitanjem beletristike metodom intervjua među učenicima jedne osnovne škole na području Zadarske županije.

## 1. Uloga narodne knjižnice

Narodna knjižnica predstavlja ogledalo stanovništva određenog mjesta. Prema IFLA-inim smjernicama definicija narodne knjižnice predstavljena je u navedenom citatu.

*„Narodna knjižnica je organizacija koju osniva, podržava i financira određena zajednica putem lokalne, regionalne ili nacionalne vlasti ili putem nekog drugog oblika organizacije. Ona osigurava pristup znanju, informacijama, cjeloživotnom učenju i djelima mašte pomoću niza izvora i službi, a na raspolaganju je svim članovima zajednice bez obzira na njihovu rasu, nacionalnost, dob, spol, religiju, jezik, invaliditet, ekonomski i radni status te obrazovanje.“ (IFLA, 2011)*

Društvena uloga knjižnice je poticanje društvene i kulturne aktivnosti prateći interese same zajednice. Narodna knjižnica prepoznatljiva je pod nazivom "dnevna soba zajednice" jer osim što korisnici dolaze radi ispunjavanja informacijskih potreba, neformalno stupaju u poznanstva s ostalim članovima zajednice. Uspjeh ispunjavanja društvene uloge knjižnice uvelike ovisi o opremljenosti i uređenosti narodne knjižnice. Kovačević (2017) predstavlja skandinavski model lokalne knjižnice gdje skandinavski teoretičari oblikuju knjižnicu vodeći se s četiri kriterija: iskustvo (engl. experience), sudjelovanje (engl. involvement), osnaživanje (engl. empowerment) i inovacija (engl. innovation). Realizacijom postavljenih ciljeva, danski stručnjaci žele prikazati važnost inovacije i kreativnosti zahvaljujući funkcionalnosti knjižnice. Njihova vizija knjižnične budućnosti temelji se na četiri različita, ali usklađena „prostora“, a to su prostor inspiracije, prostor učenja, prostor susreta i izvedbeni prostor. Pojam prostora se ne odnosi nužno na prostorije u fizičkom obliku, već na mogućnosti koje se mogu provoditi u *cyber* prostoru, jednako kao i u fizičkom prostoru knjižnice. Prostor inspiracije potiče osmišljavanje iskustava korisnika (npr. aktivnost pričanja priča). Prostor učenja temelji se na definiranju potreba korisnika za učenjem u otvorenom pristupu informacijskog okruženja. Učenje u knjižnici odvija se u različitim oblicima (npr. igra, umjetničke aktivnosti) što znači da sami time ovakav prostor ponajviše zadovoljava posebne potrebe djece i mladih. Prostor susreta može se poistovjetiti s IFLA-inim opisom knjižnice kao mjesto neformalnog okupljanja različitih korisnika. Danski stručnjaci smatraju ovaj prostor potrebnim jer je to jedinstveno mjesto susreta korisnika, točnije platforma putem koje se ističu različiti stavovi, a samim time dolazi do dijeljenja različitih interesa te se stvaraju međusobne diskusije i rasprave. Prostor izvedbe namijenjen je povezivanju korisnika gdje se kroz interakciju izgrađuje inspiracija potrebna za inovativnosti u području kulture i umjetnosti. U ovom prostoru korisnicima je

omogućen pristup alatima kao podrška njihovim kreativnim aktivnostima (npr. putem pisanja, zvučnih i videoradionica, interaktivnih igri).

Prema IFLA-inim smjernicama za narodne knjižnice (2011), knjižnica treba širiti usluge izvan same ustanove i omogućiti korisnicima u prigradskim ili zabačenim naseljima jednaku uslugu kakvu pruža središnja knjižnica, dakle trebaju postojati "knjižnice bez zidova", odnosno "pokretne knjižnice". Prijevozna sredstva kao što su kombi ili autobus, zaduženi su za pružanje knjižničnih i informacijskih usluga potrebitim korisnicima: osobe s tjelesnim ili osjetilnim invaliditetom, osobe koje borave u određenoj instituciji (npr. zatvor, bolnica) ili osobama koje nemaju raspoloživa prijevozna sredstva za dolazak u njihovu narodnu knjižnicu. Uz pružanje knjižnične građe, u bilo kojem obliku prijevoznog sredstva knjižnice su dužne pobrinuti se o pristupu multimediji i internetu. Ako je takva usluga omogućena u "knjižnicama bez zidova", tada se koristi termin "infobusevi". Za pristup informacijskim i obrazovnim uslugama u udaljenim ruralnim područjima, zadužen je pokretni suvremeni knjižnični centar: bibliobus. Njegova primarna namjera je nastojanje otklanjanja digitalnog jaza unutar zajednice jer je uređen s novijom zbirkom knjiga, audiovizualnom opremom, obaveznim pristupom internetu te specijaliziranim bazama podataka. Svrha narodne knjižnice očituje se u njegovanju cjeloživotnog učenja svih dobnih skupina tijekom formalnog i neformalnog obrazovanja. Knjižnica ostvaruje suradnju s obrazovnim ustanovama te s nastavnicima i ostalim osobljem obrazovnog procesa. Za uspješno provođenje formalnog i neformalnog obrazovanja potrebno je osigurati građu, prostor za učenje te neophodan pristup elektroničkim izvorima. Zadatak knjižničara je uputiti korisnike na relevantne informacijske izvore kako bi rezultiralo zadovoljavanju njihovih postavljenih upita. Narodna knjižnica treba sadržavati široki opseg građe u odgovarajućoj količini, kao i u različitim oblicima dostupnosti. Prema IFLA-inim smjernicama za narodne knjižnice (2011, 72) određena je zastupljenost beletristike prema standardima za zbirke, „U najmanjim se zbirkama građa za djecu, beletristika i publicistika za odrasle može osigurati u jednakim omjerima. U većim zbirkama postotak nebeletrističkih naslova ima tendenciju povećavanja.“ Opseg građe kreira na temelju potreba i uloge narodne knjižnice od strane lokalne zajednice.

### **1.1. Čitateljske potrebe djece i mladih**

Kako bi narodna knjižnica ispunjavala potrebe mladih potrebno je istražiti mlade korisnike. U jednom od istraživanja, dvije autorice (Mikić i Martinović 2021) u Republici Hrvatskoj istraživale su čitateljske potrebe i interese mladih ljudi, ali popratno i ulogu narodnih knjižnica

u ostvarivanju istih. Ispitani učenici Gimnazije Antuna Gustava Matoša u Đakovu čitanje su opisali vrlo pozitivno jer ono za njih predstavlja ulazak u novi svijet koji im pruža zabavu i razbibrigu. Čitanjem potiču razvijanje vještina te im ono olakšava savladavanje prepreka. Tijekom odrastanja aktivnost čitanja kod mladih opada jer svoje slobodno vrijeme više posvećuju društvu ili ispunjavanju vlastitih hobija, no unatoč tomu posjeduju potrebu za čitanjem kao i sve ostale grupe korisnika u narodnim knjižnicama. Unutar izvornog znanstvenog rada definira se pojam čitateljske potrebe.

*„Dakle, iako ne postoji posebno istaknuta definicija čitateljskih potreba, moguće ih je opisati kao funkcionalne potrebe koje pojedinac s razvijenom navikom čitanja osjeća, a može ih ispuniti samo čitanjem teksta koji je samostalno odabrao i koji odgovara njegovim interesima.“* (Mikić i Martinović, 2021)

Čitateljski interesi definiraju se kroz žanr i/ili predmet koji preferira pojedinac. Najviše preferiraju ljubavne, avanturističke i kriminalističke žanrove jer sadrže likove s kojima se mogu poistovjetiti. Puno više čitaju strane, a rijetko domaće autore. Znatan broj ispitanika vrlo rado koristi usluge Gradske knjižnice i čitaonice Đakovo, a na postavljeni upit o ostvarivanju poticaja čitanja iz užitka u samoj knjižnici navode kako ih knjižnica niti potiče niti ne potiče na čitanje iz užitka. Većina ispitanika ne zna potiče li gradska knjižnica učenike na čitanje iz užitka u dovoljnoj mjeri. Također, veći broj ispitanika potvrdio je korištenje knjižničnih usluga kao samostalnih članova ili korištenjem članske kartice od strane jednog člana obitelji. Razlozi ispitanika koji nisu učlanjeni u narodnu knjižnicu su zadovoljavanje potreba u školskoj knjižnici, prevelika udaljenost od narodne knjižnice, kupnja knjiga, online čitanje ili jednostavno nepostojanje potrebe za čitanjem knjiga iz zabave. Prepoznatljiva su dva problema u knjižnici. Prvenstveno, skupina mladih korisnika smještena je ovisno o dobi, djelomično na odjel za djecu i odjel za odrasle, dok se drugi problem odnosi na nedefiniran pojam „mladih“ i određivanja njihove dobne granice. Mladim ljudima smatraju se (Martinović, Bakota i Badurina 2018) osobe u dobi od 12. do 18. godine, iako se dobna granica neprestano mijenja, UNESCO za pojam „mladi“ određuje dobnu granicu od 15. do 24. godine.

Prema Zavec (2020), čitanje je sredstvo učenja, izgradnja znanja i obrazovanja, omogućuje napredak osobnog rasta, vlastitog mišljenja, proširenje vokabulara i načina razmišljanja. Uspješno čitanje podrazumijeva savladati tehniku čitanja, razumjeti riječi, odvojiti važno od manje važnog te odabrati kvalitetan tekst. Knjižnice organiziraju različite aktivnosti kojima je cilj poticanje čitanja. Izdvojeni primjer poticanja čitanja je Osnovna škola Breg, Ptuj, Slovenija koja se sastoji od nekoliko zanimljivih inicijativa: noć čitanja, zagonetke za knjige, čajanke, projekt „Rastem uz knjigo“, aktivnost iz bajke i drame. Putem ankete ispitanici učenici od 6. do

9. razreda (Zavec 2020) istaknuli su kako ih na čitanje potiču članovi obitelji (roditelji, sestra ili brat), učitelji i knjižničari. Potaknuti su većim prisustvom pripovijedanja i čitanja različitih priča od strane odraslih u školi i kod kuće. Čitaju jer ih knjige zanimaju, opuštaju, s njima ispunjavaju slobodno vrijeme, zaborave na probleme, poistovjećuju se s književnim junacima, nauče mnoge zanimljive stvari, otkivaju različite ideje i pronalaze brojne informacije.

## 2. Čitanje – koncept preobrazbe i kriteriji odabira željenog štiva

Pojedini autori ističu čitanje u slobodno vrijeme isključivo radi užitka i utilitarno<sup>1</sup> (engl. utilitarian reading) (Ross 2000, 343) čitanje koje zadovoljava obrazovne interese. Među istraživačima koji su se bavili čitanjem je kanadska znanstvenica Catherine S. Ross. U jednom od svojih istraživanja saznala je da su većina ispitanika (Ross 2000) „teški čitatelji“ (engl. 'heavy readers'): oni koji čitaju više od jedne knjige tjedno, češće žene nego muškarci, mlađe odrasle osobe nego starije, viša obrazovna razina od cjelokupnog stanovništva. Osobe koje čitaju iz užitka izvještavaju da tijekom čitanja slučajno nailaze na informacije koje im pomažu u životu. Ispitanici su skloni čitati iz raznih razloga. Dobrovoljno čitanje je dio njihovog identiteta. Čitati mogu bilo kad i bilo gdje: uz mikrovalnu pećnicu, u kupaonici, u spavaćoj sobi, pored televizije, a knjiga u torbi uvijek zauzima svoje mjesto. Tekstovi su glavni izvor informiranja za životne potrebe npr. kako posaditi vrt ili kako plesti. Posjećuju knjižnicu ili kupuju knjige kako bi se mogli obratiti knjigama. Određeni čitatelji čitaju da bi se zabavili, ne da bi se promijenili, cijene ugođaj samog čitanja, ali ne u svrhu stjecanja znanja. Čitatelji tvrde za sve ono što su pročitali da je postalo dio njihovog identiteta. Knjiga koja potiče promjenu u životu čitatelja je ona koja priča čitateljevu vlastitu priču. Knjige koje potiču promjenu ili *transformativne* knjige su one koje nude novu perspektivu ili otvaraju nova vrata, pružaju primjere koje treba slijediti, pravila po kojima treba živjeti, one koje pružaju inspiraciju, mogućnost da stvari vide na drugačiji način. Čitatelji su vrijednost knjige opisali kroz metafore „buđenja“, „zvuk akorda“, „prijatelja“, „hrane za utjehu“, što čitatelju pruža potvrdu identiteta ili potiče na promjenu. Ross ovakve učinke čitanja opisuje riječima:

*„Intervjuirani čitatelji posebno su tragali za likovima čiji životi pružaju modele za život u određenim situacijama. Čitanje je promijenilo uvjerenja čitatelja, stavove ili slike svijeta, što je zauzvrat promijenilo način na koji su čitatelji odlučili živjeti svoje živote nakon što je knjiga zatvorena.“* (Ross, 2000)

Sljedeći rad (Ross 1999) istražuje dva aspekta čitateljskog iskustva čitanja iz užitka: kako čitatelji biraju knjige koje će čitati iz užitka i knjige koje su značajno promijenile živote čitatelja. Uspješni izbori knjiga održavaju užitak samog čitanja, a razočaravajući izbori narušavaju želju za čitanjem. Kriteriji za odabir knjiga prilikom čitanja iz užitka ovise o

---

<sup>1</sup> Zadovoljava 'vanjske' interese korištenjem referentnih materijala potrebnih za privatne i poslovne obaveze npr. medicinske knjige, knjige s receptima za kuhanje i priručnik za popravke. Ross, Catherine Sheldrick. 2000. "Finding without seeking: what readers say about the role of pleasure reading as a source of information." *Australasian Public Libraries and Information Services* 13, br. 2, 72-80.  
<https://search.informit.org/doi/10.3316/ielapa.983416050002918>

prethodnom iskustvu i poznavanju ugleda autora, ugleda izdavača, naslovnici, preporukama ili posuđivanju knjiga od obitelji ili prijatelja, informacijama na koricama knjige i kratki opis na poleđini knjige. Glavni kriterij prilikom odabira knjige su: raspoloženje čitatelja i trenutna događanja u životu, knjige koje su upravo vraćene u knjižnicu, nasumičan odabir, imena autora prema određenom slovu, čitanje odlomka ili stranice u knjizi. Proces odabira knjige za čitanje iz užitka uključuje 5 povezanih elemenata: raspoloženje čitatelja, izvori upozorenja (engl. alerting sources) koje čitatelj koristi kako bi saznao o novim knjigama (pregledavanje, preporuke, recenzije - itd.), elementi knjige koji se moraju uskladiti sa željenim iskustvom čitanja (likovi, radnja, završetak – itd.), naznake o samoj knjizi korištene za određivanje ponuđenog iskustva čitanja (autor, žanr, izdavač, naslov, naslovnica, ogledna stranica), trošak vremena, novca ili potrebne energije prilikom intelektualnog ili fizičkog odabira određene knjige. Istraživanje (Ross 1999) je pokazalo da su jedna ili više knjiga pružile određenu vrstu pomoći 60 % ispitanika. Čitanje beletristike može dati odgovore na trenutne probleme bez potrebe za aktivnim traženjem informacija.

### **2.1. Izgradnja identiteta putem aktivnog čitanja – važnost slobodnog odabira građe**

U jednoj regionalnoj općini u istočnoj Kanadi (Howard 2011) provedeno je istraživanje učenika uzrasta 12-15 godine, u dobi kada se često opaža pad u čitanju. Istraživanje je pokazalo da redoviti čitatelji imaju bolji vokabular, bolje razumijevanje pročitano i kvalitetnije razumijevanje gramatike. Osim kognitivnih vještina, poboljšava se i njihov angažman u čitanju. Nacionalna zaklada za umjetnost (engl. National Endowment for the Arts) identificira nekoliko profesionalnih i društvenih prednosti koje su povezane s čitanjem iz užitka: poslodavci nedostatan čitanje i pisanje ističu kao glavne nedostatke kod novozaposlenih, 63 % poslodavaca tretira razumijevanje čitanja kao 'vrlo važno', dobri čitatelji imaju financijski isplativije poslove, dok manje napredni čitatelji navode manje mogućnosti za razvoj karijere. Howard (2011, 47) u svom radu navodi, „Izvešće NEA također zaključuje da dobri čitatelji 'igraju ključnu ulogu u obogaćivanju našeg kulturnog i građanskog života' ". Za razliku od osoba koje ne čitaju, kod predanih čitatelja tri puta je veća vjerojatnost posjećivanja muzeja, predstava ili koncerata te je značajnija mogućnost za prisustvovanjem sportskim događajima ili preostalim aktivnostima na otvorenom, volontiranjem ili dobrotvornim radom. Također, razvija se aktivna empatija gdje je prisutno razumijevanje i uvažavanje drugih osoba, kao i proširivanje vlastitog identiteta, a takve osobe zasigurno doprinose kvalitetnom formiranju društva. Rezultati (Howard 2011) potvrđuju



aktivnih čitatelja 85 % i 15 % učenika koji ne čitaju rado. Adolescenti čitaju iz užitka iz vrlo sličnih potreba koje su iskazali i odrasli: zabava, provođenje vremena, opuštanje i vježbanje mašte. Adolescenti su jasno obrazložili obrazovnu i društvenu želju za čitanjem iz užitka, a samim time se očituje usklađenost s razvojnim potrebama i interesima navedene dobne skupine. Čitanje iz užitka dijeli se na obrazovne, društvene i osobne razloge. Obrazovna uloga (engl. educational performance) i čitanje iz užitka vezuju se uz poboljšanje cjelokupne pismenosti ili vještine razmišljanja. Za adolescente koji čitaju, pokazalo se da adolescenti koji čitaju postižu bolji uspjeh u školi te mogućnost razvijanja općih vještina pismenosti. Shodno tomu, bolje upoznaju različita zanimanja kroz čitanje, točnije rečeno, čitanje iz užitka pruža nadahnuće razmišljanja o budućim profesionalnim ciljevima (npr. veterinar, psiholog, učitelj) ili o maštovitoj karijeri (npr. pisac ili filmski redatelj). Društveni razlozi za čitanje iz užitka uključuju razumijevanje svijeta, društvenu savjest i empatiju, osnaživanje i priče s uputama i upozorenjima. Tijekom čitanja adolescenti se susreću s vlastitim unutaršnjim svijetom osjećaja i emocija te tako razvijaju veću empatiju i suosjećanje. Osobni razlozi zadovoljstva čitanja odnose se na zabavu (engl. to be entertained), bijeg (engl. to escape), opuštanje (engl. to relax), jačanje mašte (engl. to enhance the imagination) i poistovjećivanje s likovima u knjizi (engl. reassurance). Čitanje iz zadovoljstva čitateljima omogućuje bolje razumijevanje sebe samih. Howard (2011, 53) zaključuje da „tinejdžeri, kao i odrasli, nesvjesno koriste čitanje iz užitka kao sredstvo svakodnevnog traženja informacija, stječu značajne uvide u samoodređenje, samoizgradnju i samosvijest, a sve to im pomaže u prijelazu iz djetinjstva u odraslu dob“.

Tijekom ljetnog odmora učenika kod adolescenta nastupa pasivno stanje učenja jer nemaju obavezu izvršavanja školskih zadataka. Rezultati istraživanja (Lu i Gordon 2007) prikazuju kako učenje učenika opada ili ostaje isto tijekom ljetnih mjeseci i kako se veličina promjene razlikuje prema socio-ekonomskom statusu ispitanika. Cilj studije koju provode Lu i Gordon (2007) obuhvaća ispitivanje djelovanja ljetnog programa čitanja zasnovanog na webu kako bi se dobio uvid u istraživanje ponašanja učenika i njihovih stavova o čitanju. Putem anketnog upitnika sa zatvorenim i otvorenim pitanjima ispitano je 288 učenika: učenici koji se pripremaju za fakultet, s niskim uspjehom i niskom razinom čitanja, prosječni učenici, učenici s odličnim uspjehom i 11 profesora engleskog jezika. U prosjeku učenice više čitaju od učenika. 598 knjiga pročitanih preko ljeta je razvrstano u 3 kategorije: realistična i povijesna fikcija, fantastika i znanstvena fantastika i publicistika. Prosječni učenici i učenici s odličnim uspjehom više čitaju publicistiku, dok učenici s niskim uspjehom i niskom razinom čitanja više preferiraju čitanje beletristike. Lu i Gordon objašnjavaju na koji način beletristika bolje zadovoljava čitalačke potrebe i interese navedenih ispitanika.

*Beletristika ima prepoznatljive likove i dobro je strukturiran razvoj događaja, te je vjerojatno da će se razredna lektira i dopunska nastava u razredu usredotočiti na fiktivnu prozu. Dokumentarna literatura može se smatrati dosadnom učenicima s lošijim vokabularom i slabijim prepoznavanjem riječi.* (Lu i Gordon, 2007)

Dva najvažnija kriterija kod odabira knjiga su "interes za samostalno čitanje" i "preporuka prijatelja/obitelji/učitelja". Najprikladniji načini nabavljanja knjiga su u narodnoj knjižnici i putem preporuke prijatelja, s obzirom na to da školska knjižnica ne radi tijekom ljeta. Prepreke korištenja online kataloga odnose se na moguće razloge lošeg snalaženja radi nedovoljnog znanja za korištenje kataloga ili preferiranja pronalaska potrebitih knjiga od strane drugih osoba. Nakon što su učenici pohađali ljetni program čitanja, u prosjeku rezultati su bili pozitivni. Većina učenika iskazalo je zadovoljstvo slobodnim odabirom knjiga prema vlastitom izboru te su se upoznali s kritičkim analiziranjem knjiga. Prema tome, iskustva čitanja popraćena su vidljivo većom dozom samopouzdanja kod učenika tijekom čitanja i pisanja. Završetkom ljetnog programa, Lu i Gordon (2007, 13) navele su brojne izjave, ali najviše je došla do izražaja izjava jednog učenika, „Osjećam da sada mogu čitati bilo što.“ Učenici su spoznali novu stranu vještine čitanja jer čitanje nije samo aktivnost koja se provodi kao dio obaveznog obrazovanja. Ispitanici su prepoznali male i velike prednosti čitanja: bogatiji vokabular, veća brzina čitanja, smanjivanje teškoća u čitanju, kvalitetnija organizacija vremena, izgradnja samopoštovanja i poštovanja prema svojoj okolini, dugoročne posljedice vezane uz sniženu vjerojatnost konzumiranja opijata (alkohol/droga), pažljivo donošenje odluka, upornost i hrabrost u najtežim situacijama te suočavanje s izazovima. Čitanje raznolikog sadržaja osvijestilo ih je o pozitivnim i negativnim stranama odrastanja i u određenoj mjeri pripremio na nepredvidivost životnog puta. Stjecanje novih znanja u knjigama odnosi se na činjenice vezane uz teme različitih kultura, globalizacije, povijesti građanskog rata, različitih književnih vrsta, kao i njihovih autora. Učenici više cijene životne lekcije o kojima su čitali. Samim time, ljetno čitalačko iskustvo pokazalo se drugačijim i zabavnijim zbog bogatog izbora knjiga. Profesorice Lu i Gordon naglašavaju bogate prednosti ljetnog programa putem ovog citata.

*Ti projekti, međutim, ne odražavaju latentne učinke čitanja; na primjer, kako pojedinci bi mogli imati koristi od čitanja na različite načine. To ukazuje na potrebu pružanja materijala i strukture koje pomažu učenicima da rastu, ne samo kognitivno, već i psihološki, emocionalno i društveno, kroz svoja iskustva čitanja.*  
(Lu i Gordon, 2007)

Ispitani profesori istaknuli su kako su učenici puno više čitali zahvaljujući projektu za razliku od prethodnih godina. U radu autorica Lu i Gordon zapažen je komentar (2007, 14) jednog

profesora, „Mislim da više djece čita jer je bilo malo više slobode... Imam učenika koji pročita sve naslove jednog autora (engl. read a whole author). Pronašli su kod njega nešto u čemu su uživali, pa su potražili ostala njegova djela. Taj aspekt za mene je bio trijumfalan.” Nekoliko profesora izrazili su zabrinutost zbog nepridržavanja pravila programa jer smatraju kako svi predani projekti ne pružaju valjane pokazatelje čitalačkih interesa učenika ili točnu brojku pročitanih knjiga (npr. ako se učenici koriste s prethodno pročitanim knjigama izvan projekta). Mišljenja učitelja su podijeljena oko dugoročnosti projekta: neki su inzistirali na važnosti čitanja „prikladnih“ knjiga kako bi mogli kvalitetno učiti, dok druga polovica smatra kako je važno učenicima omogućiti slobodan izbor materijala za čitanje. Razina sposobnosti ne dozvoljava jednak pristup projektu - učenici s lošijim uspjehom ne pristupaju jednako čitanju te nemaju istu razinu interesa za čitanjem, kao i učenici s boljim uspjehom u školi. Odgovori učenika potvrđuju kako je čitanje puno više od intelektualnog iskustva, uz to je i zabavno.

### 3. Biblioterapija u knjižnici – prepoznavanje potreba zajednice

Prema Ya-Ling Lu (2008b) većina studija o biblioterapiji provedena je u području obrazovanja i psihologije. Još uvijek ne postoje formalne definicije za biblioterapiju, osim navedenih (Lu 2008b, 47), "Biblioterapija je klinički tretman u kojem educirani voditelj ili terapeut koristi odabranu literaturu kako bi vodio rasprave sa sudionicima, s ciljem integracije njihovih *osjećaja i kognitivnih odgovora* i posljedično utjecanja na promjenu." i "Biblioterapija je dijeljenje knjige ili knjiga s namjerom da se čitatelju pomogne da se nosi s osobnim problemom." Početkom 20. stoljeća u SAD-u, po prvi put biblioterapija je dobila priznanje kada su knjižničari zajedno s liječnicima uz pomoć knjiga liječili mentalno oboljele osobe. Godine 1939. bolnički odjel Američkog knjižničarskog udruženja (ALA) osniva prvi odbor za biblioterapiju čime dobiva službeni status u američkom knjižničarstvu. Izvan područja medicine biblioterapija se širi u druge prakse (učitelji i socijalni radnici) nakon Drugog svjetskog rata. Povijest biblioterapije doživljava negativnu oscilaciju, a u radu je obilježeno sljedećim opisom.

*Tijekom 1980-ih interes za biblioterapiju okrenuo se prema korištenju knjiga za samopomoć za promjenu negativnog ponašanja i za pomoć djeci s problemima u razvoju. To je bilo savršeno vrijeme da dječji knjižničari primjenjuju koncepte biblioterapije, ali interes knjižničara je za to vrijeme oslabio. Manje je knjižničara odlazilo na sastanke ALA za biblioterapiju početkom 1990-ih, a na kraju se raspustio Odbor za biblioterapiju ALA. (Lu, 2008b)*

Termin biblioterapija dolazi iz područja medicine, zbog čega se legitimitet knjižničara za primjenu biblioterapije u radu dovodi u pitanje. Rad knjižničara usmjeren na preporuke knjiga s namjerom da se čitatelju pomogne da se nosi s osobnim problemom, u knjižničarstvu se ne označava terminom biblioterapija, već se svrstava u knjižnične i informacijske usluge. Takva praksa posljedično izaziva nedostatak dokumentiranih informacija o pomoći i mogućem doprinosu ublažavanja postojećeg problema kao posljedica knjižničnog rada, pa je nepoznat razmjer takvih usluga, kao i njihova važnost. Autorica Ya-Ling Lu navodi mogućnosti koje knjižničari za djecu i mlade imaju na raspolaganju. Izuzev pružanja knjižničnih i informacijskih usluga u svrhu ispunjavanja različitih potreba djece, knjižničari trebaju predstavljati i primjenjivati korištenje knjiga za pružanje pomoći putem odgovarajućih aktivnosti u knjižnici. Suradnjom s učiteljima i roditeljima, knjižničari bi uspjeli na još bolji način prikazati učinkovitost rješavanja tegoba kod djece i mladih. Prilikom nastojanja rješavanja problema od strane korisnika, knjižničar se susreće s preprekom – treba znati procijeniti granicu između

profesionalnog i emocionalnog pristupa tj. koliko duboko može ući u razgovoru s korisnikom. Knjižničar za djecu i mlade uz standardne poslove, uvijek mora biti spreman na novu prilagodbu. Knjižničar u ulozi pripovjedača, umjetnika i učitelja postepeno nastoji smanjiti ili otkloniti poteškoće kod djece i mladih.

Knjižnična usluga savjetovanja čitatelja (engl. readers' advisory service) (Lu 2008a) u američkim narodnim knjižnicama provodila se između 1920-ih i 1940-ih nakon čega nastupa smanjeni interes knjižničara. Opseg knjižnične usluge savjetovanja čitatelja stalno se mijenja, u početku je promovirala beletristiku i publicistiku, ali između 1980-ih i 1990-ih bavila se osobito čitanjem beletristike. Primarni cilj savjetovanja čitatelja kroz posljednja dva desetljeća u odnosu na godinu objave navedenog djela, pomaknuo se od obrazovne prema rekreacijskoj funkciji. Dolazi do proširenja grupe korisnika knjižnične usluge savjetovanja čitatelja gdje se cjelokupna pažnja posvećuje samom čitatelju bez obzira na dob ili interese. Tragedija 11. rujna 2001. i katastrofa uragana Katrina u kolovozu 2005. na prostorima SAD-a obilježile su posao knjižničara. U tom vremenu, ljudi su posezali za knjigama kako bi ublažili svoju tugu zbog gubitka člana obitelji ili prijatelja, uloga knjižničara zahtijevala je pričanje priča kako bi omogućili djeci da pobjegnu od stresne stvarnosti, a osim pružanja potrebnih informacija, knjige su im pomogle u rješavanju osobnih problema. Američko udruženje knjižničara (ALA) kreirali su web-mjesto obogaćenom materijalima putem kojih pružaju podršku težini situacije gdje korisnici mogu pronaći potrebne knjige i informacije. Udruga za knjižnične usluge djeci, Udruga za knjižnične usluge mladih i odraslih te Državna knjižnica Louisiane (SLL) kreirali su popis preporučenih knjiga putem kojih bi ohrabрили i nastojali razvijati pozitivnije osjećaje kod djece i mladih.

Lu objašnjava da u navedenim kriznim situacijama knjižničari nisu bili samo knjižničari (Lu 2008a, 16). Jedan od knjižničara u američkim knjižnicama, ukratko je objasnio njihovu ulogu tijekom teškog razdoblja, „Ovdje smo socijalni radnici... smirujemo i tješimo.“ U privremenim skloništim organizirali su rekreacijsko čitanje za evakuirane osobe. Jednako su se potrudile i pojedine knjižnice gdje je potaknut program čitanja naglas, kao i rasprave o samim knjigama. Uz svu profesionalnost i empatiju, knjižničari su bili svjesni kako njihova pomoć nije dovoljna za sve potrebite ljude, iz toga razloga osigurali su dolazak savjetnika za pomoć obiteljima. Putem ovih primjera američke knjižnice pokazale su profesionalnu angažiranost u svrhu pružanja pomoći svojim posjetiteljima koji se nose s brojim poteškoćama tijekom nezaboravno teških razdoblja. Za analizu podataka pitanja su kategorizirana po grupama korisnika: odrasli i djeca. Iako su roditelji većinom dolazili potražiti literaturu, postavljani upiti bili su namijenjeni za djecu. Dakle, studija se bavi raznovrsnim problemima svakodnevnog života djece gdje se 98

% zahtjeva odnosilo na djecu. Često su postavljena pitanja na temu ponašanja, emocija, odnosa, postignuća i suosjećanja. Prema Lu, knjižničari su nastojali što kvalitetnije odgovoriti na upite koristeći se s pet glavnih izvora: knjižnične kataloge, kolege, internetske knjižare, putem osobnih iskustava i resursa zajednice. Većinom su se koristili katalogom knjižničnog sustava svoje knjižnice, u obližnjim područjima i sustavima u udaljenim područjima za međuknjižničnu posudbu. Knjižničari su preporučili i programe ili instituciju ako knjižnični materijal nije odgovarao na potrebe korisnika. Ključan posao knjižničara je pružanje izvora informacija. Shodno tomu, potrebno je razlikovati dvije vrste pružanja usluge: tradicionalno čitateljsko savjetovanje (engl. traditional readers' advisory) i usluga pomaganja pri suočavanju s izazovima (engl. the coping service). Unutar teksta, autorica je objasnila (Lu 2008a, 20) njihovu razliku, „Tradicionalno čitateljsko savjetovanje ima za cilj zadovoljiti specifične čitateljske interese i potrebe čitatelja; cilj usluge pomaganja pri suočavanju s izazovima je pomoći korisnicima da bolje razumiju problem ili ih usmjeriti na potencijalna rješenja.“ Interakcija između knjižničara i korisnika kod tradicionalnog savjetovanja čitatelja zahtjeva razumijevanje prethodnih čitateljskih iskustava određenog korisnika za bolje razumijevanje interesa za određeni upit. Usluga pomaganja pri suočavanju s izazovima odnosi se na mogućnost da korisnik osjeća nelagodu prilikom pristupanja knjižničaru jer podrazumijeva njegovo teško emocionalno ili stresno stanje zbog kojeg dolazi u knjižnicu (npr. razvod braka, smrt ljubimca itd.). Korisniku je vrlo važno dobiti kvalitetnu preporuku vezanu uz problem s kojim se suočava. Prema navedenom, vidljivi su nejednaki kriteriji prilikom odabira građe. Kod tradicionalnog savjetovanja čitatelja, osnovni preduvjeti su književne ili umjetničke vrijednosti, dok se usluga pomaganja pri suočavanju s izazovima ne temelji na književnim ili umjetničkim vrijednostima, nego već isključio rješenjima postojećeg problema. Knjižničarska preporuka najčešće se sastoji od knjiga ili popisa knjiga ili preostale knjižnične građe. U istraživanju je istaknuta zapreka kod usluga pomaganja pri suočavanju s izazovima prema idućem citatu.

*Stručna knjižnična literatura obično promiče razvoj zbirke na temelju potreba zajednice te književnih i umjetničkih vrijednosti građe. Ali knjige koje se bave nastojanjima rješavanja korisnikovih poteškoća i problema često mogu biti zanemarene i zabačene među količinama nedovoljno korištenih publikacija jer su manje popularne ili manje estetski ugodne. (Lu, 2008a)*

Usluga pomaganja pri suočavanju s izazovima podrazumijeva preporuku korisniku, ali određivanje ispravne literature za korisnika je zasigurno složeniji proces od ispunjavanja ostalih upita korisnika. Pred knjižničare su postavljeni veći zahtjevi jer korisnicima nisu potrebni samo obrazovni materijali, već i građa društvene, emocionalne te psihološke tematike.

#### **4. Adolescenti u doticaju sa zdravstvenim informacijama**

Osim knjižnične građe, korisnici dolaze u knjižnicu kako bi zadovoljili određene informacijske potrebe. Prema Martinović, Bakota i Badurina (2018), prva istraživanja informacijskih potreba i ponašanja zabilježena su 1948. godine kada je sva pažnja bila usmjerena na informacijske izvore. Promjene nastupaju 1980-ih jer se istraživanje više nije temeljilo na informacijskim izvorima i sustavima, nego je bilo usmjereno isključivo na korisnika i njegov način pronalaska potrebitih informacija. Informacijska potreba potpomaže i razvija informacijsko ponašanje, odnosno ovisni su jedno o drugome. Martinović, Bakota i Badurina (2018, 4) definiraju pojam informacijske potrebe, „Potreba za informacijom unutarnje je stanje pojedinca u trenucima spoznaje da je njegovo postojeće znanje o određenoj temi, predmetu ili određenoj situaciji nedostavno te želi, treba ili očekuje dodatne informacije kako bi donio odluku o nečemu ili pak djelovao.“ Informacijsko ponašanje podrazumijeva skup postupaka tijekom interakcije između čovjeka i izvora informacija s namjerom ispunjavanja konkretne informacijske potrebe. Fizičkim i mentalnim sazrijevanjem mladih mijenjaju se informacijske potrebe. Razdoblje adolescencije donosi promjenu u informacijskom ponašanju, što je sasvim prirodno i u svim ostalim fazama života. Odrastanje podrazumijeva oblikovanje tijela i njihovo razmišljanje, odnosno upoznavanje samog sebe. Iz toga razloga javlja se potreba za zdravstvenim informacijama. Zdravstveni informacijski interesi razlikuju se od zdravstvenih informacijskih potreba. Zdravstvena informacija odnosi se na mogućnost razumijevanja vlastitog zdravstvenog stanja i donošenja odluke za vlastito zdravlje ili za zdravlje članova obitelji. Nedovoljna količina dostupnosti zdravstvenih informacija ili netočne zdravstvene informacije dovode do negativnog utjecaja na zdravlje. Zdravstvene informacije koje mladi primjenjuju za trenutni ishod liječenja rezultiraju na buduće zdravstveno stanje, odnosno u odrasloj dobi. U sklopu znanstvenoistraživačkog projekta Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku (Martinović, Bakota i Badurina 2018) ispitane su informacijske potrebe i ponašanje učenika i učenica pri traženju informacija vezanih uz zdravlje. Više od polovine ispitanika smatra da im je zdravstvena informacija važna. Najčešći izvor zdravstvenih informacija su ljudi, konkretno roditelji, osobito majka kojoj se prvoj obraćaju (prvi konzultirani osobni izvor), nakon toga slijede elektronički izvori, potom multimedijски izvori te tiskani izvori. Liječnici, profesori, pedagozi, knjižničari su najmanje korišten izvor informacija jer izazivaju nepovjerenje. Učenike prvih i četvrtih razreda gimnazije u Osijeku najviše zanimaju ishrana, ljubavne veze, depresija, bolesti, spolni odnosi i karcinom od zdravstvenih tema. Upite o zdravstvenim

problemima mladi najčešće pretražuju putem vlastitih mobilnih uređaja. Na istom teritorijalnom području, u gradu Osijeku, provedeno je istraživanje (Kim, Martinović i Katavić 2020) za bolje razumijevanje informacijskog ponašanja mladih u korištenju mobilnih uređaja i aplikacija za upravljanje svojim zdravstvenim problemima u dvije srednje škole: Gimnazija i Medicinska. Općenito govoreći, mobilni uređaji i aplikacije postaju veliki potencijal za izvore informacija, obrazovanja i komunikacije za različita područja znanja. Od ispitanika 84,3 % koristi mobilne uređaje, a 54,7 % aplikacije za zdravstvene informacije. Najpopularnije teme prilikom pretraživanja su tjelesna aktivnost i prehrana. Od aplikacija najviše koriste za praćenje/bilježenje hodanja, brojanja kalorija, unosa vode i prehrane, bilježenje menstrualnog ciklusa. Učenici medicinske škole pokazali su veću potrebu za informacijama od učenika gimnazije. Predznanje omogućuje mladima da budu aktivni tijekom traženja informacija te bolje upućeni prilikom pronalaska relevantnijih rezultata.

U radu dviju autorica Kolarić i Stričević (2022) prikazano je istraživanje načina odabira izvora informacija u svrhu donošenja odluka u svakodnevici života. Odabrana skupina ispitanika su adolescenti iz tri različite kategorije srednjih škola (gimnazije, strukovne i umjetničke škole) u Republici Hrvatskoj, u gradu Rijeci. Metodom intervjua ispitanici su učenicima trećih i četvrtih razreda srednje škole. Izvori informiranja raspoređeni su analizom odgovora u četiri grupe prema različitim obilježjima (Kolarić i Stričević 2022), a njihovi nazivi su: obilježja povezana s „kredibilitetom i kognitivnim autoritetom, obilježja koja odražavaju kvalitetu odnosa s osobnim izvorom informacija, obilježja koja odražavaju namjeru da se osigura dostupnost i jednostavno, brzo i lako stjecanje informacija i obilježja povezana s formatom informacija koje izvor pruža“. Karakteristike prvog obilježja su točnost, provjerenost, kompetentnost, prisustvo znanja i iskustva, objektivnost i slično tomu kako bi se postiglo pružanje kvalitetnih informacija. Drugo obilježje obuhvaća odabir isključivo osobnog izvora informiranja. Razlozi obraćanja određenim osobama su odnosi temeljeni na iskrenim emocijama. Odabrane osobe su glavni izvor informacija jer pružaju razumijevanje, povjerenje, podršku i dobronamjernu pomoć. Uz navedeno, ispitanici su istaknuli kako vrlo rado traže pomoć od osoba koje se nalaze u istoj ili sličnoj situaciji prilikom potrebe donošenja iste ili slične odluke. Izvori informacija bazirani na povjerenju ne mogu osigurati pružanje kvalitetnih informacija, ali ostvaruju kontrolu i sigurnost u potrebitim situacijama. Treće obilježje temelji se na jednostavnom i brzom pristupu traženja informacija što rezultira korištenjem poznatih izvora (npr. Google tražilica, YouTube kanal). Korištenjem mobilnih uređaja i društvenih medija dostupna je široka ponuda besplatnih informacija. Četvrto obilježje prepoznatljivo je prema pronalasku informacija u vizualnom, auditivnom i tekstualnom obliku gdje najvažniju ulogu posjeduje



interaktivnost. Upravo takav format informacija nudi privlačnije i jednostavnije razumijevanje ponuđene informacije.

#### **4.1. Spolne razlike pri pretraživanju zdravstvenih informacija**

S obzirom na to da je predznanje o zdravstvenim informacijama kod adolescenata ograničeno potrebno je procijeniti njihove potrebe i izvore koje pretražuju. U gradu Osijeku, provodilo se istraživanje (Martinović, Kim i Katavić 2021) vezano uz proučavanje zdravstvenih informacija gdje su prikazane spolne razlike prilikom pronalaska informacija. Rezultati pokazuju: učenice su bile više zainteresirane za teme pretilosti, prehrane, anoreksije ili bulimije, a učenici za debljanje, dok su učenice značajno češće doživljavale zdravstvene informacije važnijima naspram učenika. Učenice se više koriste tiskanim izvorima, ljudima i elektroničkim izvorima, a učenici češće koriste školu i knjižnicu. Ispitanici vrlo često traže informacije od majki (42,4%), liječnika (19,4%), prijateljica (17,7%) i očeva (15,7%). Nadalje, učenice su više bile zainteresirane za obrazovanje o zdravstvenim problemima u školi, stalnu dostupnost zdravstvenog stručnjaka za besplatan zdravstveni savjet ili pomoć. Elektronički (internet) i osobni izvori su najučestaliji za pronalazak zdravstvene informacije gdje roditelji predstavljaju izvor informacija o prehrani i pretilosti. Prema navedenom, internet još uvijek nije primarni medij putem kojeg adolescenti pristupaju zdravstvenim informacijama. Prema Martinović, Bakota i Badurina (2018), nije zabilježena značajna razlika zdravstvenih informacijskih potreba prema spolu kod ispitanika prvog i četvrtog razreda ispitanika I. gimnazije u Osijeku. Jedina uočena statistička razlika je po pitanju tri teme: depresija, spolni odnosi i bolesti. Zdravstvene teme depresije i bolesti u većem omjeru zanimaju učenice, a veća zanimacija učenika usmjerena je na temu spolnih odnosa. Nepostojanje spolne razlike zabilježeno je u istraživanju zdravstvenih informacija na mobilnim uređajima i aplikacijama (Kim, Martinović i Katavić 2020) gdje se učenice i učenici jednako susreću s problemom pretraživanja osjetljivih zdravstvenih informacija. Tjelesna aktivnost i prehrana su najaktualnije teme prilikom pretraživanja u tražilici mobilnih uređaja i na aplikacijama, iako su okarakterizirane kao manje osjetljivije teme naspram tematike o drogama i seksualnom zdravlju. Nedovoljno povjerenje u postojanje vlastite privatnosti stvara mogućnost smanjenog pretraživanja osjetljivih zdravstvenih informacija na mobilnim uređajima i aplikacijama. Rezultati istraživanja potvrđuju manju korištenost aplikacija naspram mobilnih uređaja. Razlog tomu su specifičnost aplikacija radi pružanja ograničenih informacija, što dovodi do potrebe razvijanja aplikacija za primjerenu dob. Vrlo je važno pobrinuti se za edukaciju o dostupnim zdravstvenim

aplikacijama. Prema Martinović, Kim i Katavić (2021), od 2017. zdravstveno obrazovanje postalo je obvezno u svim američkim državnim školama. 2013. godine Hrvatska je uvela zdravstveni odgoj kao dio nastavnog plana i programa u osnovnim i srednjim školama, no ne provodi kao zaseban predmet nego u sklopu razredne nastave. Dakle, potrebno je primjenjivati zdravstveni odgoj u svim školama u državama gdje ne postoji takav školski program, a to potvrđuju rezultati (Martinović, Kim i Katavić 2021) gdje više od polovine ispitanika (54,4 %) smatra kako bi se u školi trebala pružati edukacija o zdravstvenim informacijama.

## 5. Bolesti poremećaja prehrane

Primjena uravnoteženog načina života uvjetovana je navikama od samog djetinjstva. U radu Vidović (2009) objašnjava kako poremećaj hranjenja u dojenačkoj dobi i ranom djetinjstvu može rezultirati na negativno fizičko i psihičko napredovanje djeteta. Nedovoljna količina unosa hranjivih tvari dovodi do mogućeg narušavanja tjelesnog razvoja, osobito razvoj mozga za daljnje intelektualno i emocionalno stanje. Izvanredna profesorica na Katedri za psihijatriju i psihološku medicinu Medicinskog fakulteta u Zagrebu i specijalistica dječje i adolescentne psihijatrije u svom radu (Vidović 2009) navodi nagli porast liječenja djece poslije devedesetih godina prošlog stoljeća. Tri osnovna poremećaja prehrane su anoreksija ili anoreksija nervoza, bulimija i kompulzivno prejedanje. Uz tri osnovna poremećaja, iako još uvijek nije dijagnosticiran (Livazović i Mudrinić 2017) kao poremećaj prehrane, ortoreksija ili ortoreksija nervoza postaje aktualan problem u medicini. Zdrava prehrana je ispravan i poželjan odabir načina života, no stvaranjem prevelike brige i kontrole oko pravilne prehrane, razvija se određena vrsta poremećaja prehrane. Osim pretjerane zabrinutosti, osobe oboljele od ortoreksije ne konzumiraju skupinu namirnica koje su definirane kao nezdrave, odabranu hranu pripremaju prilagođenom metodom te pridaju pozornost planiranju svakog pojedinog obroka. Razlika između ortoreksije i navedenih poremećaja prehrane je u odsutnosti nezadovoljstva vlastitim izgledom ili strahom od debljanja. Ortoreksija nervoza ne uključuje gubljenje kilograma, kao kod ostalih poremećaja prehrane, već se temelji na opsesivnom održavanju zdrave i pravilne prehrane. U ostale poremećaje hranjenja kod djece (Vidović 2009) ubrajaju se emocionalni poremećaj izbjegavanja hrane, slično anoreksiji, no ovdje nije prisutan strah od debljanja i iskrivljen doživljaj tijela. Potom, sindrom sveobuhvatnog odbijanja gdje djeca izbjegavaju piti, hodati, govoriti ili bilo što za sebe, najčešće nastaje kod seksualno zlostavljanje djece. Posljednji poremećaj je pica, tumači se kao neobičan poremećaj, ime dobiva po latinskom nazivu svraka ("kradljiva svraka") jer je to ptica koja jede jestive i nejestive stvari, javlja se kod djece s mentalnom retardacijom i autizmom.

Anoreksija nervoza u djetinjstvu se najranije javlja od sedme godine života. Anoreksija se odražava na izbor količine hrane ili namirnica koje imaju nisku kalorijsku vrijednost zbog postojećeg straha od debljanja. Dijagnoza je popraćena namjernim mršavljenjem, jakim strahom od debljanja usprkos gubitku na težini, iskrivljenim doživljajem veličine i oblika tijela te amenorejom (neredovita menstruacija). Pojavljuje se u dva oblika: restriktivan oblik i bulimički tip anoreksije nervoze. Prvi oblik obuhvaća stroge dijete ili pretjerano fizičko

vježbanje, dok je drugi oblik teži i opasniji oblik jer je popraćen namjernim povraćanjem nakon malo većeg unosa hrane, također određene oboljele osobe povraćaju i najmanju količinu unesene hrane. Posljedice anoreksije nervoze (Vidović 2009) su opća slabost, usporeni puls, niski krvni tlak, disfunkcije u limbičkom sustavu (emocionalni živčani sustav), oštećenje vidno-prostornih sposobnosti i vizualne memorije, konstipacija (zatvor stolice), hirzutizam (pretjerana dlakavost), plavičasti i hladni ekstremiteti, povlačenje od društva, razdražljivost, gubitak zadovoljstva u omiljenim aktivnostima, nisko samopoštovanje, osjećaj bespomoćnosti i strah od jedenja pred drugima. Liječenje podrazumijeva popravljivanje tjelesnog stanja, točnije dogovara se postizanje minimalne težine, nakon toga obiteljska terapija, u kasnijoj fazi slijedi individualna psihoterapija. Usporedno s navedenim, prema istraživanju ponašanja vezanih uz poremećaje prehrane adolescenata (Livazović i Mudrinić 2017) istaknuta je podjela na dva tipa anoreksije: restriktivni i prejedajuće-purgativni. Restriktivan tip prepoznatljiv je gubitkom na težini unosom smanjene količine hrane u organizam. Suprotan oblik je prejedajuće- purgativni, specifičan je zbog ponašanja prejedanjem i izbacivanjem hrane putem samoizazvanog povraćanja ili vršenja pražnjenja konzumiranjem laksativa (tvari za oslobađanje stolice ili za stimulaciju rada crijeva) i diuretika (sredstva za intenzivnije izlučivanje urina). Iduća bolest poremećaja prehrane, izrazito slična anoreksiji je bulimija ili bulimija nervoze. Prema Vidović (2009, 189) bulimija se dijagnosticira vodeći se ključnim kriterijima, „ponavljanjem napada prejedanja velikom količinom visokokalorične hrane u kratkom razdoblju nakon čega slijedi izazivanje namjernog povraćanja kako bi se spriječilo dobivanje na težini.“ Osobe su sličnog stanja kao i kod anoreksije: nisko samopouzdanje, nesigurnost i nezadovoljstvo vlastitim izgledom, sklonost pretjeranoj tjelesnoj aktivnosti. Posljedice su „poremećaj elektrolita, povraćanje krvi, podražaj jednjaka, propadanje zubne cakline“, slab impuls, kronična depresija i reakcija čestih ispada, niska tolerancija na frustraciju, popucale kapilare konjunktive (očne spojnice) te stvaranje žuljeva ili ozljeda na rukama kao posljedica uzrokovanja prisilnog povraćanja. U anketnom istraživanju, autori Livazović i Mudrinić (2017) pojašnjavaju kako se bulimija, kao i anoreksija, dijeli na dva tipa, a to su purgativni i nepurgativni. Za prvi oblik karakteristično je tjeranje na prisilno povraćanje ili potpomaganje pražnjenja s pomoću laksativa i diuretika. Drugi oblik postiže se postom ili vježbanjem u pretjeranim količinama. Rezultati ispitivanja u Osijeku (Livazović i Mudrinić 2017) otkrivaju negativno nisku korelaciju ponašanja srednjoškolaca povezanih s bulimijom i njihovog odnosa s članovima obitelji. Vodeći se zabilježenom stavkom, jedan od mogućih uzoraka razvitka bolesti bulimije povezuje se s kvalitetom odnosa u obitelji. Bulimija je prepoznatljiva (Vidović 2009) kao "tajna bolest" jer oboljele osobe potraže pomoć tek nakon nekoliko godina. Oboljele osobe od bulimije

bolje i lakše prihvaćaju liječenje naspram osoba oboljelih od anoreksije. Liječenje uključuje kombinaciju psihofarmakološke terapije (primjena propisanih lijekova) i psihoterapije, izgledi su pozitivni za oporavak uz disciplinirano i dugotrajno liječenje. Nakon liječenja, pristupna je mogućnost javljanja napadaja prejedanja i povraćanja.

Prema Božić i Macuka (2017), kompulzivno prejedanje (engl. binge eating) potrebno je odvojeno promatrati od prejedanja kao nepravilnog obrasca hranjenja ili povremenog prejedanja. Ono što čini razliku između spomenutih pojmova je osjećaj gubitka kontrole. U oba slučaja osoba nekontrolirano unosi veliku količinu hrane u vrlo kratkom vremenu, no povremeno prejedanje nakon određenog perioda može nestati, dok kompulzivno prejedanje bez liječničke pomoći postaje ozbiljan poremećaj hranjenja. Uz anoreksiju i bulimiju, kompulzivno prejedanje se ubraja u zaseban poremećaj prehrane gdje osoba nekontrolirano konzumira iznadprosječnu količinu hrane u kratkom periodu (otprilike 2 sata ili manje). Odsutnost osjećaja kontrole dovodi do situacija gdje osoba ne može prestati jesti ili uspostaviti kontrolu nad količinom hrane koju jede. U izvornom znanstvenom radu (Božić i Macuka 2017) predstavljene su glavne značajke kompulzivnog prejedanja. Prosječna dob pojave poremećaja prehrane javlja se u kasnoj adolescenciji ili ranim dvadesetima. U većini slučajeva, ženski spol je žrtva bolesti, iako posljednjih godina raste stopa oboljelih i kod muškog spola. Muškarci su također izloženi medijskim pritiscima postizanja mišićavog tijela te provođenja određenih dijeta što dovodi do potencijalnog razvijanja određenih rizika problemske prehrane. Prosječno trajanje ove bolesti je 8 godina. Promatrajući teorije, proizlazi jedinstveno shvaćanje, kompulzivno prejedanje određuje se kao kompleksan problem u prehrani kod osoba koje se teško nose s negativnim životnim situacijama, a proživljavanjem stresnih i problematičnih situacija dovodi do povećane želje za hranom gdje zapravo pronalaze utjehu i kratkoročno zadovoljstvo unosom zabrinjavajuće količine hrane u organizam. U znanstvenom radu, autorice Božić i Macuka (2017) ispitale su doprinos sposobnosti emocionalne regulacije i kontrole, razinu uzbuđenja tijekom prisutnosti negativnog raspoloženja, dimenzije dviju vrsta samokritičnosti, samoohrabrivanja i indeksa tjelesne mase u svrhu tumačenja sklonosti razvijanja kompulzivnog prejedanja. Putem online upitnika anonimno su ispitane ženske sudionice u dobi od 18. do 29. godine, koje prema indeksu tjelesne mase imaju većinom normalnu tjelesnu težinu. Nisku sklonost kompulzivnom prejedanju izražava 68 % ispitanica, blagu do umjerenu 24 %, a 8 % izjašnjava prisutnost ozbiljnog poremećaja kompulzivnog prejedanja. Rezultati prikazuju da samokritičnost i samoohrabrivanje stvaraju ravnotežu kod emocionalne regulacije i kontrole te naklonjenosti razvoju kompulzivnog poremećaja. Veći stupanj kompulzivnog prejedanja javlja se kod osoba koje nisu u stanju adekvatno se nositi s ljutnjom i frustracijom koju osjećaju prema

sebi jer su opterećeni neostvarenim željenim postignućima, kao i one osobe koje su se psihički i fizički zapustile, a ponekad su spremne nauditi sami sebi. Manji stupanj kompulzivnog prejedanja prisutan je kod osoba koje bolje reguliraju i kontroliraju negativne emocije, one koje reguliraju manju razinu ostvarivanja uzbuđenja tijekom negativnog raspoloženja te osobe koje se ohrabruju i podržavaju te uspijevaju biti nježne prema vlastitim pogreškama i propustima.

Livazović i Mudrinić (2017) proveli su istraživanje u prvim i četvrtim razreda srednjih škola u Osijeku s ciljem ispitivanja ponašanja poremećaja prehrane prema kriterijima spola i dobi, njihovog odnosa s roditeljima i vršnjacima te stavova o vlastitom fizičkom izgledu. Putem slikovnog prikaza ispitano je *nezadovoljstvo vlastitim tijelom* u svrhu procjene tjelesnog izgleda koji trenutno imaju i onog kojeg bi htjeli imati. Rezultati pokazuju kako djevojke značajno više iskazuju negativno mišljenje o svom tijelu naspram mladića, točnije kod 22,5 % djevojaka je često ili uvijek prisutno nezadovoljstvo vlastitim tijelom. Za odabir željenog izgleda u slikovnom prikazu djevojke (48,6 %) su odabrale prikaz mršavijeg tijela za razliku od onoga koji trenutno imaju, dok mladići (54,1 %) procjenjuju kako je njihov trenutni tjelesni izgled jednak željenom. Ovi rezultati potvrđuju kako su djevojke podložnije ponašanjima povezanim s anoreksijom, bulimijom i prejedanjem. Zabrinjavajući podatak zapažen je u deskriptivnoj analizi gdje su djevojke u visokom postotku primjenjivale (47,6 %) odlazak na dijetu kroz nekoliko različitih razdoblja. Strah od debljanja ili povećanja tjelesne težine osjeća više od polovine djevojaka (73 %), za razliku od mladića, koji u vrlo sličnom postotku (75,7 %) nikada ne osjećaju takvu vrstu nelagode. Biološki, psihološki i socijalni čimbenici (Livazović i Mudrinić 2017) zavisnim djelovanjem doprinose razvoju poremećaja prehrane. U biološke faktore ubraja se dob ili rana adolescencija, genetske predispozicije i ženski spol. Idući faktori su psihološki, oni uključuju nezadovoljstvo vlastitim tijelom i nisko samopoštovanje. Socijalni faktori odnose se na izloženost medijima, vršenje pritiska prema postizanju vitkosti i nekvalitetan odnos s užom obitelji. Poremećaj prehrane može se razviti kod muškog i ženskog spola, no opasnost razvoja bolesti je prisutnija kod adolescentica. Iako razlozi još uvijek nisu poznati, opravdani uzroci su vidljivi u tjelesnom razvoju i pritisku okoline. Naime, rana adolescencija djevojkama donosi intenzivniju tjelesnu promjenu (npr. povećavanje masnih naslaga, širenje bokova itd.) naspram mladića, gdje one teže posjedovanju idealnog ženskog tijela, no radi prirodne fizičke promjene, stvaraju iskrivljenu sliku vlastitog izgleda, a upravo iz toga razloga javlja se sve veća prisutnost nesigurnosti i nezadovoljstva. Izvanredni profesor Livazović i asistentica Mudrinić Filozofskog fakulteta u Osijeku u svom radu (2017) potkrepljuju navedene činjenice sljedećim rezultatima: djevojke su za odabir dijela tijela s kojima su najmanje zadovoljne označile trbuh (31,5 %), noge (28 %) te stražnjicu i bokove

(20,7 %), a mladići su odabrali prsa (35,1 %), noge (21,6 %) i trbuh (18,9 %). Dakle, razlika između ispitanica i ispitanika prikazuje kako je kod muškog spola prisutno nezadovoljstvo gornjim dijelom tijela. Mladići ne žele smanjiti tjelesnu težinu, nego postići mezomorfnu tjelesnu građu, prepoznatljivu prema užem struku i širim ramenima. Postizanje takvog oblika tijela jedan je od glavnih razloga posjećivanja teretana kako bi dobili željeni model mišića. Pojmovi mršavost i ljepota postaju istoznačnice jer doprinos društvenog pritiska potpomaže izgrađivanju neispravnih uvjerenja u normalnu težinu i oblik ženskog tijela. Za "savršeni" izgled kojeg djevojke žele postići, odlučuju se na nezdrave načine mršavljenja, najčešće u obliku provođenja dijeta i izbjegavanja obroka.

### **5.1. Pružanje informacija, pomoći i podrške**

Uspostavljanje dijagnoze poremećaja prehrane je dugoročan proces jer oboljela osoba u početku nije svjesna da je žrtva poremećaja, a kada se stanje uvelike pogorša, osoba nastoji bolest čuvati u tajnosti od svih osoba u njezinoj okolini. Oboljele osobe poremećaja prehrane pomoć mogu potražiti u ustanovama, savjetovalištim ili putem organiziranih udruga. U Rijeci, 2001. godine osnovana je Udruga "Libella"<sup>2</sup>, a godinu dana nakon u Zagrebu je osnovana Udruga "Nada"<sup>3</sup> u svrhu popularizacije i širenja znanja o poteškoćama bolesti anoreksije i bulimije te pružanju podrške potrebitima i njihovim obiteljima (Vidović 2004, 74). Zasluge osnivanja Udruge "Libella" pripisuju se stručnom liječničkom timu (liječnici i psiholozi), kao i roditeljima oboljele djece jer su upravo oni mogli najbolje procijeniti probleme i nedostatke tijekom dugotrajnog liječenja. Članstvo Udruge "Nada" uključuje 10 liječnika različitih specijalnosti i 290 oboljelih osoba uz njihove članove obitelji. Neprofitna organizacija Centar za poremećaje hranjenja BEA<sup>4</sup> (Centarbea.hr.) osnovana je 2012. godine u Zagrebu s ciljem pružanja psiho-socijalne podrške oboljelima od poremećaja prehrane i njihovim obiteljima. Skraćenica BEA nastaje prema tri glavna tipa poremećaja prehrane, točnije naziv je kreiran prvim početnim slovima svakog poremećaja: Bulimija, Ednos (nespecifični poremećaj

---

<sup>2</sup> Vitamini.hr. Uloga udruge za pomoć oboljelima od anoreksije nervoze i bulimije nervoze "Libella" – Rijeka. Pristupljeno: 7. svibnja 2022. <https://vitamini.hr/zdravlje-z/poremecaj-hranjenja/uloga-udruge-za-pomoc-oboljelima-od-anoreksije-nervoze-i-bulimije-nervoze-libella-rijeka-3219/>

<sup>3</sup> Moja Županija. UDRUGA NADA ZAGREB- POMOĆ OBOLJELIMA OD POREMEĆAJA U PREHRANI. Pristupljeno: 26. listopada 2023. <https://mojazupanija.hr/listings/udruga-nada-zagreb-pomoc-oboljelima-od-poremecaja-u-prehrani/>

<sup>4</sup> Centarbea.hr. "Centar BEA | Centar za poremećaje hranjenja BEA". Pristupljeno: 7. svibnja 2022. <http://www.centarbea.hr/>

hranjenja), Anoreksija. Osim pružanja pomoći i potpore najpotrebnijima, Centar BEA provodi preventivne programe, pokušavaju osvijestiti javnost o ozbiljnosti ovih bolesti putem edukacija te nastoje unaprijediti sustav prevencije i liječenja suradnjom sa stručnjacima iz inozemstva s postignutim hrvatskim, kvalitetnim radom. Centar BEA provodi projekt „Edukacija stručnjaka o pravodobnom prepoznavanju poremećaja hranjenja“. Pokrenut je 2015. godine, a namijenjen je obiteljskim liječnicima za pristup internetskim stranicama s osnovnim informacijama za otkrivanje simptoma poremećaja prehrane te liječenje pacijenta sukladno s njegovom dijagnozom. Podrška projektu pružena je suradnjom s Uredom za zdravstvo i Uredom za socijalnu skrb od strane grada Zagreba i Nastavnog zavoda za javno zdravstvo "Dr. Andrija Štampar". Osim Centra BEA, u Zagrebu postoji savjetovanište za učenike i studente ZZJZ "Dr. Andrija Štampar, Služba za školsku i adolescentnu medicinu. Također, savjetovanište namijenjeno studentima djeluje i u Rijeci pod nazivom Sveučilišni savjetovanišni centar – psihološko savjetovanište. Na području cijele Hrvatske nekoliko gradova posjeduje ustanove za pružanje pomoći oboljelim osobama, a to su sljedeći gradovi: Zagreb, Split, Rijeka i Osijek. U KBC Sestre milosrdnice<sup>5</sup> nalazi se Klinika za pedijatriju za oboljele do 18 ili 21 godine, KBC Rebro sadrži Kliniku za psihološku medicinu pri Zavodu za dječju i adolescentnu psihijatriju<sup>6</sup> za oboljele do 18 godina. Za dobnu skupinu oboljelih od 18 godine namijenjeni su Specijalistički zavod za personologiju i poremećaje hranjenja<sup>7</sup> smješten na KBC Rebro te Psihijatrijska bolnica Sv. Ivan s pružanjem liječenja<sup>8</sup> u Dnevnoj bolnici za poremećaje hranjenja.<sup>9</sup> U KBC Splitu za liječenje je prilagođena Klinika za psihijatriju i Klinika za pedijatriju. Nadalje, KBC Rijeka provodi liječenje zahvaljujući Klinici za pedijatriju, Kliničkoj jedinici za psihijatriju dječje dobi, a KBC Osijek djeluje uz pomoć Klinike za psihijatriju, Kliničkog odjela Dječje i adolescentne psihijatrije.<sup>10</sup>

Autorica Antonela Meštrović u suradnji s mr.sc. Jelenom Balabanić Mavrović i doc.dr.sc. Danijela Štimac Grbić dr. med., objavljena je edukativna brošura pod nazivom "Poremećaji hranjenja: Vodič za otkrivanje, razumijevanje i traženje pomoći". Analiza osnovnih bolesti

---

<sup>5</sup> Klinički bolnički centar Sestre milosrdnice: KBCSM. Pristupljeno: 23. ožujka 2023.

<https://www.kbcm.hr/klinike/klinika-za-pedijatriju/>

<sup>6</sup> Zavod za dječju i adolescentnu psihijatriju i psihoterapiju. Pristupljeno: 23. ožujka 2023. <https://www.kbc-zagreb.hr/zavod-za-djecju-i-adolescentnu-psihijatriju-i-psihoterapiju.aspx>

<sup>7</sup> Ambulante Zavoda za personologiju, poremećaje ličnosti i poremećaje hranjenja. Pristupljeno: 23. ožujka 2023. <https://www.kbc-zagreb.hr/ambulante-zavoda-za-personologiju-poremeccaje-licnosti-i-poremeccaje-hranjenja.aspx>

<sup>8</sup> Klinika za psihijatriju Sveti Ivan: Naslovnica. Pristupljeno: 23. ožujka 2023. <https://www.pbsvi.hr/>

<sup>9</sup> Dnevna bolnica za poremećaje prehrane H(RANA). Pristupljeno: 23. ožujka 2023. <https://www.pbsvi.hr/dnevne-bolnice/dnevna-bolnica-za-poremeccaje-prehrane-hrana/>

<sup>10</sup> Zavod za dječju i adolescentnu psihijatriju - KBC Osijek. Pristupljeno: 1. travnja 2023. <https://www.kbco.hr/klinika/zavod-za-djecju-i-adolescentnu-psihijatriju/>



poremećaja prehrane u ovoj brošuri predstavljena je kratkim opisima tegobne svakodnevice oboljelih osoba povodom čega je u 10 koraka definirana prevencija poremećaja hranjenja.

- „1. Tvoje tijelo je jedinstveno u cijelom svemiru. Cijeni svoje posebnosti i ne uspoređuj se s drugima.*
- 2. Pronađi oblik kretanja koji te čini sretnim i godi tvom tijelu. Ljudi koji vježbaju samo radi mršavljenja brzo odustanu.*
- 3. Zaboravi na dijete. Signali gladi i sitost najtočniji su pokazatelji koliko i kada trebaš jesti.*
- 4. Sprijatelji se sa svojim emocijama. Nemoj ih ušutkivati prejedanjem ili gladovanjem.*
- 5. Baci vagu kroz prozor. Vaga ne može izmjeriti zdravlje, ljepotu niti zadovoljstvo.*
- 6. Budi svjesna/svjestan toga što jedeš. Posveti se jelu i prošaraj tanjur različitim bojama.*
- 7. Osvijesti da mršavost ne donosi sreću. Zadovoljstvo i sreća su stanje uma a ne tijela.*
- 8. Nemoj dijeliti hranu na dobru i lošu. Nijedna hrana nema rogove.*
- 9. Biraj odjeću koja odgovara tvom tijelu i u kojoj se osjećaš ugodno.*
- 10. Odbaci poruke iz okoline i masovnih medija koje ti govore kako bi trebao/trebala izgledati. Za svaku negativnu misao o svom tijelu, dodaj jednu pozitivnu.“*

(Meštrović, 2014)

Centar BEA kreirao je crowdfunding kampanju (Mamatataja.hr.) pod nazivom "I ja sam tu. Vidiš li me?".<sup>11</sup> Skupno financiranje ove kampanje djeluje npr. putem javnih ili anonimnih donacija bilo kojeg iznosa ili podržavanjem i poticanjem kampanje dijeljenjem na društvenim mrežama.

---

<sup>11</sup> Mamatataja.hr. "Kampanja 'I ja sam tu. Vidiš li me?' kao potpora oboljelima od anoreksije i bulimije". Pristupljeno: 7. svibnja 2022. <https://www.mamatataja.hr/aktualno/kampanja-i-ja-sam-tu-vidis-li-me-kao-potpورا-oboljelima-od-anoreksije-i-bulimije/>

## 6. Zaključak pregleda literature

Uz obrazovanje školskog sustava, mladi čitanjem beletristike izgrađuju svoj identitet, nadopunjuju znanje i informiraju se o brojnim zanimljivostima i činjenicama. Odabir knjige prema slobodnom izboru donosi puno više od čitanja priče. Mladi ljudi pronalaze razumijevanje ili utjehu u stranicama, šire sposobnosti čitanja i komunikacije te primaju životne savjete zahvaljujući pročitanoj literaturi. U hrvatskom školstvu zdravstveni odgoj je dio nastavnog plana i programa u osnovnim i srednjim školama, ali se još uvijek ne izvodi kao obavezan predmet u nastavi. Izvan obrazovne ustanove, briga o zdravlju je individualna za svakog adolescenta, a samim time dolazi do nedostatka ili krivog načina pronalaska zdravstvenih informacija. Ako su mladi izloženi dezinformacijama o zdravlju, postoji velika vjerojatnost za nepravilnim rastom i razvojem gdje može doći do ozbiljnog ugrožavanja vlastitog života. Jedan od bitnijih faktora tijekom rasta i razvoja je ishrana. Iz toga razloga, potrebno je osvijestiti mlade o svim zaprekama ljepote i dobrog izgleda koji je neophodan tijekom adolescentskog razdoblja. Informacije o poremećajima prehrane važne su i doprinose njihovom zdravlju. Tri osnovna tipa bolesti poremećaja prehrane predstavljena su u knjigama za djecu i mlade. Zato je važno istražiti pretraživanje problemske literature poremećaja prehrane, kao i dostupnost u katalogu knjižnica Zadarske županije i u fondu svih hrvatskih narodnih knjižnica. Uz navedeno, potrebno je istražiti način na koji beletristika informira mlade ljude o problemima u prehrani.

## **7. Istraživanje**

### **7.1. Cilj i svrha istraživanja**

Cilj istraživačkog dijela ovog rada je istražiti dostupnost beletristike na temu poremećaja prehrane u svim knjižnicama Zadarske županije, te načine informiranja mladih putem čitanja beletristike. Svrha je utvrditi na koji način čitanje beletristike ima potencijal osvješćivanja o važnim i problemskim temama.

### **7.2. Istraživačka pitanja**

1. U kojoj mjeri je beletristika za djecu i mlade tematski vezana uz poremećaje prehrane dostupna u katalogima narodnih knjižnica?
2. Iz kojih izvora informacija tinejdžeri stječu informacije o poremećajima prehrane?
3. Smatraju li tinejdžeri da ih beletristika na temu poremećaja prehrane informira o tom zdravstvenom problemu?
4. Na koji način tinejdžeri doživljavaju odabrani ulomak iz književnog djela s tematikom poremećaja prehrane?

### **7.3. Metodologija**

Istraživanje se provodilo kroz dvije faze istraživanja. Prvi dio istraživanja se sastoji od analize dvaju kataloga. Riječ je o katalogu CROLIST, skupnom katalogu umreženih knjižnica Zadarske županije i katalogu ZAKI, sustavu fonda narodnih i školskih knjižnica. Drugi dio istraživanja obuhvaća provedbu intervju u Osnovnoj školi Braća Ribar Posedarje.

Za istraživanje su dobivene suglasnosti Etičkog povjerenstva Sveučilišta u Zadru, ravnateljice Osnovne škole Braća Ribar Posedarje te roditelja malodobnih ispitanika.

#### **7.3.1. Prva faza istraživanja**

Kako bi se prikupili podaci koji će omogućiti odgovaranje na prvo istraživačko pitanje koristila su se dva kataloga: CROLIST i ZAKI. CROLIST i ZAKI su integrirani knjižnični sustavi. Katalog CROLIST sadrži katalogizirane bibliografske i normativne zapise. Pretraživanje se

provodi (Crolib.hr.) prema ključnim riječima, elementima bibliografskog opisa ili složenijom pretragom kombiniranjem navedenog. Za potrebe istraživanja koristio se CROLIST- skupni katalog umreženih knjižnica Zadarske županije. Rezultati istraživanja prikupljeni su korištenjem pretraživača Vero koji je uparen s CROLIST-om. Svi zadani upiti su pretraženi putem sustava Vero jer se pretraživanje provodilo iz perspektive adolescenta koji će vrlo vjerojatno odabrati tražilicu sustava Vero, naspram klasičnog pretraživanja. Sustav Vero je automatski prikazan, dok je klasično pretraživanje potrebno ručno odabrati (nalazi se u desnom gornjem kutu sučelja). S integriranim knjižničnim sustavom CROLIST uparen je Web OPAC (Online Public Access Catalog) pretraživač i servisna platforma VERO. Njegova funkcionalnost (Unibis.hr.b) korisniku omogućuje prikaz broja primjeraka u posudbi, trenutno stanje zaduženja, broj naručenih kopija naslova i mogućnost rezervacije naslova. Prema formatu UNIMARC (Giunio, Polanski i Perišić 2015) zasnovan je integrirani knjižnični sustav ZAKI. Suradnjom informatičke tvrtke (Brozović 2014) Vivainfo i Knjižnice grada Zagreba formiran je ZAKI. Prva inačica (Giunio, Polanski i Perišić 2015) programa ZAKI instalirana je u Gradsku knjižnicu Zagreb, a godinu nakon pridružuju se i ostale knjižnice iz mreže Knjižnica grada Zagreba. Nakon nekoliko godina, pridružile su se dvije velike mreže narodnih knjižnica: Gradska knjižnica Marka Marulića Split i Gradska knjižnica Rijeka. ZAKI koriste različite vrste knjižnica, a to su narodne, školske, visokoškolske i specijalne. U katalogu nisu obuhvaćene knjižnice u Zadarskoj županiji. Katalog pruža mogućnost pretrage prema autoru, naslovu, predmetnoj odrednici i klasifikacijskoj oznaci/sadržaju. Pretraživanje u skupnom katalogu CROLIST i skupnom katalogu sustava ZAKI ne obuhvaća svu građu u Republici Hrvatskoj. Funkcije kataloga CROLIST omogućavaju prikaz dostupnosti knjižnične građe u knjižnicama Zadarske županije, dok katalog ZAKI prikazuje građu dostupnu u svim hrvatskim narodnim i školskim knjižnicama koje se služe zajedničkom bazom bibliografskih podataka.

Korisnici imaju mogućnost samostalnog pristupa i pretraživanja oba kataloga. U navedenim katalogima istražuje se dostupnost beletristike na temu poremećaja prehrane u hrvatskim knjižnicama. Istraživanje započinje s CROLIST-om tj. skupnim katalogom knjižnica Zadarske županije. Primjenom određenih ključnih riječi prikupljeni su rezultati u ovih 11 knjižnica Zadarske županije: Gradska knjižnica Zadar, Gradska knjižnica Benkovac, Gradska knjižnica Biograd na Moru, Pučko otvoreno učilište, Knjižnica i čitaonica Obrovac, Gradska knjižnica Pag, Narodna knjižnica Kali, Hrvatska knjižnica i čitaonica Sali, Knjižnica i čitaonica Gračac, Knjižnica "Šime Šugar Ivanov" Kolan, Knjižnica i čitaonica Novigrad i Knjižnica Jurja Barakovića Ražanac. U katalogu ZAKI pretraživanje se provodilo prema istim ključnim

riječima kao i u prethodnom katalogu. Slijedeći popis knjiga beletristike koji donosi 8 naslova za djecu i mlade na temu poremećaja prehrane, a koji je sastavila Komisija za knjižnične usluge za djecu i mlade Hrvatskog knjižničarskog društva, ispitan je broj dostupnih primjeraka u svim knjižnicama na području Zadarske županije. Izvan područja Zadarske županije, kod pretraživanja knjiga s popisa prikazuju se smjernice za širu pretragu u obliku oznaka ili tagova putem kojih su predstavljeni najrodniji rezultati za svaku pojedinu knjigu. Bilo je potrebno pregledavati zadane oznake ili tagove kako bi se dobio cjelovit popis koji obuhvaća sve knjige koje se odnose na temu poremećaja prehrane, van okvira zadanih naslova Hrvatskog knjižničarskog društva. Odabrani znakovi/tagovi su: anoreksija - književna tema, anoreksija školskog djeteta, mršavljenje – književna tema, bulimija – književna tema i pretilost – književna tema. Povezujući zadane naslove i prema njima predložene oznake/tagove rezultiralo je proširenjem popisa knjiga beletristike za djecu i mlade na temu poremećaja prehrane. Prvi dio istraživanja završio je analizom kataloga sustava ZAKI izdvajanjem naslova označenih za djecu i mlade od onih koji to nisu kako bi se postiglo oblikovanje konačnog popisa knjiga na temu poremećaja prehrane, dostupnih u katalogima sukladno uzrastu skupini korisnika djece i mladih.

### 7.3.2. Druga faza istraživanja

U Osnovnoj školi Braća Ribar Posedarje u Zadarskoj županiji provedeno je istraživanje metodom polustrukturiranog intervjua gdje je ispitano 8 učenika sedmog i osmog razreda kako bi se prikupili podaci koji će omogućiti odgovaranje na drugo, treće i četvrto istraživačko pitanje. Istraživanje se provodilo kroz ožujak 2023. godine. Kroz četiri dogovorena dolaska u školu ispitana su po dva ispitanika, svaki ispitanik zasebno. Istraživanje se provodilo u prostoriji školske knjižnice. Vodič za intervju sadržavao je jedanaest pitanja. Intervjui su snimani snimačem na pametnom telefonu, a audio zapisi transkribirani su nakon održavanja intervjua. Intervju se temelji na knjizi *Moja neprijateljica Ana* autorice Jasminke Tihi-Stepanić. Prikazivanje realističnog razvoja i borbe protiv bolesti prehrane u obliku romana pisan jednostavnim i opuštenim jezikom primjeren dobi za djecu i mlade informira čitatelje osnovnoškolskog uzrasta, odnosno učenike sedmog i osmog razreda (13-14. godina). Iz knjige su izdvojeni odgovarajući ulomci (6 ulomaka) putem kojih su učenici trebali samostalno iznositi vlastita mišljenja i zaključke prema zadanim pitanjima. Prije čitanja zadanih ulomaka, učenicima su postavljena uvodna 3 pitanja. Kod prva tri pitanja ispitan je prethodno znanje

učenika o poremećajima prehrane. Ostalih 7 pitanja sastavljena su prema organiziranom rasporedu čitanja ulomaka, odnosno nakon svakog pročitano ulomka slijede pitanja koja su povezana s prethodno pročitanim ulomkom. Zadnje pitanje ne uključuje čitanje ulomka, ali ispituje cjelokupni dojam pročitanih dijelova knjige. Određene reakcije, doživljaji i ponašanja učenika praćena su zapisivanjem bilježaka prema potrebi. Nakon provedenih intervjua, djeca su bila nagrađena s poslasticama hrane i pića u znak zahvale. Analiza prikupljenih odgovora provedenog intervjua provodila su se u programu MAXQDA za analizu kvalitativnih podataka. Na temelju istraživačkih pitanja i prikupljenih podataka određeno je sedam kategorija za analizu podataka: stjecanje novog znanja, izvori informacija, doživljaj ulomka, opis anoreksije nakon čitanja ulomka, prethodno znanje i razumijevanje pročitano ulomka.

Sažetak knjige:

„Četnaestogodišnja Ela sanja o tome da postane top-model pa kad joj na bazenu toga ljeta pride Ivona iz modne agencije, Eli se učini da će joj se ostvariti san. No prije toga mora smršavjeti nekoliko kilograma, desetak zapravo, pa počne sebe izgladnjivati tijekom ljetnih praznika kako bi najesen zakoračila na modne piste. Bez nadzora roditelja koji žive odvojeno (otac je zaokupljen svojom političkom karijerom, a mama pokušava pronaći novi smisao u životu i obnoviti svoju zapostavljenu karijeru) Ela oboli od anoreksije i bulimije te naposljetku završi u bolnici. Ondje se otkriva njezino pravo stanje, a roditelji napokon postanu svjesni opasnosti koju opterećeni svojim problemima, nisu primijetili. No uz pomoć odanih prijatelja i ljubavi roditelja Ela će prebroditi sve i pomoći drugima.“

Odabrano knjiženo djelo, točnije zadanih 6 ulomaka informira adolescente o poremećaju prehrane primjerom glavnog lika oboljelog od anoreksije koji odgovora njihovoj dobi i uzrastu.

Pitanja za intervju:

1. Prije nego pogledamo ulomak iz knjige, zanima me jesi li ikad čuo/čula za poremećaje prehrane ili probleme u prehrani?
2. Jesi li ikad čuo/čula za riječ anoreksija? Što misliš što je to? Opiši svojim riječima.
3. Jesi li ikad čuo/čula za riječ bulimija? Što misliš što je to? Opiši svojim riječima.
4. Možeš li opisati što Ela radi u ovom odlomku? Što radi nakon prejedanja? Jesi li se ikada susreo/la s takvim opisom prejedanja i povraćanja? Zašto Ela to radi? / Što želi postići suzdržavanjem od hrane? (Prema odlomku na str. 33.)
5. Kada bi čitao/la knjigu bi li nastavio/la čitati dalje nakon ovog ulomka? Zašto? (Prema odlomku na str. 61.)

6. Je li ti blisko Elino razmišljanje? Kakvu sliku kreiraš o sebi nakon vlastitog vaganja? (Prema odlomku na str. 72.)
7. Jesi li imao/la priliku već prije doznati nešto o bolesti Anoreksija nervoza?
8. Ako jesi, što si već prije nešto znao/la, gdje si/ kako si to saznao/la? (Prema odlomku na str. 134. i 135.)
9. Kako je Elino zdravstveno stanje?
10. Molim te, možeš li mi sada nešto reći što znaš o ovoj bolesti nakon čitanja i našeg razgovora? Na koji način se ljudi ponašaju kad imaju tu bolest? Kakve su posljedice? Koji su mogući razlozi? Ima li nešto novo što si saznao/la u ovim odlomcima? Možeš li mi malo bolje objasniti? (Prema odlomku na str. 164.)
11. Nakon pročitanih ulomaka, bi li rado pročitao/pročitala još takvih knjiga? Zašto?

## 8. Rezultati

### 8.1. Istraživačko pitanje 1: U kojoj mjeri je beletristika za djecu i mlade tematski vezana uz poremećaje prehrane dostupna u katalozima narodnih knjižnica?

Pretraživanjem ključnih riječi: „poremećaj u prehrani“, „anoreksija“, „bulimija“, „djeca i mladi u poremećaju prehrane“, „poremećaji prehrane“, „anoreksija i bulimija“ i „anoreksija nervoza“ u katalogu CROLIST putem sustava Vero prikupljeno je vrlo malo rezultata. Od dobivenih rezultata nijedan naslov ne pripada području beletristike. Većina naslova odnosi se na stručnu literaturu poremećaja prehrane. Slijedeći formirani popis knjiga od osam naslova za djecu i mlade prema Komisiji za knjižnične usluge za djecu i mlade Hrvatskog knjižničarskog društva, ispitan je broj dostupnih primjeraka u svim knjižnicama na području Zadarske županije. Rezultati opisuju iznimno mali broj primjeraka. Analiziranjem jedanaest narodnih knjižnica u skupnom katalogu umreženih knjižnica Zadarske županije, Gradska knjižnica Zadar je jedina knjižnica koja ima veći broj knjiga beletristike za mlade o poremećajima prehrane.

Za analizu kataloga ZAKI pretraživale su se iste ključne riječi kao i u prvom katalogu. Rezultati prikazuju veći broj dobivenih rezultata, no rezultati donose jedan traženi rezultat ili uopće ne odgovaraju području beletristike. Ishod pretraživanja donosi stručnu literaturu poremećaja prehrane. Prema dobivenim naslovima prikazane su oznake/tagovi u katalogu ZAKI s kojima se određuje povezanost djela s nekoliko odgovarajućih tema. Pripadnost beletristici na temu poremećaja prehrane određivala se prema kriteriju opisa sadržaja svakog pojedinog djela. Većina knjiga pripada beletristici poremećaja prehrane jer se putem kratkih sadržaja knjiga mogu pronaći dijelovi opisa gdje se spominju bolesti poremećaja prehrane. Svi opisi navedenih knjiga nalaze se u rubrici *Prilozi* pod oznakom *Prilog 1: Opis knjiga – tematska oznaka*. Uspoređujući dobivene rezultate prema ključnim riječima u katalozima, u katalogu CROLIST nije pronađen nijedan rezultat koji pripada beletristici vezano uz tematiku poremećaja prehrane, dok je u katalogu ZAKI pronađen samo jedan rezultat beletristike na temu poremećaja prehrane, a to je djelo autorice Janje Vidmar, pod naslovom *Bucka*. Na temelju pretrage prema ključnim riječima kod oba kataloga, dobiveni su približno isti rezultati. Uspoređujući kvalitetu pretraživanja, katalog ZAKI prikazuje jedan rezultat, dok katalog CROLIST ne sadrži niti jedan traženi rezultat. Kod kataloga ZAKI prošireno je pretraživanje beletristike na temu poremećaja prehrane zahvaljujući primjeni ponuđenih oznaka ili tagova, prema tome katalog ZAKI omogućuje učinkovitije pretraživanje prema ključnim riječima. Iako je u katalogu ZAKI



pronađena beletristika na temu poremećaja prehrane, svi naslovi nisu namijenjeni djeci i mladima. Iz toga razloga, definiran je konačan popis knjiga za djecu i mlade primjenjujući kriterij signature prema dobi korisnika Gradske knjižnice Zadar. Četrnaest knjiga s tematikom poremećaja prehrane područja beletristike uvršteno je u konačan popis knjiga za dobnu skupinu korisnika djece i mladih.

## **8.2. Analiza kataloga**

### **8.2.1. CROLIST – skupni katalog knjižnica Zadarske županije**

#### **8.2.1.1. Rezultati dostupnosti prema ključnim riječima**

Putem skupnog kataloga umreženih knjižnica Zadarske županije CROLIST, provedeno je pretraživanje određenih sedam ključnih riječi: „poremećaj u prehrani“, „anoreksija“, „bulimija“, „djeca i mladi u poremećaju prehrane“, „poremećaji prehrane“, „anoreksija i bulimija“, „anoreksija nervoza“. Sve ključne riječi pretraživane su putem tražilice sustava Vero. Odabir ključnih riječi proizlazi stavljanjem fokusa na općeniti pristup pretraživanja tematike poremećaja prehrane, odnosno približnim pristupom pretraživanja od strane korisnika. U tablici su prikazani obrađeni rezultati pretraživanja ključnih riječi. Brojevi u tablici označavaju dostupnost knjižnične građe na temu poremećaja prehrane prema zadanoj ključnoj riječi u svakoj pojedinoj knjižnici Zadarske županije. Knjižnice su imenovane i poredane prema redoslijedu od slova A do slova K.

Nazivi knjižnica:

- A. Gradska knjižnica Zadar
- B. Gradska knjižnica Benkovac
- C. Gradska knjižnica Biograd na Moru
- D. Pučko otvoreno učilište, Knjižnica i čitaonica Obrovac
- E. Gradska knjižnica Pag
- F. Narodna knjižnica Kali
- G. Hrvatska knjižnica i čitaonica Sali
- H. Knjižnica i čitaonica Gračac
- I. Knjižnica “Šime Šugar Ivanov” Kolan
- J. Knjižnica i čitaonica Novigrad
- K. Knjižnica Jurja Barakovića Ražanac

Tablica 1. Broj rezultata pretraživanja prema ključnim riječima u katalogu CROLIST

KNJIŽNICA →	A.	B.	C.	D.	E.	F.	G.	H.	I.	J.	K.
„poremećaj u prehrani“	9	8	10	3	1	0	0	1	0	0	1
„anoreksija“	4	2	2	2	1	0	0	0	0	0	1
„bulimija“	5	1	2	1	0	0	0	0	0	0	0
„djeca i mladi u poremećaju prehrane“	19	2	1	1	1	1	1	1	1	0	4
„poremećaji prehrane“	6	5	7	1	0	0	0	1	0	0	1
„anoreksija i bulimija“	3	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0
„anoreksija nervoza“	1	1	1	1	1	0	0	0	0	0	1

- Prema pretraživanju ključne riječi „poremećaj u prehrani“ u skupnom katalogu knjižnica Zadarske županije dobiveno je 10 rezultata od kojih niti jedan ne pripada beletristici, već je riječ o priručnicima i zdravstvenim savjetima.
- Prema pretraživanju ključne riječi „anoreksija“ prikupljena su 4 rezultata od kojih niti jedan ne pripada beletristici, nego priručnicima. Iako ne pripada beletristici, svojevrsni izuzetak čini prvo prikazano djelo *Anoreksija: težina ljepote: ispovijest o samoiscrpljivanju i opraštanju* autorice Nede Dropulić gdje se opisuje ispovijest žrtve anoreksije.

SKUPNI KATALOG KNJIŽNICA ZADARSKE ŽUPANIJE

anoreksija 

csija " >

Poredaj po: :

01.  **Anoreksija : težina ljepote : ispovijest o samoiscrpljivanju i oprastanju / Neda Dropulić ; predgovor i komentari liječnika Darko Marčinko**  
*Dropulić, Neda*  
 Zagreb : Profil knjiga, 2014  
 ★★★★★
02.  **Anoreksija i bulimija : psihodinamski pogled na uzroke i posljedice bitke protiv tijela u adolescentica / Vesna Vidović**  
*Vidović, Ana, liječnik*  
 Zagreb : 4P, 1998.  
 ★★★★★
03.  **Razvojna psihopatologija i psihijatrija : od dojenačke dobi do adolescencije / Charles Wenar ; [prijevod Goran Arbanas]**  
*Wenar, Charles*  
 Zagreb : Naklada Slap, 2003  
 ★★★★★
04.  **Tajni jezik prehrambenih poremećaja : nov revolucionarni pristup razumijevanju i liječenju anoreksije i bulimije / Peggy Claude-Pierre ; [prijevod s engleskoga Ida Hut i Goran Vujasinović]**  
*Claude-Pierre, Peggy*  
 Zagreb : Miš, 2000.  
 ★★★★★

|< < 1 > >|

*Slika 1. Primjer pretraživanja u sustavu Vero*

- Prema pretraživanju ključne riječi „bulimija“ ostvareno je 5 rezultata od kojih niti jedan ne pripada beletristici, već je riječ o savjetima poremećaja prehrane.
- Prema pretraživanju ključne riječi „djeca i mladi u poremećaju prehrane“ prikupljena su 24 rezultata od kojih niti jedan ne pripada beletristici, kao ni samoj temi rada. Obuhvaća priručnike i udžbenike vezane uz poremećaje ponašanja.

**SKUPNI KATALOG KNJIŽNICA ZADARSKE ŽUPANIJE**

djeca i mladi u poremećaju prehrane 

i mladi u poremećaju prehrane " >

Poredaj po :

01.  **Posturalni problemi u djece i mladeži : dijagnostika i liječenje / Zdenko Kosinac ; [fotografije izradili Robert Kučić, Nadina Kosinac ; ilustracije izradila Sanela Đurinec Raič]**  
*Kosinac, Zdenko*  
Zagreb : Medicinska naklada, 2018  
☆☆☆☆☆
02.  **Vesela škola s logopedom : program poticanja govorno-jezičnog razvoja u djece starije predškolske i mlađe školske dobi / autorice programa Olga Ivanovsky i Lilija Gadasin ; obradila i prilagodila Ilona Posokhova ; [prijevod Ilona Posokhova]**  
*Ivanovsky, Olga*  
Zagreb : Planet Zoe, 2010  
☆☆☆☆☆
03.  **Procjena potreba djece i mladih s problemima u ponašanju : konceptualne i metodičke odrednice / [autorice Nivex Koller-Trbović, Anja Miroslavljević, Ivana Jeđud Borić ; autorice priloga C Gordana Babić ... et al.]**  
*Koller-Trbović, Nivex*  
Zagreb : UNICEF Ured za Hrvatsku, 2017  
☆☆☆☆☆
04.  **Teorije prevencije : prevencija poremećaja u ponašanju i rizičnih ponašanja djece i mladih / Josipa Bašić**  
*Bašić, Josipa*  
Zagreb : Školska knjiga, 2009  
☆☆☆☆☆

*Slika 2. Primjer pretraživanja u sustavu Vero*

- Prema pretraživanju ključne riječi „poremećaji prehrane“ dobiveno je 7 rezultata gdje niti jedan naslov ne pripada beletristici. Dobiveni naslovi pripadaju predmetima psiholoških aspekata i gledišta, kao i razvoja same bolesti.
- Prema pretraživanju ključne riječi „anoreksija i bulimija“ ostvarena su 3 rezultata od kojih niti jedan ne pripada beletristici. Popis knjiga odnosi se na uzroke i posljedice, razvojne psihopatologije i psihijatrije, kao i razumijevanje samog liječenja navedenih bolesti.

**SKUPNI KATALOG KNJIŽNICA ZADARSKE ŽUPANIJE**

anoreksija i bulimija 

csija i bulimija " >

Poredaj po: relevantnosti naslovu datumu ▼


01.  **Anoreksija i bulimija : psihodinamski pogled na uzroke i posljedice bitke protiv tijela u adolescentica / Vesna Vidović**  
*Vidović, Ana, liječnik*  
 ★★★★★ Zagreb : 4P, 1998.
02.  **Razvojna psihopatologija i psihijatrija : od dojenačke dobi do adolescencije / Charles Wenar ; [prijevod Goran Arbanas]**  
*Wenar, Charles*  
 ★★★★★ Zagreb : Naklada Slap, 2003
03.  **Tajni jezik prehrambenih poremećaja : nov revolucionarni pristup razumijevanju i liječenju anoreksije i bulimije / Peggy Claude-Pierre ; [prijevod s engleskoga Ida Hut i Goran Vujasinović]**  
*Claude-Pierre, Peggy*  
 ★★★★★ Zagreb : Miš, 2000.

|< < 1 > >|


Slika 3. Primjer pretraživanja u sustavu Vero

- Prema pretraživanju ključne riječi „anoreksija nervoza“ prikupljen je samo jedan rezultat i ne odgovara beletristici. Naslov knjige je prethodno spomenut tijekom pretraživanja. Kao što je poznato, rezultat prikazuje ispovijest žrtve anoreksije.

**SKUPNI KATALOG KNJIŽNICA ZADARSKE ŽUPANIJE**

anoreksija nervoza 

csija nervoza " >

01.  **Anoreksija : težina ljepote : ispovijest o samoiscrpljivanju i opraštanju / Neda Dropulić ; predgovor i komentari liječnika Darko Marčinko**  
*Dropulić, Neda*  
 Zagreb : Profil knjiga, 2014  
 ★★★★★

|< < 1 > >|

Slika 4. Primjer pretraživanja u sustavu Vero

Korištenjem sedam zadanih ključnih riječi tijekom pretraživanja u skupnom katalogu zadarskih narodnih knjižnica CROLIST, nije pronađen nijedan rezultat koji pripada

beletristici vezano uz tematiku poremećaja prehrane. Rezultati prikazuju stručnu literaturu poremećaja prehrane.

#### **8.2.1.2. Rezultati dostupnosti primjeraka prema popisu naslova knjiga**

Prikazani popis Komisije za knjižnične usluge za djecu i mladež predstavlja temeljne naslove prema kojima se određuje dostupnost u knjižnicama Zadarske županije. Popis s predloženim tekstovima za djecu i mlade poredani su po brojevima. Autori i njihovi naslovi u tablici su prikazani putem brojeva od 1 do 8. Jedanaest knjižnica Zadarske županije poredani su po redoslijedu slova od A do K.

Naslovi knjiga:

1. „Arachi, A. Mrvice: priča o anoreksiji. Zagreb : Znanje, 2001.
2. Tamaro, S. Debelo srce. Zagreb: Znanje, 2003.
3. Arold, M. Miriam ima anoreksiju. Zagreb: Grlica, 2005.
4. Rosoff, M. Kako živim sada. Zagreb: Algoritam, 2006.
5. Vidmar, J. Bucka. Zagreb: Mozaik knjiga, 2006.
6. Tihi- Stepanić, J. Moja neprijateljica Ana. Zagreb: Školska knjiga, 2015.
7. Smolec, S. Prva klupa do prozora. Split: Naklada Bošković, 2017.
8. Niven, J. Ovdje sve počinje. Zagreb: Profil knjiga, 2017. „

Nazivi knjižnica:


- A. Gradska knjižnica Zadar
- B. Gradska knjižnica Benkovac
- C. Gradska knjižnica Biograd na Moru
- D. Pučko otvoreno učilište, Knjižnica i čitaonica Obrovac
- E. Gradska knjižnica Pag
- F. Narodna knjižnica Kali
- G. Hrvatska knjižnica i čitaonica Sali
- H. Knjižnica i čitaonica Gračac
- I. Knjižnica “Šime Šugar Ivanov” Kolan
- J. Knjižnica i čitaonica Novigrad
- K. Knjižnica Jurja Barakovića Ražanac

Tablica 2. Pretraživanje prema zadanim naslovima knjiga u katalogu CROLIST


NAZIV KNJIŽNICE	A.	B.	C.	D.	E.	F.	G	H.	I.	J.	K.
1.	7	2	3	1	0	0	1	0	0	0	0
2.	12	4	2	1	2	0	0	0	0	0	0
3.	4	1	2	1	1	0	1	0	0	0	0
4.	6	1	0	1	2	1	0	0	0	1	0
5.	7	2	2	1	1	0	0	2	1	0	1
6.	12	2	2	0	1	0	0	1	0	1	1
7.	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0
8.	14	2	2	1	2	1	0	1	0	1	1

U Zadarskoj županiji samo jedna knjižnica ima veći broj primjeraka zadanih naslova. Gradska knjižnica Zadar ističe se od svih navedenih knjižnica, a nakon nje mogu se još spomenuti Gradska knjižnica Benkovac i Gradska knjižnica Biograd na Moru. Za razliku od svih ostalih knjižnica, ove knjižnice s većinom naslova prelaze brojku od dva dostupna primjerka knjige, iako one i dalje ne posjeduju veći broj primjeraka.

**SKUPNI KATALOG KNJIŽNICA ZADARSKE ŽUPANIJE**

Arachi, A. Mrvice : priča o anoreksiji. Zagreb : Znanje, 2001. 

k) za: " Arachi, A. Mrvice : priča o anoreksiji. Zagreb : Znanje, 2001. " > " Gradska knji

01.  [Mrvice : priča o anoreksiji / Alessandra Arachi ; s talijanskoga prevela Snježana Knežević](#) Detaljni pregled  
*Arachi, Alessandra*  
 ★☆☆☆☆ Zagreb : Znanje, 2001.

Raspoloživo 3 od 3 primjeraka : [Vidi detaljno](#)

|< < 1 > >|

Slika 5. Primjer pretraživanja u sustavu Vero

## 8.2.2. Skupni katalog sustava ZAKI

### 8.2.2.1. Rezultati pretraživanja prema ključnim riječima

U mrežnom knjižničnom katalogu ZAKI, u svrhu otkrivanja dodatnih književnih djela koja se odnose na temu ovog rada kako bi se proširio popis, koristile su se iste ključne riječi, kao i u prethodnom katalogu. U tablici su prikazani rezultati prema zadanim ključnim riječima: „poremećaj u prehrani“, „anoreksija“, „bulimija“, „djeca i mladi u poremećaju prehrane“, „poremećaji prehrane“, „anoreksija i bulimija“, „anoreksija nervoza“.

Tablica 3. Pretraživanje prema ključnim riječima u skupnom katalogu sustava ZAKI

Ključne riječi	„poremećaj u prehrani“	„anoreksija“	„bulimija“	„djeca i mladi u poremećaju prehrane“	„poremećaji prehrane“	„anoreksija i bulimija“	„anoreksija nervoza“
Rezultati pretrage	1	10	8	19	15	20	8

- Pretraživanjem putem ključne riječi „poremećaj u prehrani“ prikazan je 1 rezultat koji ne pripada beletristici. Djelo obuhvaća tematiku mentalnog zdravlja vezano uz razne ovisnosti kod adolescenata, a jedna od njih je i ovisnost o hrani.
- Pretraživanjem putem ključne riječi „anoreksija“ prikazano je 10 rezultata od kojih su većina knjige namijenjene liječenju i savjetima prehrane. Od dobivenih rezultata, ističe se jedno djelo pod nazivom *Torta za balerinu Elu: kako djeci objasniti anoreksiju*. Predstavlja tematsku slikovnicu koja najmlađoj skupini korisnika tumači jedan od poremećaja prehrane – anoreksiju.




Skupni katalog sustava Zaki

anoreksija predmetna odrednica

Povratak na rezultate < Prethodni Sljedeći >

Torta za balerinu Elu : kako djeci objasniti anoreksiju / Anja Freudiger ; [prijevod Vatroslav Štefanec]



Autor	Freudiger, Anja
Ostali autori	Freudiger, Anja [ilustratorica] Štefanec, Vatroslav [prevoditelj]
Nakladnik	Jastrebarsko : Naklada Slap, 2016
Materijalni opis	[24] str. : ilustr. ; 20 cm
Nakladnički niz	Sad razumijem! : biblioteka za djecu i roditelje
Napomena	Prijevod djela: Eine Tütü-Torte für Elise.
Predmetna odrednica	anoreksija - tematske slikovnice
Anotacija	poremećaji prehrane - tematske slikovnice Torta za balerinu Elu je jedna od ukupno šest (za sada) problemskih slikovnica za djecu i roditelje iz serije "Sad razumijem!". Namijenjena je najmlađima. Ovo je slikovnica koja objašnjava anoreksiju, na djeci prihvatljiv način i uz puno ilustracija. Priča je to puna osjećaja, koja budi nadu i malima pruža uvid u poremećaj prehrane.
Jezik	hrvatski
Standardni broj	ISBN 9789531918121
Grada	knjiga

Slika 6. Primjer pretraživanja u skupnom katalogu sustava ZAKI

Također, potrebno je naglasiti djelo *Anoreksija: težina ljepote: ispovijest o samoiscrpljivanju i opraštanju* autorice Nede Dropulić. Kao i u CROLIST-u, prikazani rezultat donosi ispovijest adolescentice.

Skupni katalog sustava Zaki

anoreksija predmetna odrednica

Povratak na rezultate < Prethodni Sljedeći >

Anoreksija : težina ljepote : ispovijest o samoiscrpljivanju i opraštanju / Neda Dropulić ; predgovor i komentari liječnika Darko Marčinko



Autor	Dropulić, Neda
Nakladnik	Zagreb : Profil knjiga, 2014
Materijalni opis	139 str. ; 21 cm
Napomena	Str. 9-10: Autentična borba s unutrašnjim demonima / Darko Marčinko.
Predmetna odrednica	anoreksija - svjedočanstva
Anotacija	Ispovijest djevojke koja se našla u začaranom krugu anoreksije i uspjela iz njega izaći tema je ove knjige. Iskrena i otvorena introspekcija, promišljanja o vlastitim životnim okolnostima koje su dovele do dramatičnog gubitka težine, prožeta su analizama društvenih stereotipa o ženskoj privlačnosti i ljepoti te oštrim kritikama modne industrije i potrošačkih i modnih imperativa koji izravno oblikuju i ugrožavaju žensku samosvijest i osjećaj vrijednosti. Kroz autoričinu autentičnu ispovijest, kao i kroz primjere drugih djevojaka koje je susretala na putu svog izlječenja na odjelu za poremećaja hranjenja, provlače se i citati psihijataru koji daju znanstveni okvir ovoj temi. Ova svjedočanstva mogu pružiti poticaj i ohrabrenje djevojkama i ženama koje pate od ovog poremećaja da prihvate svoju tjelesnost i krenu putem ozdravljenja.
Jezik	hrvatski
Standardni broj	ISBN 9789533133188
Grada	knjiga

Slika 7. Primjer pretraživanja u skupnom katalogu sustava ZAKI

- Pretraživanjem putem ključne riječi „bulimija“ prikazano je 8 rezultata. Rezultati su vrlo slični prethodno dobivenim rezultatima. Naslovi ne pripadaju beletristici, popis rezultata podrazumijeva liječenje i istraživanje poremećaja ishrane.
- Pretraživanjem putem ključne riječi „djeca i mladi u poremećaju prehrane“ prikazano je 19 rezultata. Dobiveni rezultati ne pripadaju traženom pojmu tj. ne vezuju se uz poremećaj prehrane, također ne pripadaju beletristici. Naprotiv, rezultati se dodiruju područja izvan okvira poremećaja ishrane kao što su gospodarstvo, povijest, ekologija itd.
- Pretraživanjem putem ključne riječi „poremećaji prehrane“ prikazano je 15 rezultata. Rezultati podrazumijevaju prevenciju, liječenje i savjete u vezi poremećaja prehrane kod adolescenata.
- Pretraživanjem putem ključne riječi „anoreksija i bulimija“ prikazano je 20 rezultata. Samo jedan rezultat pod naslovom *Bucka* slovenske autorice Janje Vidmar pripada beletristici. Kroz problemski roman predstavljen je život petnaestogodišnje djevojčice koja boluje od anoreksije i kompulzivnog prejedanja.

The screenshot shows the ZAKI catalog interface. At the top, there is a search bar with the query "anoreksija i bulimija" and a dropdown menu set to "predmetna odrednica". Below the search bar, the results for "Bucka / Janja Vidmar ; sa slovenskoga prevela Vesna Mlinarec" are displayed. On the left, there is a book cover for "BUCKA" by Janja Vidmar. To the right of the cover, there is a table of metadata:

Autor	Vidmar, Janja
Nakladnik	Zagreb : Mozaik knjiga, 2006
Materijalni opis	224 str. ; 20 cm
Nakladnički niz	Biblioteka Bumerang
Napomena	Prijevod djela: Debeluška.
Anotacija	Urša je bila na ratnoj nozi s vagom. Kilogrami su se lijepili za njene zalogaje, bolje reći po njenom mišljenju, njene zalogajčice. A da stvar bude gora mama Dunja joj je bila bivša manekenka. Lude li kombinacije! Otac, pisac, bio je negdje u svojoj radnoj sobi, u snjeni. Dunja želi da ona ide u Milano, da se bori za naslov najljepše tinejdžerice. Urša to ne želi. Ljuti se na Dunju (nikad ju ne zove mamom!) koja je luda za titulama. Divi se Žani koja je mršavica a jede sve što poželi. No, Žana je sve čudnija. Poslije svakog obroka ide na WC. Što vrijeme više prolazi, Žana postaje sve prozirnija. Urši se učini da njena prijateljica postaje nekako nestvarna, da se počinje pretvarati u anđela. I ne samo to?! Što se s njom događa? Žana završava u bolnici. A što želi Urša? Uvjeren je da joj se neće dogoditi isto kao i Žani. Ona neće povraćati, njoj je jednostavnije ne jesti. Koliko dugo? Toliko dok ne izgubi svijest. Žana umire. Ne, ona, Urša će biti pametnija! Koliko se uopće može biti pametniji ako ti se čitav život vrti oko hrane i kilograma koje uoče nemaš?! Ako si kost i koža a ti se skrivaš "od debljine"?! Urša pati, bori se, liječi se, prežderava se, povraća, gladuje, čezne za drugačijom mamom i tatom, za toplinom, opet gladuje, tijelo joj propada... Završava u bolnici sa slabšom nadom da će možda jednom uspeti izvući se iz svega toga. Jednom... svjesna da će to biti onda kada uistinu sama bude odlučila sebe spasiti.
Jezik	hrvatski
Standardni broj	ISBN 953-223-103-X
Građa	knjiga

Slika 8. Primjer pretraživanja u skupnom katalogu sustava ZAKI

- Pretraživanjem putem ključne riječi „anoreksija nervoza“ prikazano je 8 rezultata. 6 rezultata odnosi se na knjige, a 2 rezultata pripadaju člancima. Od navedenih, niti jedan rezultat se ne može uvrstiti u beletristiku s obzirom na to da obuhvaćaju udžbenike i svjedočanstva o bolesti.

Pretraživanjem putem sedam zadanih ključnih riječi pronađen je samo jedan rezultat u skupnom katalogu sustava Zaki. Primjenom ključne riječi „anoreksija i bulimija“ pronađena je literatura koja pripada području beletristike na temu poremećaja prehrane, a riječ je o djelu *Bucka* slovenske autorice Janje Vidmar.

### 8.2.2.2. Rezultati pretrage prema oznakama/tagovima

Prema predloženom popisu tekstova za djecu i mlade u sustavu Zaki od određenih knjiga izdvojeno je nekoliko odgovarajućih znakova ili tagova u svrhu pronalaska šireg popisa knjiga koji pripadaju beletristici. Ispod svakog dobivenog rezultata pretrage ponuđena je rubrika "Oznake | Tagovi" gdje se nalaze najstrodnije odrednice tražene tematike.



Slika 9. Primjer pronalaska rezultata prema oznakama ili tagovima u sustavu ZAKI

Vodeći se prema popisu knjiga Komisije za knjižnične usluge za djecu i mladež, uz svaku knjigu određuje se pripadnost određenoj skupini korisnika u narodnoj knjižnici. Za primjer narodne knjižnice odabrana je Gradska knjižnica Zadar. S obzirom na to da je riječ o skupini korisnika djeca i mladi, izdvaja se Dječji odjel Gradske knjižnice

Zadar. Knjižnični fond na Odjelu dijeli se na tri oznake signature, a to su D - djeca, O – omladina i M – mala knjiga. Knjižnična građa za adolescentsku dob nalazi se i na Odraslom odjelu. U tablici se nalazi popis knjiga klasificiran prema oznakama Djeca (D) ili Omladina (O).

1. „Arachi, A. Mrvice: priča o anoreksiji. Zagreb: Znanje, 2001.
2. Tamaro, S. Debelo srce. Zagreb: Znanje, 2003.
3. Arold, M. Miriam ima anoreksiju. Zagreb: Grlica, 2005.
4. Rosoff, M. Kako živim sada. Zagreb: Algoritam, 2006.
5. Vidmar, J. Bucka. Zagreb: Mozaik knjiga, 2006.
6. Tihi- Stepanić, J. Moja neprijateljica Ana. Zagreb: Školska knjiga, 2015.
7. Smolec, S. Prva klupa do prozora. Split: Naklada Bošković, 2017.
8. Niven, J. Ovdje sve počinje. Zagreb: Profil knjiga, 2017. „

*Tablica 4. Klasificirani popis knjiga prema skupinama korisnika Gradske knjižnice Zadar*

Popis knjiga	Djeca (D)	Omladina (O)
1.	X	✓
2.	✓	X
3.	X	✓
4.	X	✓
5.	X	✓
6.	X	✓
7.	X	✓
8.	X	✓

U nastavku su detaljni rezultati pregleda kataloga pomoću odgovarajućih znakova ili tagova. Svrha je bila pronaći širi popis knjiga koje pripadaju beletristici.

Arachi, A. Mrvice : priča o anoreksiji. Zagreb : Znanje, 2001.

Oznake/tagovi: anoreksija - književna tema

Prema naslovu *Mrvice: priča o anoreksiji* istaknuta je oznaka/tag anoreksija – književna tema. Naslovi su pronađeni pretragom oznake "anoreksija - književna tema". U tablici su razvrstani naslovi prema oznakama Djeca (D), Omladina (O) i Stručna literatura.

Popis knjiga:

1. Bucka / Janja Vidmar
2. Europsko proljeće / Kaspar Colling Nielsen
3. Kako živim sada / Meg Rosoff
4. Kalorije / Renata Zlatković
5. Miriam ima anoreksiju / Marliese Arold
6. Moja neprijateljica Ana / Jasminka Tihi-Stepanić
7. Mrvice: priča o anoreksiji / Alessandra Arachi
8. Nešto posebno / Bella Bathurst
9. Ništa se ne opire noći / Delphine de Vigan
10. Prva klupa do prozora / Sonja Smolec
11. Torta za balerinu Elu: kako djeci objasniti anoreksiju / Anja Freudiger
12. Velike cure ne plaču / Francesca Clementis
13. Zeznute cure / Jacqueline Wilson

Tablica 5. Klasificirani popis knjiga prema skupinama korisnika Gradske knjižnice Zadar i pripadnost stručnoj literaturi

Popis knjiga	Djeca (D)	Omladina (O)	Stručna literatura
1.	X	✓	X
2.	X	82-3	X
3.	X	✓	X
4.	X	✓	X
5.	X	✓	X
6.	X	✓	X
7.	X	✓	X
8.	X	820-3	X

9.	X	840-3	X
10.	X	✓	X
11.	159.9	X	X
12.	X	820-3	X
13.	X	✓	X

Knjiga *Ništa se ne opire noći* je roman koji se vezuje uz biografiju glavne junakinje koja boluje od bipolarnog poremećaja, a naslov *Torta za balerinu Elu: kako djeci objasniti anoreksiju* je slikovnica koja tumači djeci anoreksiju na primjeren način. Svi ostali romani pripadaju beletristici na temu poremećaja prehrane.

Arold, M. *Miriam ima anoreksiju*. Zagreb: Grlica, 2005.

Oznake/tagovi: anoreksija školskog djeteta

Prema naslovu *Miriam ima anoreksiju* pronađena je oznaka/tag anoreksija školskog djeteta. Naslovi su pronađeni pretragom oznake "anoreksija školskog djeteta". U tablici su razvrstani naslovi prema oznakama Djeca (D), Omladina (O) i Stručna literatura.

Popis knjiga:

1. *Miriam ima anoreksiju* / Marliese Arold
2. *Moje se dijete mijenja - u čemu je problem* / Dubravka Kocijan – Hercigonja

Tablica 6. Klasificirani popis knjiga prema skupinama korisnika Gradske knjižnice Zadar i pripadnost stručnoj literaturi

Popis knjiga	Djeca (D)	Omladina (O)	Stručna literatura
1.	X	✓	X
2.	X	X	✓

Prva knjiga pripada beletristici, dok druga knjiga iznosi psihološke probleme kod školske djece.

Vidmar, J. Bucka. Zagreb: Mozaik knjiga, 2006.

Prema naslovu *Bucka* definirana je oznaka/tag mršavljenje – književna tema. Naslovi su pronađeni pretragom oznake "mršavljenje – književna tema". U tablici su razvrstani naslovi prema oznakama Djeca (D), Omladina (O) i Stručna literatura.

Oznake/tagovi: mršavljenje – književna tema

Popis knjiga:

1. Bridget Jones: na rubu pameti / Helen Fielding
2. Bucka / Janja Vidmar
3. Debela / Silvija Šesto Stipančić
4. Dnevnik Bridget Jones / Helen Fielding
5. Dobar u krevetu / Jennifer Weiner
6. Jemima J. / Jane Green
7. Kletva / Stephen King kao Richard Bachman
8. Patkograd / Lena Andersson
9. Špekec / Ratko Bjelčić
10. Velike cure ne plaču / Francesca Clementis

Tablica 7. Klasificirani popis knjiga prema skupinama korisnika Gradske knjižnice Zadar i pripadnost stručnoj literaturi

Popis knjiga	Djeca (D)	Omladina (O)	Stručna literatura
1.	X	820-3	X
2.	X	✓	X
3.	X	✓	X
4.	X	820-3	X
5.	X	820-3	X
6.	X	820-3	X
7.	X	820-3	X
8.	X	82-3	X

9.	X	886.2-3	X
10.	X	820-3	X

Svi naslovi knjiga pripadaju beletristici na temu poremećaja prehrane.

Tihi- Stepanić, J. *Moja neprijateljica Ana*. Zagreb: Školska knjiga, 2015.

Prema naslovu *Moja neprijateljica Ana* naznačena je oznaka/tag bulimija – književna tema. Naslovi su pronađeni pretragom oznake "bulimija – književna tema". U tablici su razvrstani naslovi prema oznakama Djeca (D), Omladina (O) i Stručna literatura.

Oznake/tagovi: bulimija – književna tema

Popis knjiga:

1. *Moja neprijateljica Ana* / Jasminka Tihi-Stepanić
2. No name: klinci s Ranžirnog / Snježana Babić Višnjic
3. *Obilje* / Mori Ponsowy
4. *Oblik života* / Amelie Nothomb

Tablica 8. Klasificirani popis knjiga prema skupinama korisnika Gradske knjižnice Zadar i pripadnost stručnoj literaturi

Popis knjiga	Djeca (D)	Omladina (O)	Stručna literatura
1.	X	✓	X
2.	X	✓	X
3.	X	82-3	X
4.	X	840-3	X

Svi naslovi knjiga pripadaju beletristici na temu poremećaja prehrane.



Niven, J. Ovdje sve počinje. Zagreb: Profil knjiga, 2017.

Prema naslovu *Ovdje sve počinje* predložena je oznaka/tag pretilost – književna tema. Naslovi su pronađeni pretragom oznake "pretilost – književna tema". U tablici su razvrstani naslovi prema oznakama Djeca (D), Omladina (O) i Stručna literatura. Oznake/tagovi: pretilost – književna tema

Popis knjiga:

1. Debela / Silvija Šesto
2. Dnevnik Bridget Jones / Helen Fielding
3. Gospođica Knedlica / Julie Murphy
4. Kratak, čudnovat život Oscara Waoa / Junot Diaz
5. Maša i Žuta: pravilo broj 1 / Lucy Meiehofer
6. Maša i Žuta: pravilo broj 2 / Lucy Meiehofer
7. Ovdje sve počinje / Jennifer Niven
8. Punomasni anđeo / Franjo Nagulov

Tablica 9. Klasificirani popis knjiga prema skupinama korisnika Gradske knjižnice Zadar i pripadnost stručnoj literaturi

Popis knjiga	Djeca (D)	Omladina (O)	Stručna literatura
1.	X	✓	X
2.	X	820-3	X
3.	X	820-3	X
4.	X	820-3	X
5.	✓	X	X
6.	✓	X	X
7.	X	✓	X
8.	X	886.2-3	X

Svi romani s popisa pripadaju području beletristike. Naslov *Kratak, čudnovat život Oscara Waoa* prema kratkom opisu sadržaja knjige ne pripada tematici poremećaja prehrane. Opisi knjiga s navedenih popisa nalaze se u rubrici *Prilozi* pod nazivom *Prilog 1: Opis knjiga – tematska oznaka*.

Polazeći od osam knjiga s popisa Komisije za knjižnične usluge za djecu i mlade Hrvatskog knjižničarskog društva, određeno je pet oznaka/tagova putem kojih je izvršena pretraga ostalih djela na temu poremećaja prehrane tj. izvan predloženog popisa HKD-a. Pretraživanjem zadanih knjiga pojedine oznake/tagovi se ponavljaju, iz toga razloga izdvojeni su oni koji su najsjrodniji traženoj tematici.

### 8.2.2.3. Konačan popis knjiga

Literatura beletristike poremećaja prehrane sastoji se od raznolikih sadržaja. Iako obuhvaćaju istu problematiku, sve knjige nisu namijenjene za djecu i mlade. Pripadnost knjižnične građe prema dobi korisnika određuje se signaturom narodne knjižnice. Vodeći se oznakama Gradske knjižnice Zadar, omogućena je klasifikacija fonda prema uzrastu djece i mladih.

Knjige označene prema signaturi za djecu i mlade:

a) Pripadnost prema dječjoj književnosti - Djeca (D):

1. Tamaro, S. *Debelo srce*. Zagreb: Znanje, 2003.
2. Meiehofer, L. Maša i Žuta: pravilo broj 1. Zagreb: Begen, 2016.
3. Meiehofer, L. Maša i Žuta: pravilo broj 2. Zagreb: Begen, 2016.

b) Pripadnost prema književnosti za mlade - Omladina (O):

1. Arachi, A. *Mrvice: priča o anoreksiji*. Zagreb: Znanje, 2001.
2. Arold, M. *Miriam ima anoreksiju*. Zagreb: Grlica, 2005.
3. Rosoff, M. *Kako živim sada*. Zagreb: Algoritam, 2006.
4. Vidmar, J. *Bucka*. Zagreb: Mozaik knjiga, 2006.
5. Tihi-Stepanić, J. *Moja neprijateljica Ana*. Zagreb: Školska knjiga, 2015.
6. Smolec, S. *Prva klupa do prozora*. Split: Naklada Bošković, 2017.
7. Niven, J. *Ovdje sve počinje*. Zagreb: Profil knjiga, 2017.
8. Zlatković, R. *Kalorije*. Dubrovnik: Slagalica, 2019.
9. Wilson, J. *Zeznute cure*. Zagreb: Znanje, 2003.
10. Šesto Stipančić, S. *Debela*. Zagreb: Semafora, 2009.

11. Babić Višnjić, S. No name: klinici s Ranžirnog. Zagreb: Semafora, 2021.

Knjige koje nisu označene prema signaturi za djecu i mlade:

1. Colling Nielsen, K. Europsko proljeće. Zagreb: Hena com, 2019.
2. Bathurst, B. Nešto posebno. Zagreb: AGM, 2005.
3. Vigan, D. Ništa se ne opire noći. Zagreb: OceanMore, 2013.
4. Freudiger, A. Torta za balerinu Elu: kako djeci objasniti anoreksiju. Jastrebarsko: Naklada Slap, 2016.
5. Clementis, F. Velike cure ne plaču. Rijeka: Dušević & Kršovnik, 2003.
6. Kocijan-Hercigonja, D. Moje se dijete mijenja - u čemu je problem. Zagreb: Školska knjiga, 1996.
7. Fielding, H. Bridget Jones: na rubu pameti. Zagreb: Fidas, 2000.
8. Fielding, H. Dnevnik Bridget Jones. Zagreb: Fidas, 1998.
9. Weiner, J. Dobar u krevetu. Zagreb: Mirakul, 2003.
10. Green, J. Jemima J. Split: Marjan tisak, 2007.
11. King, S. Kletva. Zagreb: Zagrebačka naklada, 2014.
12. Andersson, L. Patkograd. Zagreb: SysPrint, 2009.
13. Bjelčić, R. Špekec. Zagreb: vlast. nakl., 2008. (Zagreb: Studio Moderna)
14. Ponsowy, M. Obilje. Zagreb: Edicija Božičević, 2016.
15. Nothomb, A. Oblik života. Zagreb: Vuković & Runjić, 2012.
16. Murphy, J. Gospođica Knedlica. Zagreb: Znanje, 2016.
17. Diaz, J. Kratak, čudnovat život Oscara Waoa. Zagreb: Vuković & Runjić, 2011.
18. Nagulov, F. Punomasni anđeo. Zagreb: Naklada Jesenski i Turk, 2011.

U katalogima hrvatskih narodnih knjižnica dostupne su 32 knjige. Od toga, kao dječja književnost signaturama su označene 3 knjige, a kao književnost za mlade 11 knjiga. Preostalih 18 knjiga nisu obilježeni za djecu i mlade, ali su dostupne putem Zaki kataloga i označene tagovima vezanim uz poremećaje prehrane. U katalogu Gradske knjižnice Zadar one su raspoređene prema nekoliko vrsta književnosti, a to su danska, švedska, angloamerička, francuska, španjolska i hrvatska književnost. Ako naslovi ne pripadaju književnosti, svrstavaju se prema određenom području znanosti. Prevladava angloamerička književnost gdje se ubrajaju naslovi *Nešto posebno*, *Velike cure ne plaču*, *Na rubu pameti*, *Dnevnik Bridget Jones*, *Dobar u krevetu*, *Jemima J.*, *Kletva*, *Gospođica Knedlica* i *Kratak, čudnovat život Oscara Waoa*. Francuskoj književnosti pripadaju dvije knjige: *Ništa se ne opire noći* i *Oblik života*. Jednaka količinska pripadnost nastavlja se na hrvatsku književnost s naslovima *Špekec* i *Punomasni*

*andeo*. Popis neoznačenih knjiga za djecu i mlade obogaćen je prisustvom skandinavskih autora. *Europsko proljeće* odgovara danskoj, a *Patkograd* švedskoj književnosti. *Obilje* kao jedina knjiga dominira u španjolskoj književnosti. Području psihologije pridružuje se problemska slikovnica *Torta za balerinu Elu : kako djeci objasniti anoreksiju* i stručna literatura pod nazivom *Moje se dijete mijenja - u čemu je problem*. Konačan popis knjiga kreiran je prema kriteriju postavljene signature Gradske knjižnice Zadar koja se temelji na pripadnosti knjižnične građe prema dobi korisnika. Popis naslova koji pripadaju dječjoj književnosti - Djeca (D) i književnosti za mlade - Omladina (O) pripadaju skupini knjiga označenim prema signaturi za djecu i mlade. Tri knjige s popisa dječje književnosti i jedanaest knjiga s popisa književnosti za mlade čine Konačan popis knjiga od četrnaest naslova beletristike na temu poremećaja prehrane.

*Tablica 10. Prikaz konačnog popisa knjiga*

1.	Arachi, A. Mrvice: priča o anoreksiji. Zagreb: Znanje, 2001.
2.	Tamaro, S. Debelo srce. Zagreb: Znanje, 2003.
3.	Arold, M. Miriam ima anoreksiju. Zagreb: Grlica, 2005.
4.	Rosoff, M. Kako živim sada. Zagreb: Algoritam, 2006.
5.	Vidmar, J. Bucka. Zagreb: Mozaik knjiga, 2006.
6.	Tihi- Stepanić, J. Moja neprijateljica Ana. Zagreb: Školska knjiga, 2015.
7.	Smolec, S. Prva klupa do prozora. Split: Naklada Bošković, 2017.
8.	Niven, J. Ovdje sve počinje. Zagreb: Profil knjiga, 2017.
9.	Zlatković, R. Kalorije. Dubrovnik: Slagalica, 2019.
10.	Wilson, J. Zeznute cure. Zagreb: Znanje, 2003.
11.	Šesto Stipančić, S. Debela. Zagreb: Semafora, 2009.
12.	Babić Višnjić, S. No name: klinci s Ranžirnog. Zagreb: Semafora, 2021.
13.	Meiehofer, L. Maša i Žuta: pravilo broj 1. Zagreb: Begen, 2016.
14.	Meiehofer, L. Maša i Žuta: pravilo broj 2. Zagreb: Begen, 2016.

#### **8.2.2.4. Rezultati dostupnosti knjiga označenih i neoznačenih prema signaturi za djecu i mlade**

Prisutna podjela knjižnične građe prema signaturi za djecu i mlade Gradske knjižnice Zadar omogućuje analizu dostupnosti putem skupnog kataloga CROLIST i tražilice sustava Vero, za

sve narodne knjižnice na području Zadarske županije. U dvije tablice prikazana je dostupnost primjeraka od sveukupno 32 naslova gdje je 14 knjiga namijenjeno, a 18 nije namijenjeno djeci i mladima.

Knjige označene prema signaturi za djecu i mlade:

1. Tamaro, S. Debelo srce. Zagreb : Znanje, 2003.
2. Meiehofer, L. Maša i Žuta: pravilo broj 1. Zagreb: Begen, 2016.
3. Meiehofer, L. Maša i Žuta: pravilo broj 2. Zagreb: Begen, 2016.
4. Arachi, A. Mrvice: priča o anoreksiji. Zagreb: Znanje, 2001.
5. Arold, M. Miriam ima anoreksiju. Zagreb: Grlica, 2005.
6. Rosoff, M. Kako živim sada. Zagreb: Algoritam, 2006.
7. Vidmar, J. Bucka. Zagreb: Mozaik knjiga, 2006.
8. Tihi- Stepanić, J. Moja neprijateljica Ana. Zagreb: Školska knjiga, 2015.
9. Smolec, S. Prva klupa do prozora. Split: Naklada Bošković, 2017.
10. Niven, J. Ovdje sve počinje. Zagreb: Profil knjiga, 2017.
11. Zlatković, R. Kalorije. Dubrovnik: Slagalica, 2019.
12. Wilson, J. Zeznute cure. Zagreb: Znanje, 2003.
13. Šesto Stipančić, S. Debela. Zagreb: Semafora, 2009.
14. Babić Višnjčić, S. No name: klinici s Ranžirnog. Zagreb: Semafora, 2021.

Knjige koje nisu označene prema signaturi za djecu i mlade:

1. Colling Nielsen, K. Europsko proljeće. Zagreb: Hena com, 2019.
2. Bathurst, B. Nešto posebno. Zagreb: AGM, 2005.
3. Vigan, D. Ništa se ne opire noći. Zagreb: OceanMore, 2013.
4. Freudiger, A. Torta za balerinu Elu: kako djeci objasniti anoreksiju. Jastrebarsko: Naklada Slap, 2016.
5. Clementis, F. Velike cure ne plaču. Rijeka: Dušević & Kršovnik, 2003.
6. Kocijan-Hercigonja, D. Moje se dijete mijenja - u čemu je problem. Zagreb: Školska knjiga, 1996.
7. Fielding, H. Bridget Jones: na rubu pameti. Zagreb: Fidas, 2000.
8. Fielding, H. Dnevnik Bridget Jones. Zagreb: Fidas, 1998.
9. Weiner, J. Dobar u krevetu. Zagreb: Mirakul, 2003.
10. Green, J. Jemima J. Split: Marjan tisak, 2007.
11. King, S. Kletva. Zagreb: Zagrebačka naklada, 2014.
12. Andersson, L. Patkograd. Zagreb: SysPrint, 2009.

13. Bjelčić, R. Špekec. Zagreb: vlast. nakl., 2008 (Zagreb: Studio Moderna)
14. Ponsowy, M. Obilje. Zagreb: Edicija Božičević, 2016.
15. Nothomb, A. Oblik života. Zagreb: Vuković & Runjić, 2012.
16. Murphy, J. Gospođica Knedlica. Zagreb: Znanje, 2016.
17. Diaz, J. Kratak, čudnovat život Oscara Waoa. Zagreb: Vuković & Runjić, 2011.
18. Nagulov, F. Punomasni anđeo. Zagreb: Naklada Jesenski i Turk, 2011.

Nazivi knjižnica:

- A. Gradska knjižnica Zadar
- B. Gradska knjižnica Benkovac
- C. Gradska knjižnica Biograd na Moru
- D. Pučko otvoreno učilište, Knjižnica i čitaonica Obrovac
- E. Gradska knjižnica Pag
- F. Narodna knjižnica Kali
- G. Hrvatska knjižnica i čitaonica Sali
- H. Knjižnica i čitaonica Gračac
- I. Knjižnica “Šime Šugar Ivanov” Kolan
- J. Knjižnica i čitaonica Novigrad
- K. Knjižnica Jurja Barakovića Ražanac

*Tablica 11. Dostupnost primjeraka beletristike za djecu i mlade vezanih uz temu poremećaja prehrane u skupnom katalogu knjižnica Zadarske županije*

NAZIV KNJIŽNICE	A.	B.	C.	D.	E.	F.	G.	H.	I.	J.	K.
1.	12	4	2	1	2	0	0	0	0	0	0
2.	8	0	1	0	1	0	0	0	1	0	0
3.	8	0	1	0	1	0	0	0	1	0	0
4.	5	2	3	1	0	0	1	0	0	0	0
5.	3	1	2	1	1	0	1	0	0	0	0

6.	6	1	0	1	2	1	0	0	0	1	0
7.	7	2	2	1	1	0	0	2	1	0	1
8.	12	2	2	0	1	0	0	1	0	1	1
9.	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0
10.	14	2	2	1	2	1	0	1	0	1	1
11.	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
12.	4	2	2	1	2	0	0	1	0	0	1
13.	4	0	0	0	0	0	0	0	0	9	1
14.	4	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0

Od navedenih jedanaest narodnih knjižnica Zadarske županije, najveća dostupnost knjiga za djecu i mlade prisutna je u četiri knjižnice: Gradska knjižnica Zadar, Gradska knjižnica Benkovac, Gradska knjižnica Biograd na moru i Gradska knjižnica Pag. Izuzev središnje knjižnice, vidljivost razlike očituje se u broju dostupnosti primjeraka. Gradska knjižnica Benkovac, Gradska knjižnica Biograd na moru i Gradska knjižnica Pag sadrže više od jednog primjerka, najviše do četiri primjerka u skupnom katalogu knjižnica Zadarske županije. Ostalih sedam knjižnica posjeduju samo jedan primjerak ili uopće nemaju dostupan primjerak. Od sedam knjižnica može se izdvojiti Knjižnica i čitaonica Gračac s dva dostupna primjerka pod rednim brojem 7. naslova *Bucka* autorice Janje Vidmar. Iako Gradska knjižnica Zadar očekivano sadrži najveći broj dostupnih primjeraka, zanimljiv je podatak pretraživanja rezultata knjige pod rednim brojem 13. naslova *Debela* autorice Silvije Šesto Stipančić gdje središnja knjižnica posjeduju samo četiri primjerka, a Knjižnica i čitaonica Novigrad devet primjeraka.

Tablica 12. Dostupnost primjeraka koji nisu namijenjeni za djecu i mlade u skupnom katalogu knjižnica Zadarske županije

NAZIV KNJIŽNICA	A.	B.	C.	D.	E.	F.	G.	H.	I.	J.	K.
1.	7	1	2	0	0	0	0	1	0	0	1

2.	3	1	2	0	1	0	0	0	0	0	0
3.	7	1	1	0	1	1	0	0	0	1	1
4.	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0
5.	4	1	2	1	1	0	0	1	0	0	0
6.	4	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0
7.	5	3	2	1	1	1	1	0	0	0	1
8.	1	1	2	0	0	0	0	1	0	0	1
9.	5	2	1	1	0	0	0	0	0	1	1
10.	4	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
11.	7	1	2	0	1	0	0	0	1	0	0
12.	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
13.	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
14.	6	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
15.	5	1	2	0	1	1	1	0	0	1	1
16.	11	1	2	0	1	0	0	1	0	1	1
17.	5	1	0	0	1	0	0	0	0	1	0
18.	2	0	1	0	1	0	0	1	0	0	1

U narodnim knjižnicama Zadarske županije zabilježeno je osamnaest knjiga koje prema određenoj signaturi nisu namijenjene za djecu i mlade, a tematski su vezane uz poremećaje prehrane. Mladi koji su zainteresirani za predložene naslove knjiga, pronaći će ih putem kataloga koristeći ključne riječi. Gradska knjižnica Zadar, Gradska knjižnica Benkovac i Gradska knjižnica Biograd na Moru imaju značajan broj dostupnih primjeraka u svojim fondovima. Gradska knjižnica Zadar ističe se s najvećim brojem primjeraka, dok Gradska knjižnica Benkovac i Gradska knjižnica Biograd na Moru imaju dostupno najviše do tri primjerka. Ostalih osam knjižnica sadrže po jedan primjerak ili nije dostupan nijedan primjerak



knjige. Naslov knjige *Patkograd* autorice Lene Andersson nalazi se isključivo u katalogu Gradske knjižnice Zadar.

### 8.3. Istraživačko pitanje 2: Iz kojih izvora informacija tinejdžeri stječu informacije o poremećajima prehrane?

Nakon pročitanih ulomaka učenicima su postavljena pitanja o tome gdje i na koji način su se susreli s informacijama o bolestima prehrane. Od osam učenika, šest je izjavilo da su se informirali putem interneta, troje ispitanika navela su društvene medije, a dva ispitanika filmove i serije. Za internet kao izvor informacija, dva ispitanika navela su članke na internetu i informacije stečene putem videa na YouTube kanalu. Kod društvenih medija, dva ispitanika su izdvojila Tik Tok, a jedan ispitanik Instagram i YouTube. Za filmove jedan ispitanik je naveo naziv filma "To the Bone", dok je drugi ispitanik ubrojio kratke filmove kao izvor informacija. Četvero učenika za izvor informacija navelo je nastavu iz predmeta Biologija, jedan ispitanik je naveo nastavu iz predmeta Hrvatski jezik, a jedan ispitanik profesoricu. Troje ispitanika navode knjige po slobodnom izboru kao izvor informacija o poremećaju prehrane. U slučaju jednog ispitanika, predmet Hrvatski jezik preciznije se odnosi na štivo iz čitanke gdje su imali lekciju vezanu uz bolesti prehrane. Za ispitanika koji naglašava profesoricu za izvor informacija, odnosi se na profesoricu Hrvatskog jezika s obzirom na to da su u sklopu školskog sata Hrvatskog jezika spominjali poremećaje prehrane. Knjige po slobodnom izboru vezuju se uz romane gdje su tri ispitanika istaknula knjigu pod naslovom *Mrvica* talijanske autorice Alessandre Arachi. Izvori informacija podijeljeni su u kategorije: filmovi i serije, internet, društveni mediji, knjige, škola (nastavnica, nastava biologije i hrvatskog jezika). Tablica 13. donosi izvore informacija i učenike koji su naveli te izvore u svojim odgovorima.

Tablica 13. Izvori informacija iz kojih ispitanici stječu informacije o poremećaju prehrane anoreksija

Izvor informacija	Ispitanici							
Filmovi i serije							U7	U8
Internet	U1	U2		U4	U5		U7	U8
Društveni mediji			U3		U5			U8

Knjige	U1		U3		U5		U7	
Škola (nastavnica, nastava biologije i hrvatskog jezika)	U1	U2	U3	U4		U6		

Citati koji slijede ilustriraju odgovore učenika.

I: *Ako jesi, što si već prije nešto znao/la, gdje si/ kako si to saznao/la?*

U3: *Pa iz Biologije smo imali temu anoreksija i kao bulimija, ali o bulimiji nismo toliko puno radili koliko o anoreksiji. Pričali smo što je to, kako se toga riješiti, treba se uputiti liječniku, treba normalno jesti i tako.*

I: *Osim Biologije, jeste još negdje?*

U3: *Dosta često bude u knjigama, na društvenim mrežama isto izbacilo uvijek nekako, i u knjigama isto bude baš često i npr. u romanima bude često kako je netko imao anoreksiju, bulimiju i kako se nije družio sa svima, nisu ga podržavali, niti voljeli.*

I: *A koje su to knjige?*

U3: *Neki roman je bio ljubavni, roman gdje su kao bili dvoje ljudi, kao cura i dečko i on nju nije volio zato što je ona pretjerano jela, povraćala i kao imala je anoreksiju, bulimiju i on ju je kao zato ostavio, iako to nije u redu.*

I: *Znaš li možda naslov te knjige ili?*

U3: *Ne baš.*

I: *Aha, znači to je nešto po tvom slobodnom izboru što si čitala?*

U3: *Da.*

...

I: *Jesi li imao/la priliku već prije doznati nešto o bolesti Anoreksija nervoza?*

U5: *Da. Isto preko interneta i ovako, knjige i internet.*

I: *Ako jesi, što si već prije nešto znao/la, gdje si/ kako si to saznao/la?*

U5: *Saznala sam to preko interneta kada su neke većinom cure govorile da su one imale anoreksiju tj. da su smatrale za sebe da su deblje i onda su se izgladnjivale da bi smršavjele, a zapravo je to radilo još goru stvar.*

I: *Internet, konkretnije u obliku društvenih mreža?*

U5: *Da, društvene mreže, da. Tik Tok, Instagram, YouTube ili nešto od toga.*

#### **8.4. Istraživačko pitanje 3: Smatraju li tinejdžeri da ih beletristika na temu poremećaja prehrane informira o tom zdravstvenom problemu?**

Prije čitanja zadanih ulomaka, na početku intervjua postavljena su tri općenita pitanja o poremećajima prehrane. Svrha uvodnih pitanja je ispitati prethodno znanje ispitanika o poremećajima prehrane. Autorica Neala Ambrosi-Randić u knjizi *Razvoj poremećaja hranjenja* definira poremećaje prehrane na sljedeći način: "Anoreksija nervoza je poremećaj kod kojeg adolescenti ili mladi odrasli, obično ženskog spola, nemilosrdno i uspješno teže mršavosti koja rezultira ozbiljnim gubitkom na težini." (Ambrosi-Randić 2004, 15) "Moguće je razlikovati dva osnovna oblika ovog poremećaja, i to restriktivni i prežderavajuće – purgativni. Kod restriktivnog tipa anoreksije nervoze gubitak na težini uzrokovan je smanjenim unosom hrane u organizam, no osoba nije uključena u ponašanje prejedanja ili pražnjenja. Za razliku od prethodnog, kod prežderavajuće- purgativnog tipa anoreksije nervoze osoba je obično uključena u ponašanje prejedanja/ pražnjenja, kao što je, primjerice, samoizazvano povraćanje ili zloupotreba laksativa, diuretika, te sredstava za klistiranje." (Ambrosi-Randić 2004, 15-16.) Od ispitanika je traženo da svojim riječima definiraju pojmove anoreksije i bulimije. Svih osam ispitanika čulo je za poremećaje prehrane ili probleme u prehrani i ponudilo je definiciju poremećaja prehrane anoreksije i bulimije svojim riječima. Neki od opisa su bili bliže, a neki dalje definiciji autorice Ambrosi-Randić. Citati koji slijede donose primjere učeničkih odgovora.

U naredna dva citata učenici definiraju poremećaj prehrane anoreksija svojim riječima.

U2: *Da. To je kada ljudi ne jedu dovoljno pa tako poremete svoju prehranu zato što žele biti mršaviji, žele biti kao što su neke zgodne cure, tako isto i muškarac neki, kako su i ostali i oni takvi žele biti.*

...

U5: *Jesam. Mislim da je to psihički poremećaj, da osoba misli da je malo punija, a zapravo nije, nego ona to sve stvorila u svojoj glavi.*

...

U1: *Da. To je kao problem u prehrani gdje ne možemo jesti dovoljno, sva hrana nam se gadi i odmah povraćamo nakon nje.*

U sljedećem citatu učenik definira poremećaj prehrane bulimija svojim riječima.

U7: *Da. To je kada se osoba prejeda i onda ide povraćati to.*

Poslije čitanja zadanih ulomaka, učenici su ponovo upitani da definiraju poremećaj prehrane anoreksija nervoze. Neki od učenika ponudili su opise koje ne navode na početku intervjua, a koji dopunjuju definicije koje su ponudili na početku intervjua, pri čemu poremećaj prikazuju

slično kao što je prikazan opisivanjem života lika iz knjige. Navedeni citati ilustriraju njihove odgovore.

U2: *Ona počinje mirno i polako, ali na kraju jako pojedla ljudsko stanje, ne samo što nas uništava fizički, nego nas uništava i psihički te se od nje jako teško oporavlja i ima velike posljedice na nas.*

...

U7: *Znam da kosa ispada, da se počinju nokti lomiti, naravno mršavljenje, oslabe kosti, tijelo, ja mislim da je, tijelo se lakše npr. ostaju modrice ili tako nešto. Mišići potpuno oslabe i uglavnom cijelo tijelo oslabi.*

Nakon prva dva provedena intervjua došlo je do kratkih izmjena. Ispitanici su pitani smatraju li jesu li saznali nešto novo čitanjem odabranih ulomaka odnosno jesu li ih pročitani ulomci informirali o poremećajima prehrane. Uvedeno je dodatno pitanje pri samom kraju intervjua, u rubrici pitanja pod rednim brojem 10 (dodatno pitanje: Ima li nešto novo što si saznao/la u ovim ulomcima? Možeš li mi malo bolje objasniti?). Iz toga razloga, stjecanje novog znanja kod učenika analizira se od trećeg do osmog intervjua.

Samo jedan ispitanik odgovorio je da smatra da je stekao nove informacije o poremećajima prehrane nakon pročitanih ulomaka. Ostalih pet ispitanika dijele mišljenje o jednakoj informiranosti o poremećajima prehrane prije i poslije intervjua. Navedeni citati ilustriraju odgovore. Treća ispitanica smatra da je saznala nove informacije čitajući odabrane ulomke.

I: *Ima li nešto novo što si saznao/la u ovim ulomcima?*

U3: *Da. Bolje sam saznala to da, mislila sam kao da anoreksija nije baš pretjerano tako jaka bolest, kao može oštetiti neke organe i tako to, ali u ovim ulomcima sam saznala da je anoreksija baš jaka bolest, da to treba liječiti, da treba ići kod doktora i da se treba brinuti o svom zdravlju.*

Za razliku od nje, sedma ispitanica smatra da nije saznala ništa novo.

I: *Ima li nešto novo što si saznao/la u ovim ulomcima?*

U7: *Većinu sam sve znala.*

I: *Znači bila si jednako informirana i prije i nakon ovoga razgovora?*

U7: *Da.*

#### **8.5. Istraživačko pitanje 4: Na koji način tinejdžeri doživljavaju odabrani ulomak iz književnog djela s tematikom poremećaja prehrane?**

Doživljaj ulomaka kod adolescenata je podijeljen na dva dijela. Analizira se doživljaj ulomka na početku i na kraju intervjua. U prvom dijelu intervjua preispituje se interes na daljnje čitanje nakon čitanja 2. ulomka. Nakon čitanja 3. ulomka ispituje se je li učenicima razmišljanje

glavnog lika blisko. Navedeno se nastoji saznati postavljanjem 5. pitanja: Kada bi čitao/la knjigu, bi li nastavio/la čitati dalje nakon ovog ulomka? Zašto?, 6. pitanja: Je li ti blisko Eline razmišljanje? Odgovori su analizirani i svrstani u kategorije: motiviranost i interes za čitanjem te bliskost s razmišljanjem lika.

Svih 8 ispitanika je izrazilo pozitivan doživljaj 2. ulomka i time potvrdilo motivaciju i interes za daljnjim čitanjem ostatka zadane knjige *Moja neprijateljica Ana*. Prvi ispitanik pokazao je posebno oduševljenje, a citat koji se navodi to potvrđuje.

I: *Kada bi čitao/la knjigu, bi li nastavio/la čitati dalje nakon ovog ulomka? Zašto?*

U1: *Da. Zato jer mi je zanimljivo kao čitati o problemima drugih ljudi, zato što svi u našim godinama ne vole sebe, svi želimo praktički postići istu stvar da izgubimo kilograme i lijepo je saznati da nisi sam i da to nije način na koji treba izgubiti kilograme.*

Drugi ispitanik je kratko, ali na lijep način iskazao potrebu za daljnjim čitanjem.

U2: *Da, čini se jako zanimljiva. Djeluje kao nešto što mi mladi pogotovo trebamo pročitati.*

Nakon čitanja 3. ulomka, ispitivalo se je li učenicima razmišljanje glavnog lika blisko. Navedeno je ispitano postavljanjem 6. pitanja: Je li ti blisko Eline razmišljanje? Većini ispitanika nije blisko razmišljanje glavnog lika. Pet ispitanika iskazuje da im takvo razmišljanje nije blisko, dok samo tri ispitanika potvrđuju da im je Eline razmišljanje blisko. Među onima kojima Eline razmišljanje nije blisko je sedmi ispitanik, čije riječi donosimo u citatu.

I: *Je li ti blisko Eline razmišljanje?*

U7: *Meni? Ne. Ja mislim da je jako važno jesti i to je jednostavno jako važno da bi mi narasli, da bi se normalno razvijali i tako, pogotovo u našim godinama.*

S druge strane, četvrti ispitanik osjeća bliskost s razmišljanjem glavnog lika, što je vidljivo u njezinim riječima.

I: *Je li ti blisko Eline razmišljanje?*

U4: *Da.*

I: *Zašto?*

U4: *Zato što sam ja nesigurna oko svog izgleda, dosta i uglavnom to.*

Na samom kraju intervjua ispituje se interes za čitanjem knjiga sličnih zadanoj, točnije čitanje beletristike na temu poremećaja prehrane. Prema posljednjem pitanju: Nakon pročitanih ulomaka, bi li rado pročitao/pročitala još takvih knjiga? Zašto?, prepoznaje se konačno mišljenje ispitanika. Ispitanih osam učenika izrazilo je pozitivan stav o čitanju knjiga o bolestima u prehrani.

Peti ispitanik otkriva veliku motivaciju i interes za čitanjem, što je vidljivo u njegovim riječima koje donosimo u citatu.

*I: Nakon pročitanih ulomaka, bi li rado pročitao/pročitala još takvih knjiga? Zašto?*

*U5: Da, definitivno ovu, a i slične toj knjizi. Iskreno zanima me to i možda ako nešto postoji što još ne znam da saznam i to da se još više informiram o tome.*

Šesti ispitanik želi biti osviješten te proširiti znanje u svrhu daljnjeg obrazovanja, što pokazuju njegove riječi u citatu koji donosimo.

*U6: Vjerojatno bi. Pa, sviđa mi se ova tema uglavnom, čak bi ja volio biti, volio bi se u budućnosti baviti s nečime takvim, pa eto čisto da više znam i da se više educiram o tome ako se nekada nekad osoba pojavi u mom okruženju s takvim problemima. Pa, uglavnom me zanima medicina, biologija, kemija i tako pa bih možda volio nekada neki doktor ili nešto.*

Odabrane ulomke iz književnog djela na temu poremećaja prehrane adolescenti prihvaćaju s pozitivnim reakcijama, koncentrirano pružaju kvalitetne odgovore te su motivirani i zainteresirani za čitanje beletristike s tematikom bolesti i problematike poremećaja hranjenja.

## **8.6. Sažetak rezultata intervjua**

Drugim istraživačkim pitanjem željelo se saznati iz kojih izvora tinejdžeri stječu informacije o poremećajima prehrane. U Tablici 13. predstavljeni su izvori informacija gdje je za svakog pojedinog ispitanika naveden njegov odabir. Ispitanici su naveli da su informacije o poremećaju prehrane pribavili gledajući filmovi i serije, čitajući knjige, zatim na internetu i društvenim medijima i u školi. Odgovori na treće istraživačko pitanje dovode do spoznaje kako većina učenika smatra da nije doznala nove informacije, dok samo jedna učenica smatra da je stekla novo znanje o bolestima poremećaja prehrane putem pročitanih ulomaka. Prema podacima 4. istraživačkog pitanja, nakon čitanja zadanih ulomaka više od polovine učenika ne osjeća povezanost s razmišljanjem glavnog lika, no kod svih ispitanika je potaknuta motivacija i interes za čitanjem knjiga sličnih zadanoj.

## 9. Rasprava

Kako bi se istražila dostupnost beletristike na temu poremećaja prehrane provedena je analiza knjižničnih kataloga. Primjenom sedam zadanih ključnih riječi u katalogu CROLIST, rezultati prikazuju samo stručnu literaturu o poremećajima prehrane, što znači da nije pronađen niti jedan rezultat koji pripada beletristici na temu poremećaja prehrane. Pretraživanje knjiga sa zadanog popisa prema preporuci Komisije za knjižnične usluge za djecu i mladež Hrvatskog knjižničarskog društva, donosi količinu dostupnih primjeraka te mogućnost šire pretrage ostalih primjeraka na temu poremećaja prehrane. Pregledavanjem popisa Komisije za knjižnične usluge za djecu i mlade Hrvatskog knjižničarskog društva, samo Gradska knjižnica Zadar ima veći broj naslova beletristike za djecu i mlade o poremećajima prehrane. Gradska knjižnica Benkovac i Gradska knjižnica Biograd na moru su dvije knjižnice koje se potencijalno mogu istaknuti jer sadrže više od dva dostupna primjerka. Integrirani knjižnični sustav ZAKI omogućio je prikaz dostupnosti beletristike na temu poremećaja prehrane izvan područja Zadarske županije. Svrha pretraživanja kataloga ZAKI temelji se na pronalaženju ostalih književnih djela zadane tematike, izvan popisa knjiga određenog od strane Hrvatskog knjižničarskog društva. U skupnom katalogu sustava ZAKI pretraga je izvršena prema ključnim riječima i prema oznakama/tagovima. Iste ključne riječi koje su se koristile u katalogu CROLIST, koristile su se i u katalogu ZAKI. Rezultati donose samo jednu pronađenu jedinicu građe koja odgovara području beletristike s tematikom poremećaja prehrane. Ključne riječi „anoreksija i bulimija“ dovele su do konačnog rezultata, djela slovenske autorice Janje Vidmar s naslovom *Bucka*. Vodeći se oznakama ili tagovima u katalogu ZAKI nastoji se pronaći veći obujam primjeraka beletristike. Oznake ili tagovi označavaju ponuđene odrednice nakon svakog dobivenog rezultata pretrage. Prikupljeni rezultati pretraživanja beletristike na temu poremećaja prehrane donose raznoliku građu namijenjenu različitim skupinama korisnika. S obzirom da sva prikupljena građa nije namijenjena za djecu i mlade, sastavljen je konačan popis beletristike na temu poremećaja prehrane prilagođen prema njihovom uzrastu. Konačan popis formiran je uz pomoć signature Gradske knjižnice Zadar gdje je osmišljena klasifikacija fonda: knjige označene prema signaturi za djecu i mlade i knjige koje nisu označene prema signaturi za djecu i mlade. U Gradskoj knjižnici Zadar potrebno je izdvojiti Dječji odjel, iako se građa za adolescente nalazi i na Odraslom odjelu. Primjenom signature Dječjeg odjela (D - djeca, O – omladina i M – mala knjiga) određuje se pripadnost knjižnične građe prema uzrastu. Uz signaturu, knjižnična građa je razvrstana i prema skupini građe koja ne pripada području

beletristike. Prema tome, određene su tri glavne rubrike: Djeca (D), Omladina (O) i Stručna literatura. U glavnim rubrikama raspoređena su sva prikupljena djela u katalogu ZAKI. Pretragom knjiga sa zadanog popisa Komisije za knjižnične usluge za djecu i mlade HKD-a izdvojeno je pet oznaka/tagova: anoreksija – književna tema, anoreksija školskog djeteta, mršavljenje – književna tema, bulimija – književna tema i pretilost – književna tema. Za pripadnost dječjoj književnosti označene su tri knjige, dok je jedanaest knjiga namijenjeno književnosti za mlade. Drugim riječima, četrnaest naslova beletristike čine konačan popis knjiga beletristike na temu poremećaja prehrane za djecu i mlade. Drugi dio rezultata pretrage, točnije osamnaest knjiga, iako nije namijenjen za djecu i mlade, označen je tagovima poremećaja prehrane i dostupan u ZAKI katalogu. Od svih knjižnica na području Zadarske županije, najveći broj primjeraka za djecu i mlade sadrže četiri od jedanaest knjižnica, a to su Gradska knjižnica Zadar, Gradska knjižnica Benkovac, Gradska knjižnica Biograd na moru i Gradska knjižnica Pag. Kao središte zajednice, Gradska knjižnica Zadar ima najviše dostupnih primjeraka, dok ostale tri knjižnice sadrže optimalno do četiri primjerka u skupnom katalogu knjižnica Zadarske županije. Gradska knjižnica Zadar, Gradska knjižnica Benkovac i Gradska knjižnica Biograd na Moru posjeduju najveći broj dostupnih primjeraka koji nije namijenjen za djecu i mlade. U skupnom katalogu knjižnica Zadarske županije Gradska knjižnica Zadar očekivano sadrži najveći broj primjeraka, a Gradska knjižnica Benkovac i Gradska knjižnica Biograd na Moru prikazuju najviše do tri dostupna primjerka.

U drugoj fazi istraživanja prikupljeni su rezultati intervjua učenika sedmog i osmog razreda Osnovne škole Braća Ribar Posedarje. Za obradu dobivenih podataka, koristila se kvalitativna analiza podataka. Tijekom provedbe intervjua, po završetku čitanja zadanih ulomaka iz odabrane knjige, ispitalo se u kojem obliku interakcije učenici dolaze u doticaj s informacijama o bolestima prehrane. Ispitanici stječu informacije o poremećajima prehrane iz različitih izvora, a to su filmovi i serije, internet, društveni mediji, knjige, škola (nastavnica, nastava biologije i hrvatskog jezika). Nakon analize podataka utvrđeno je da je najviše ispitanika informacije o poremećaju prehrane steklo putem interneta. Škola je zabilježena kao drugi izvor informacija. Nakon toga slijede knjige, potom društveni mediji te na kraju filmovi i serije. Uspoređujući rezultate s istraživanjem autora Martinović, Bakota i Badurina (2018), može se primijetiti da njihovi ispitanici za izvor informacija prvenstveno navode osobe, točnije roditelje. Idući izvor koji slijedi je elektronički, zatim multimedijski, a posljednji odabrani je tiskani izvor. Navedeno istraživanje i prikupljeni odgovori intervjua donose različite pokazatelje. Rezultati istraživanja iz 2018. godine prikazuju potrebu adolescenata za



komunikacijom s najbližim osobama kao najčešći izvor, dok ispitanici iz intervjua provedenih u okviru ovog diplomskog rada od osoba koje su izvori informacija navode samo nastavnicu. Istraživanje koje su proveli Martinović, Kim i Katavić (2021) pokazuje koje izvore mladi koriste za stjecanja zdravstvenih informacija. Dva najizraženija izvora zdravstvenih informacija su osobni i elektronički. Osobni izvori odnose se ponajviše na roditelje, ali u nejednakom omjeru gdje majka obuhvaća veći odabir (42,4 %), a otac vidljivo manji (15,7 %). Ostali osobni izvori u manjem postotku su liječnik (19,4 %) i prijateljica (17,7 %). Rezultati istraživanja prikazuju kako internet nije prvi odabir pristupanja zdravstvenim informacijama. Prema tome, rezultati intervjua i istraživanja autora Martinović, Kim i Katavić (2021) podudaraju se s obzirom na to da adolescenti u oba slučaja odabiru elektronički izvor kao jedan od glavnih izvora stjecanja zdravstvenih informacija. Pristup zdravstvenim informacijama putem interneta potvrđuje i istraživanje Kim, Martinović i Katavić (2020) gdje se većina učenika srednje škole (84,3 %) služi mobilnim uređajima, a više od polovine učenika (54,7 %) koristi aplikacije za zdravstvene informacije. Dvije najčešće teme pretraživanja su tjelesna aktivnost i prehrana. Dobiveni rezultati istraživanja autorica Kolarić i Stričević (2022) djelomično se podudaraju s rezultatima intervjua. Nakon analiziranih izvora informacija adolescenata koje odabiru za donošenje odluka u određenim životnim situacijama, možemo zaključiti kako ispitanici navedenog istraživanja i provedenog intervjua nemaju jednak odabir izvora informiranja. U navedenom istraživanju, ispitanici odabiru izvore informacije na temelju obilježja izvora koja se mogu svrstati u četiri grupe. Ispitanici srednjih škola u gradu Rijeci obraćaju se izvorima koje smatraju provjerenim, pouzdanim i kvalitetnim. Osobne izvore iznimno cijene jer se temelje na osjećajima podrške i razumijevanja, iako oni nužno ne pružaju kvalitetne informacije. Rezultati istraživanja provedenog u svrhu izrade ovog diplomskog rada mogu se usporediti s rezultatima autorica Kolarić i Stričević (2022) u dijelu u kojem ispitanici navode izvore koji omogućuju jednostavan i brz pronalazak informacija te pribavljanje informacija u vizualnom, auditivnom i tekstualnom obliku. Rezultati ispitanika u osnovnoj školi potvrđuju korištenje interneta kao najčešćeg izvora informiranja. U manjem broju odabrani su izvori društvenih medija, od strane tri učenika, dok samo dva učenika navode filmove i serije. U dijelu istraživanja gdje se istražuje čitanje iz užitka i poslovno čitanje, autorica Catherine S. Ross (2000) istražuje ispitanike koji se definiraju kao aktivni čitatelji kojima su knjige glavni izvor informiranja za raznolike životne potrebe. Iako dobna skupina ispitanika istraživanja i intervjua nije jednaka, potrebno je istaknuti kako polovina ispitanika intervjua navodi knjige za izvor informiranja o poremećajima prehrane. Znanje ispitanika o poremećajima prehrane uspoređivalo se prije i poslije čitanja ulomaka. Iako većina ispitanika smatra da nisu saznali

ništa novoga čitajući odabrane ulomke, jedan učenik ipak smatra da je naučio/la nešto novo te možemo ustanoviti da čitanje beletristike o poremećajima prehrane može informirati tinejdžere o navedenim poremećajima.

Informiranje čitanjem beletristike prepoznatljivo je u istraživanju autorice Catherine S. Ross (1999), gdje se ispituje koncept čitanja iz užitka. Među glavnim kriterijima za odabiranje knjiga za čitanje prema slobodnom izboru su raspoloženje čitatelja i trenutne životne situacije u kojima se nalazi. Rezultati navedenog istraživanja prikazuju 60 % ispitanika kojima su knjige pružile određenu vrstu pomoći. Pronalaženje odgovora na trenutne životne prepreke bez aktivnog traženja informacija, čitanjem knjiga po slobodnom izboru ukazuje kako čitanje beletristike može kvalitetno informirati čitatelja.

Nakon cjelokupne analize intervjua, konstatirano je da su pročitani ulomci kod svih ispitanika pobuđivali motivaciju i interes za čitanjem knjiga slične tematike. Pojednim ispitanicima razmišljanje glavnog lika je bilo blisko, dok drugima nije. Povezanost između čitatelja i djela opisuje profesorica Howard (2011). Howard razloge adolescenata za čitanje iz užitka dijeli na osobne, društvene i obrazovne. Poistovjećivanje s likovima u knjizi autorica svrstava u osobnu skupinu. Ako je djelo zanimljivo te im pruža opuštanje i razbibrigu, vrlo vjerojatno će ostvariti dozu razumijevanja i suosjećanja s pojedinim likovima.

## 10. Zaključak

Rad donosi istraživanje o mogućnosti informiranja o problemskim temama čitanjem beletristike. Odabrana tema je poremećaj prehrane kod djece i mladih. Istražena je dostupnost beletristike za djecu i mlade koja je tematski vezana uz poremećaje prehrane u narodnim knjižnicama Zadarske županije. Također je istražena mogućnost informiranja mladih o poremećaju prehrane čitanjem beletristike. Istraživanjem provedenim u dvije faze tražio se odgovor na četiri istraživačka pitanja. Težište prve faze istraživanja usmjereno je na analiziranje kataloga narodnih knjižnica, a druga faza istraživanja obuhvaća intervjuje provedene među osam učenika sedmog i osmog razreda Osnovne škole Braća Ribar Posedarje na području Zadarske županije. Korištena metoda istraživanja je polustrukturirani intervju, a sastoji se od jedanaest istraživačkih pitanja popraćenih sa šest odabranih ulomaka problemskog romana autorice Jasminke Tihi-Stepanić.

Prvi dio istraživanja pruža odgovor na prvo istraživačko pitanje, a drugi dio sadrži odgovore na preostala tri istraživačka pitanja. Analizirani katalogi narodnih knjižnica su skupni katalog knjižnica Zadarske županije- CROLIST i skupni katalog sustava fonda narodnih i školskih knjižnica – ZAKI. Kod oba kataloga u svrhu pretraživanja korištene su iste ključne riječi: „poremećaj u prehrani“, „anoreksija“, „bulimija“, „djeca i mladi u poremećaju prehrane“, „poremećaji prehrane“, „anoreksija i bulimija“, „anoreksija nervoza“. Pretraživanje navedenih ključnih riječi izvršeno je putem sustava Vero. Upisani traženi upit u skupnom katalogu CROLIST automatski se usmjerava na sustav Vero. S obzirom na to da je odabrana korisnička skupina adolescenata, rezultati su prikupljeni putem sustava Vero. Ponuđena je mogućnost klasičnog pretraživanja koje je potrebno samostalno odabrati, ali kod adolescenata velika je vjerojatnost odabira sustava Vero radi njegove jednostavnosti. U katalogu CROLIST pronađeno je vrlo malo rezultata. Pretraživanjem prema ključnim riječima nije pronađen niti jedan traženi rezultat, dobiveni rezultati prikazuju samo stručnu literaturu poremećaja prehrane. Na primjer, pretraživanjem ključne riječi „bulimija“ ostvareno je pet rezultata od kojih niti jedan ne pripada beletristici, već je riječ o savjetima poremećaja prehrane. Od jedanaest knjižnica Zadarske županije, ističe se Gradska knjižnica Zadar jer sadrži veći broj primjeraka sa zadanog popisa određenog prema Komisiji za knjižnične usluge za djecu i mlade Hrvatskog knjižničarskog društva. Popis se sastoji od osam knjiga za djecu i mlade. U nastavku rada analizirana je dostupnost dodatnih primjeraka na temu poremećaja prehrane, na temelju šire pretrage u obliku oznaka ili tagova. Kreiran je konačni popis beletristike na temu

poremećaja prehrane za djecu i mlade gdje se nalaze i naslovi knjiga s postojećeg popisa HKD-a. U katalogu ZAKI, pretraživanjem prema ključnim riječima pronađena je samo jedna jedinica literature koja odgovara području beletristike prema zadanoj temi. Primjenom šire pretrage uz pomoć oznaka ili tagova u katalogu ZAKI, okupljeno je četrnaest knjiga za djecu i mlade s tematikom poremećaja prehrane. Gradska knjižnica Zadar, Gradska knjižnica Benkovac, Gradska knjižnica Biograd na moru i Gradska knjižnica Pag su četiri knjižnice koje su prepoznatljive s većom količinom literature za djecu i mlade, iako Gradska knjižnica Zadar ponovno zauzima vodeće mjesto s najvećim brojem primjeraka. Gradska knjižnica Zadar, Gradska knjižnica Benkovac i Gradska knjižnica Biograd na Moru imaju najviše dostupnih primjeraka koji nisu namijenjeni za djecu i mlade, a Gradska knjižnica Zadar i u ovoj analizi ima najznačajniju brojku dostupnih primjeraka.

Prema tome, dostupnost beletristike tematski vezane uz poremećaje prehrane u katalozima narodnih knjižnica za djecu i mlade je vrlo niska, a katalozi CROLIST i ZAKI pružaju slične rezultate pretraživanja. Usporedbom dobivenih rezultata prema ključnim riječima u katalozima, katalog CROLIST ne sadrži nijedan rezultat koji pripada beletristici vezano uz tematiku poremećaja prehrane, dok je u katalogu ZAKI vidljiv samo jedan rezultat beletristike na temu poremećaja prehrane, a rezultat je naslov *Bucka*, djelo autorice Janje Vidmar. U katalogu CROLIST se pretragom prema odabranim ključnim riječima ne mogu pronaći djela beletristike na temu poremećaja prehrane. Pretraživanje prema ključnim riječima u oba kataloga donosi slične rezultate, a katalog ZAKI može se istaknuti s proširenom pretragom tražene tematike zahvaljujući primjeni odabranih oznaka ili tagova. Prema navedenom, na temelju identičnih pretraga kod oba kataloga, katalog ZAKI naspram kataloga CROLIST pruža bolju učinkovitost pretraživanja.

U drugom dijelu istraživanja, nakon provedenih osam intervjua, koristila se kvalitativna analiza podataka. Uz pomoć zadanih ulomaka teksta, ispitani učenici ponudili su odgovore na ostatak istraživačkih pitanja. Ispitani učenici su naveli da su informacije o poremećajima prehrane pribavili na internetu, u školi, u knjigama, na društvenim medijima te u filmovima i serijama. Možemo zaključiti da su učenici stekli informacije o poremećajima prehrane putem pet dostupnih izvora u njihovom svakodnevnom okruženju. Nadalje, istraživanje je pokazalo da samo jedan učenik smatra da je naučio/la nešto novo čitanjem odabranih ulomaka. To pokazuje kako su većinom ranije već stekli informacije o ovoj temi, a na temelju jednog slučaja ipak se vidi kako čitanje beletristike može informirati mlade o poremećajima prehrane. Posljednjim istraživačkim pitanjem nastojalo se saznati kakav je učenički doživljaj pročitanih ulomaka. Svi ispitanici bili su iznimno zadovoljni pročitanim odlomcima. U konačnici, nakon pročitanih

dijelova odabrane knjige učenici su bili motivirani i zainteresirani za čitanje literature slične tematike.

Rezultati provedenog istraživanja mogu se nadograditi uključivanjem pojedinih škola Zadarske županije gdje bi se povećao broj ispitanika. S obzirom na to da su ispitani učenici na razini osnovnoškolskog uzrasta, učenici srednje škole bili bi skupina ispitanika s kojom bi se mogli međusobno usporediti prikupljeni odgovori. Ako bi se istraživanje nastavilo u određenoj školi bilo bi korisno provesti istraživanje metodom fokus grupe te odabrati prilagođenu literaturu na temu poremećaja prehrane.

## Literatura

1. Ambrosi-Randić, Neala. 2004. *Razvoj poremećaja hranjenja*. Jastrebarsko: Naklada Slap.
2. Božić, Danijela i Ivana Macuka. 2017. "Uloga osobnih čimbenika u objašnjenju kompulzivnog prejedanja." *Hrvatska revija za rehabilitacijska istraživanja* 53, br. 2, 1-16. <https://hrcak.srce.hr/file/282766>
3. Brozović, Silvana. 2014. "Knjižnični sustav ZaKi – iskustvo visokoškolske ustanove : Zaki library information system – Experience of higher education institution", *HKD Novosti*, br. 62. <https://www.hkdrustvo.hr/hkdnovosti/clanak/896>
4. Centarbea.hr. "Centar BEA | Centar za poremećaje hranjenja BEA". Pristupljeno: 7. svibnja 2022. <http://www.centarbea.hr/>
5. Crolib.hr. "Skupni katalog Crolist". Pristupljeno: 27. listopada 2023. <http://opak.crolib.hr/>
6. Giunio, Kluk, Diana Polanski i Milka Šupraha Perišić. 2015. "Kooperativna katalogizacija u knjižničnom sustavu ZaKi : u praksi mreže knjižnica." *Vjesnik bibliotekara Hrvatske* 58, br. 1-2, 189-208. <https://hrcak.srce.hr/143627>
7. Howard, Vivian. 2011. "The importance of pleasure reading in the lives of young teens: Self-identification, self-construction and self-awareness", *Journal of Librarianship and Information Science* 43, br. 1, 46–55. <https://doi.org/10.1177/0961000610390992>
8. IFLA-ine smjernice za narodne knjižnice / uredile Christie Koontz i Barbara Gubbin. 2. hrvatsko izdanje. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2011.
9. Indir, Ida. 2012. "IFLA-ine smjernice za narodne knjižnice." *Vjesnik bibliotekara Hrvatske* 55, br. 2, 124-132. <https://hrcak.srce.hr/file/137975>
10. Kim, Sung Un, Ivana Martinović i Snježana Stanarević Katavić. 2020. "The use of mobile devices and applications for health information: A survey of Croatian students." *Journal of Librarianship and Information Science* 52, br. 3, 880-894. <https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/0961000619880937>
11. Kolarić, Alica i Ivanka Stričević. 2022. "Odabiranje izvora informacija potrebnih u svakodnevnom životnim situacijama." *Vjesnik bibliotekara Hrvatske* 65, br. 1, 153-176. <https://hrcak.srce.hr/278547>
12. Komisija za knjižnične usluge za djecu i mladež. 2021. "SKUP TEMA (I PROBLEMA) U CARSTVU KNJIGA: Tematski popis književnoumjeničkih tekstova za djecu i

- mlade". Hrvatsko knjižničarsko društvo. Objavljeno: ožujak 2021. Pristupljeno: 7. listopada 2021. <https://www.hkdrustvo.hr/datoteke/4594>
13. Kovačević, Jasna. 2017. *Narodna knjižnica: središte kulturnog i društvenog života*. Zagreb: Naklada Ljevak.
  14. Livazović, Goran i Iva Mudrinić. 2017. "Nezadovoljstvo tjelesnim izgledom i ponašanja povezana s poremećajima u prehrani adolescenata." *Kriminologija & socijalna integracija* 25, br. 1, 71-89. <https://doi.org/10.31299/ksi.25.1.3>
  15. Lu, Ya-Ling i Carol Gordon. 2007. "Reading Takes You Places: A Study of a Web-Based Summer Reading Program." *School Library Media Research* 10, 1-21. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ851696.pdf>
  16. Lu, Ya-Ling. 2008a. "Coping Assistance vs. Readers' Advisory." *Children & Libraries* 6, br. 1, 15-22. <https://www.proquest.com/scholarly-journals/coping-assistance-vs-readers-advisory/docview/212148907/se-2?accountid=176251>
  17. Lu, Ya-Ling. 2008b, "Helping Children Cope: What Is Bibliotherapy?" *Children & Libraries* 6, br. 1, 47-49. <https://www.proquest.com/docview/212174995?pq-origsite=gscholar&fromopenview=true>
  18. Mamatataja.hr. "Kampanja 'I ja sam tu. Vidiš li me?' kao potpora oboljelima od anoreksije i bulimije". Pristupljeno: 7. svibnja 2022. <https://www.mamatataja.hr/aktualno/kampanja-i-ja-sam-tu-vidis-li-me-kao-potpora-oboljelima-od-anoreksije-i-bulimije/>
  19. Martinović, Ivana, Sara Bakota i Boris Badurina. 2018. "Informacijske potrebe i informacijsko ponašanje učenika i učenica I. gimnazije u Osijeku pri pretraživanju zdravstvenih informacija". *Vjesnik bibliotekara Hrvatske* 61, br. 2, 1-27. <https://hrcak.srce.hr/file/318139>
  20. Martinović, Ivana, Sung Un Kim i Snježana Stanarević Katavić. 2021. "Study of health information needs among adolescents in Croatia shows distinct gender differences in information seeking behaviour." *Health Information & Libraries Journal*, 1-22. <https://doi.org/10.1111/hir.12369>
  21. Meštrović, Antonela. 2014. "Poremećaji hranjenja: Vodič za otkrivanje, razumijevanje i traženje pomoći." Zagreb: Zavod za javno zdravstvo „Dr.Andrija Štampar“. <https://www.centarbea.hr/sites/default/files/Edukativna%20bro%C5%A1ura.pdf>
  22. Mikić, Marijana i Ivana Martinović. 2021. "Narodna knjižnica u odgovaranju na čitateljske potrebe i interese mladih srednjoškolske dobi." *Vjesnik bibliotekara Hrvatske* 64, br. 2, 59-84. <https://hrcak.srce.hr/269688>

23. Roditelji.story.hr. "I ja sam tu. Vidiš li me? | Zdravlje i prehrana | Klinici – Roditelji.hr".  
Pristupljeno: 7. svibnja 2022 <https://roditelji.story.hr/Zdravlje-i-prehrana/Klinici/a10420/ja-sam-tu-vidis-li.html>
24. Ross, Catherine Sheldrick. 2000. "Finding without seeking: what readers say about the role of pleasure reading as a source of information." *Australasian Public Libraries and Information Services* 13, br. 2, 72-80.  
<https://search.informit.org/doi/10.3316/ielapa.983416050002918>
25. Ross, Catherine Sheldrick. 1999. "Finding without seeking: the information encounter in the context of reading for pleasure." *Information Processing & Management* 35, br. 6, 783-799. [https://doi.org/10.1016/S0306-4573\(99\)00026-6](https://doi.org/10.1016/S0306-4573(99)00026-6)
26. Tihi-Stepanić. Jasminka. 2015. *Moja neprijateljica Ana*. Zagreb: Školska knjiga.
27. Unibis.hr.a "Crolist-UNIBIS". Pristupljeno: 27. listopada 2023.  
<http://www.unibis.hr/info.htm>
28. Unibis.hr.b "Vero FRBR OPAC – UNIBIS". Pristupljeno: 28. listopada 2023.  
<http://www.unibis.hr/FRBROPAC.html>
29. Vidović, Vesna. 2009. "Poremećaji hranjenja i jedenja u ranoj dojenačkoj dobi, djetinjstvu i adolescenciji." *Medicus* 18, br. 2\_Adolescencija. 185-191.  
<https://hrcak.srce.hr/57168>
30. Vidović, Vesna. 2004. "Sadašnje stanje i budućnost liječenja i prevencije poremećaja jedenja u Hrvatskoj." *Medix: specijalizirani medicinski dvomjesečnik* 10, br. 52. 69-74.  
<https://hrcak.srce.hr/file/31744>
31. Vitamini.hr. "Uloga udruge za pomoć oboljelima od anoreksije nervoze i bulimije nervoze "Libella" – Rijeka." Pristupljeno: 7. svibnja 2022. <https://vitamini.hr/zdravlje-z/poremecaj-hranjenja/uloga-udruge-za-pomoc-oboljelima-od-anoreksije-nervoze-i-bulimije-nervoze-libella-rijeka-3219/>
32. Zavec, Melanija. 2020. "ČITANJE JE ZAKON." *Varaždinski učitelj* 3, br. 3, 82-88.  
<https://hrcak.srce.hr/236623>



## **Abstract**

### **Informing about eating disorders by reading fiction for young people in the National Library**

The aim of the paper is to explore the availability of fiction for young people on the topic of eating disorders in Zadar County public libraries and the possibility of informing young people about eating disorders by reading fiction. The purpose of the paper is to contribute to the recognition of the role of fiction in informing students about specific and complex topics. The research plan consists of two phases. In the first phase of the research, the results of the availability of fiction on the topic of eating disorders in CROLIST and ZAKI catalogues were collected. In the collective catalogue of libraries of Zadar County CROLIST and the system of the fund of national and school libraries of the ZAKI catalogue, the analysis was conducted by searching according to certain key words and the set list of books for children and young people, defined by the Croatian Library Society's Committee for Library services for children and young people. In the second phase of the research, the method of semi-structured interviews was used among students of the seventh and eighth grades of the primary school Braća Ribar Posedarje in Zadar County. The survey was conducted during March 2023. The interview is based on selected fragments of the problem novel by Jasminka Tihi-Stepanic, entitled *My enemy Anna*. Keyword search related to the topic of eating disorders in the CROLIST catalog yields no results, and one result was found in the ZAKI catalog. Information on eating disorders is found by interviewed adolescents through five of the following sources: the Internet, films and series, social media, books and schools. Respondents select the internet for the most common and films and series for the least used source of information on eating disorders. All students positively experience the pieces of the selected work and express their motivation and interest in reading literature on a similar subject. With the signed consent of the parents of the respondents, the research was conducted in the elementary school library.

Keywords: eating disorder, anorexia, bulimia, public library, youth

## Prilozi

### Prilog 1: Opis knjiga – tematska oznaka

1. Arachi, A. Mrvice: priča o anoreksiji. Zagreb: Znanje, 2001.

Talijanska autorica opisuje život tinejdžerice Elene Dilmori. Svakodnevnica glavne junakinje razlikuje se od njezinih vršnjaka jer godinama boluje od psihogene anoreksije. Njezina bolest oslikava se od adolescentskog perioda do zrele dobi kada odluči stupiti s partnerom u bračnu zajednicu. Nažalost, i tada nevolje ne prestaju jer je bolest zavladała njezinim umom i tijelom.

2. Tamaro, S. Debelo srce. Zagreb: Znanje, 2003.

Dječak nakon rastave roditelja jedinu utjehu pronalazi u prekomjernom jelu. Tužan i usamljen jedinač, razumijevanje i kratkotrajnu ispunjenost pronalazi u raskošnom hladnjaku.

3. Arold, M. Miriam ima anoreksiju. Zagreb: Grlica, 2005.

Miriam je sasvim obična djevojka koja je donijela naizgled bezopasnu odluku – smršavjeti nekoliko kilograma. Nakon što je postigla željenu težinu, smatra i dalje za sebe da je predebela. Iz toga razloga, nastavlja proces dijete koja osim izgladnjivanja, uključuje i pomoćna sredstva mršavljenja kao što su tablete protiv apetita i razne vrste laksativa. Smatrajući svoju strogu dijetu pod kontrolom, na maturalnom putovanju u jednom trenutku pada u nesvijest.

4. Kocijan-Hercigonja, D. Moje se dijete mijenja - u čemu je problem. Zagreb: Školska knjiga, 1996.

Knjiga je namijenjena roditeljima, odgajateljima i svim ostalim stručnim osobama koji se bave razvojem djeteta od 6. do 14. godine. Bolje razumijevanje djeteta donosi njegov stabilan i zdrav razvoj. Autorica želi doprinijeti kvalitetnijem uvažavanju i shvaćanju djetetovih problema i potreba.

5. Rosoff, M. Kako živim sada. Zagreb: Algoritam, 2006.

Petnaestogodišnja djevojka po imenu Daisy proživljava tešku obiteljsku situaciju. Nakon što joj je umrla mama, njezin otac se oženio drugom ženom koju Daisy u potpunosti ne prihvaća. Glavni lik romana bori se s poremećajem prehrane te nakon brojnih pokušaja pomoći, njezin otac odluči je poslati kod tete i rođaka u Englesku. Iako ih po prvi puta upoznaje, ubrzo njezina teta odlazi na službeni put. Na London je bačena bomba te započinje okupacija zemlje od nepoznatog neprijatelja. Unatoč ratnom stanju, Daisy uživa u mjestu gdje ne postoje pravila od strane odraslih te razvije neobičnu vezu s novopronađenim rođacima.

6. Vidmar, J. Bucka. Zagreb: Mozaik knjiga, 2006.

U problemskom romanu slovenska književnica predstavlja nadarenu tinejdžericu koja pohađa osmi razred osnovne škole. Urša Klančnik - Mušič je petnaestogodišnja djevojka, njezina želja je jednog dana postati spisateljica jer svoju ljubav ispunjava pisanjem. Obitelj Mušič je dobrostojeća, no imaju međusobno hladan odnos. Otac Albert Mušič je slovenski književnik, iako od njega nasljeđuje talent pisanja, jedan je od ukućana s kojim najmanje komunicira. Za kućanske poslove zadužena je njihova spremačica Magda. U obitelji je jedinica, majku nikada ne oslovljava prema srodstvu, nego već prema imenu Dunja. Svaki razgovor popraćen je neslaganjem, sarkastičnim komentarima te učestalom svađom. Razlog tomu, Uršina mama od djetinjstva pazi na Uršinu liniju jer je prati prošlost bivše manekenke. Urša teži svega 49 kilograma, a još veći problemi pristižu nakon što ju mama prijavi na natjecanje "Miss Bambi" za najljepšu tinejdžericu u Milanu. Izgladnjivanje, tajnovito bacanje propisane hrane i prejedanje postaju sve izraženiji. Urša je sve manje bavila pisanjem, u školi je popustila i s odličnog jedva postizala dobar uspjeh. Po preporuci tajnovito odlazi doktoru koji joj je dijagnosticirao kompulzivno prejedanje i anoreksiju nervozu. Pripreme za "Miss Bambi" dovode je do rizičnog zdravstvenog stanja opasnog po život.

7. Tihi- Stepanić, J. Moja neprijateljica Ana. Zagreb: Školska knjiga, 2015.

Jedinica u obitelji Vrgoč, glavni je lik problemskog romana. Živi s roditeljima kojima je brak na rubu propasti. Majka je nezaposlena, a otac je političar koji dolazi kasno navečer ili je rijetko kući. Ela je završila osnovnu školu te se prepustila ljetnim radostima do polaska u gimnaziju na jesen. Jedno poslijepodne Ela odlazi sa svojom najboljom prijateljicom Romanom na bazen, a upravo od tog dana Ela će početi živjeti novi način života. Na bazenu im je prišla mlada žena pod imenom Ivona te predstavila agenciju „Model Agencies Livia“ u svrhu pronalaska teen modela. Ponuda je bila upućena samo Romani jer prema procjeni zaposlenice agencije Ela je imala nekoliko kilograma više. Unatoč tomu, Ela odmah uzima njezin telefonski broj, a Romana odbija ponudu. Nakon povratka kući, Ela započinje dijetu jer pod svaku cijenu želi dobiti mogućnost prijave na tečaj kako bi jednog dana ostvarila najveći san – postati manekenka. U telefonskim dogovorima s Ivonom, Ela je morala u određeno vrijeme postići određenu težinu. Roditeljima je prešutjela prijavu za manekenski tečaj jer je znala da je neće podržati. U tajnosti je bacala hranu, izgladnjivala se, puno trenirala, počela jesti rupčiće i pušiti cigarete u svrhu postizanja što veće sitosti te se prejedala i povraćala odmah nakon jela. Pratila je stroge upute za mršavljenje od strane Ivone i strpljivo čekala početak tečaja. Krenula je u srednju školu, no

tečaj je bio odgođen već dva puta. Njezin novi razrednik i nastavnik tjelesne i zdravstvene kulture primijetio je njezinu nisku tjelesnu masu te pozvao roditelje na razgovor. Eli je postajalo sve gore, zimnica, povraćanje protiv njezine volje i slabost bili su dio njezine svakodnevice. Nakon što je pala u nesvijest, probudila se u bolnici. Iz početka nije prihvaćala liječenje, ali nakon nekog vremena odlučno se prepustila procesu liječenja.

8. Smolec, S. Prva klupa do prozora. Split: Naklada Bošković, 2017.

Igor živi s ocem koji je policajac, a majka glumica. Ima i stariju sestru Eli ili prema punom imenu Eleonora Veronika. Probleme rješava s hranom, ali želi imati figuru tijela kao manekenka. Slijedeći svoj cilj, Eli ne pazi na svoje zdravstveno stanje. Istovremeno, u njezin razred dolazi nova učenica Ema u koju se Igor zaljubljuje. Osim što je gajio iskrene osjećaje prema njoj, jednako tako je osjećao i zabrinutost za Emu jer je primjećivao vrlo slične stvari kao kod svoje sestre. Obje su bile žrtve poremećaja prehrane.

9. Niven, J. Ovdje sve počinje. Zagreb: Profil knjiga, 2017.

Nakon majčine smrti, tinejdžerica Libby prozvana je „najdebljom američkom tinejdžericom“, ispunjena tugom, uvredama i nerazumijevanjem ne izlazi iz kuće i ne prestaje jesti. Nakon nekoliko godina uspjela je ojačati i dati novu priliku životu uz podršku oca i savjetnice Rachel. Drugi glavni lik je zabavan i popularan Jack. Njegova najveća prepreka u životu je nemogućnost prepoznavanja lica. Roditelje i braću također ne može prepoznati. Vrlo je talentiran u slaganju robota i popravljanju automobila. Iz toga razloga, želio je pokazati bolju stranu sebe. Nakon što je Jack upoznao Libby tijekom školske igre zlostavljanja, morali su sudjelovati u grupnoj terapiji. Pri samom početku sudjelovanja nisu dijelili zadovoljstvo, no družeći se sve više i više zaboravljaju na usamljenost, i ono najvažnije, glavno oružje protiv strahova postaje njihovo novostečeno samopouzdanje.

10. Colling Nielsen, K. Europsko proljeće. Zagreb: Hena com, 2019.

Obitelj galeriste Stiga i umjetnik Christian sele se na danski otok Lolland poznat kao otok „pročišćenijeg“ danskog društva. Sredovječni galerista i njegova žena Elisabeth dijele brigu za kćer koja boluje od uznapredovale bolesti anoreksije. Umjetnik Christian bori se s ovisnošću o seksualnom odnosu. Napredak tehnologije, idolizacija ljudskog tijela i prisutnost ksenofobije dovode do velikih promjena njihovih života.

11. Zlatković, R. Kalorije. Dubrovnik: Slagalica, 2019.

Psihologinja, pedagoginja i književnica u teen romanu prikazuje balerinu koja se opterećuje s problemima viška kilograma. Vjeruje kako su upravo svi problemi prisutni radi njezinog

nezadovoljstva vlastitom težinom. Autorica ovim djelom želi razviti svijest o opasnostima koje donosi poremećaj prehrane, točnije anoreksija nervoza te jednako tako upozoriti na kobne posljedice.

12. Bathurst, B. Nešto posebno. Zagreb: AGM, 2005.

Na nekoliko dana razred engleskih školarki odlazi na izlet u prirodu. Tijekom dana djevojke se moraju baviti sportskim aktivnostima kontrolirane od strane dviju učiteljica. Nadzor nad njima prestaje navečer kada odlaze u grad te se okušavaju u konzumiranju nepoznanica droge i alkohola te stupanja u intimne odnose. Znatiželja za otkrivanjem novog svijeta popraćena neznanjem i zlobom dovodi do izmicanja kontrole te tragičnih situacija. Putem ovog romana autorica je željela demonstrirati jednakost ponašanja kod oba spola tj. kako djevojke nisu bolje od dječaka.

13. Vigan, D. Ništa se ne opire noći. Zagreb: OceanMore, 2013.

Francuska autorica u ovom djelu predstavlja biografiju svoje majke nakon njezine smrti. Opisala je ključne događaje u obitelji putem kojih ističe svoje psihičko stanje. Zadiranje u prošlost za autoricu je iznimno teško. Iako je njezina majka bila najljepša i najhrabrija, ujedno je i bila najtužnija tijekom odrastanja što je nažalost rezultiralo i dijagnozom bipolarnog poremećaja.

14. Clementis, F. Velike cure ne plaču. Rijeka: Dušević & Kršovnik, 2003.

Marina Riesenthal je uspješna mlada žena. Ima trideset i jednu godinu, ali spada u društvenu kategoriju Debele Žene zbog viška kilograma, točnije devedeset i pet kilograma što je dovodi do očaja. Pokušala je s nekoliko dijeta koje su popraćene s prejedanjem hrane. Mladi znanstvenik David Sandhurst nudi joj inovativno rješenje – tablete za mršavljenje "Oxymetabulin". Čaroban lijek uz koji nije potreban trud i disciplina vježbanja donosi za sobom ozbiljne zdravstvene probleme.

15. Wilson, J. Zeznute cure. Zagreb: Znanje, 2003.

Engleska spisateljica prepoznatljiva je po popularnoj dječjoj književnosti. Jedan je od tih naslova je i ovaj nastavak romana *Zaljubljene cure*. Roman je balansiran jednakom dozom ozbiljnosti i humora. Glavni lik je djevojka Elli koja nipošto nije zadovoljna pretjeranom tjelesnom težinom. Uspoređujući sebe s prijateljicama za koje smatra da su prave sretnice jer imaju lijepu manekensku figuru, strogo odlučuje smršavjeti. Upoznaje djevojku Zoe s istim problemom kao i ona. Iako su obje bile na dijeti, Ella je s vremenom shvatila kada treba stati s procesom mršavljenja dok nije došlo do najlošije situacije.

16. Fielding, H. Dnevnik Bridget Jones. Zagreb: Fidas, 1998.

Bridget Jones je neudana i usamljena tridesetogodišnjakinja. Vodi zamršeni život u potrazi za uspjehom u karijeri, samousavršavanjem i ljubavi. Jedan od najpoznatiji ženskih dnevnika opisuje neprestano praćenje kilograma, brojanje kalorija, kao i cigareta i alkohola. Uz to, vrlo rado se oslanja feminističke tvrdnje i zahtjeve kada se zatekne u ljubavnim neprilikama. Djelo prikazuje smiješnu i optimističnu priču moderne žene koja želi dijeliti uspjeh u privatnom i poslovnom dijelu života.

17. Weiner, J. Dobar u krevetu. Zagreb: Mirakul, 2003.

Glavna junakinja prvog romana američke spisateljice je djevojka Cannie Shapiro. Ona je krupna filadelfijska novinarka u dobi od dvadeset i osam godina. Sa svojim psom živi u lijepom stanu, okružena je prekrasnim prijateljima i obiteljskim problemima. U nacionalnom ženskom časopisu *Moxie* doznala je kako njezin bivši dečko Bruce Guberman piše kroniku njihove intime u kolumni pod nazivom *Dobar u krevetu*. Kolumna otkriva kako je zaljubljenost u krupnu ženu hrabar čin u vremenu u kojem živimo.

18. Fielding, H. Bridget Jones: na rubu pameti. Zagreb: Fidas, 2000.

Ovaj naslov je nastavak na spomenutu knjigu *Dnevnik Bridget Jones*. Duhovit i moderan lik samostalne žene još uvijek nastoji srediti vlastiti život. Doživljava duhovno putovanje sa svim zgodama i dalje prisutnom nedisciplinom.

19. Šesto Stipančić, S. Debela. Zagreb: Semafora, 2009.

Petnaestogodišnja Lada je uobičajena tinejdžerica koju zaokupljaju problemi odrastanja kao što su prve ljubavi, cigarete, tulumarenja itd. Ima posebne roditelje i brata jer su svi otkaćeni. Od prijatelja, ima prijateljicu kojoj pripada titula najzgodnije cure u školi. Duhovit roman prikazuje probleme odrastanja o kojima se zapravo nikada ne priča. Godina 2001. je vrlo značajna za ovo djelo jer je upravo ono nagrađeno s prvom nagradom „Ivana Brlić Mažuranić“, a nakon toga stavljen na Časnu listu IBBY-a (Međunarodni odbor za knjige za mlade).

20. Green, J. Jemima J. Split: Marjan tisak, 2007.

Britanska autorica razotkriva život djevojke Jemime Jones. S pedesetak kilograma viška susreće se s brojnim nepravilnostima života. U svom stambenom prostoru cimerice je podcjenjuju, a na poslu stavljena u drugi plan s obzirom na to da je njezina kolegica Geraldine nepravredno bolje plaćena od nje. Na poslu i nije sve tako crno jer tamo je zaposlen Ben – kolega u kojeg je zaljubljena.

21. King, S. Kletva. Zagreb: Zagrebačka naklada, 2014.

Priča o glavnom liku Billyju Hallecku donosi njegovu borbu s pretiulošću. Jednoga dana doživio je prometnu nesreću gdje je neoprežnošću tijekom vožnje ubio Ciganku. Nakon toga, njegova težina doživljava veliku promjenu jer počinje nekontrolirano padati. Kada je saznao da je riječ o ciganskoj kletvi, pokušava je svim silama zaustaviti dok ne bude prekasno.

22. Andersson, L. Patkograd. Zagreb: SysPrint, 2009.

Švedska novinarka, urednica, voditeljica na radiju i naposljetku autorica, predstavlja grad koji se preoblikovao u sotonski grad. Iz nekada najugodnijeg mjesta za život pretvorio se u mjesto gdje se ljudi suočavaju s prekomjernom težinom i općenito ugroženim načinom života. Za borbu protiv debljine, predsjednik je kreirao pokret pod nazivom „Operacija Ahab – bijeli kit“.

23. Bjelčić, R. Špekec. Zagreb: vlast. nakl., 2008. (Zagreb: Studio Moderna)

Glavni lik ovog humorističnog romana je samac s viškom kilograma. Čvrsto odlučuje svoj život promijeniti na bolje. Primarna odluka je smršavjeti, no shvaća da se taj put sastoji od brojnih zamki. U njegovom okruženju nalazi se mnogo prepreka od druženja s prijateljima i reklama do preporučivanih dijeta i hladnjaka. Autor je jedan od poznatijih pisaca kratkih priča, zahvaljujući kvalitetnom radu, njegove priče mogu se pronaći u udžbenicima i čitankama viših razreda osnovne škole.

24. Babić Višnjic, S. No name: klinci s Ranžirnog. Zagreb: Semafora, 2021.

Roman opisuje grupu mladih života koji odrastaju u zapostavljenom okruženju. Nemaju mogućnost napredovanja, kao ni priliku za ostvarenje bilo kakvog uspjeha u životu. Odbačenost od društva, dovodi ih do posezanja za alkoholom i drogama. Likovi se bore s nedostatkom samopouzdanja, prekomjerne nesigurnosti i anksioznosti te bulimijom. „No name“ ili kraće rečeno „NN“ je osnovani glazbeni bend nadarenih adolescenata umjetničke srednje škole. Roman je posvećen svim mladim ljudima koji se od malih nogu isključivo prepoznaju kao problematična skupina mladeži.

25. Ponsowy, M. Obilje. Zagreb: Edicija Božičević, 2016.

Junakinja ove priče je Mori – bulimičarka i ovisnica o kokainu. Tijekom dana je zaposlena u marketinškoj agenciji gdje je zadužena za smišljanje slogana za razne tvrtke i brandove. Noću pod utjecajem droge piše roman o astronautu, duhu i ludoj djevojci podijeljenoj na tri osobe. Istaknuta je problematika konzumerističkog društva gdje autorica progovara o opterećenju i besmislenosti svakodnevice koja spremno očekuje pohvale nadređenog te osjeća potrebu traganja za osobnim smislom.

26. Nothomb, A. Oblik života. Zagreb: Vuković & Runjić, 2012.

U brojnim zaprimanjima pisama od obožavatelja, spisateljica Amélie Nothomb dobiva jedno posebno pismo od američkog vojnika Melvina Mapplea. Vojnik u pismu otkriva kako se s ratnom situacijom nosi s velikim stresom, a jedina opcija smirivanja psihičke uznemirenosti je hrana, odnosno prejedanje. Svoju prekomjernu težinu doživljava kao strano tijelo te putem pisma spisateljicu moli za dozu razumijevanja i odgovora. Amélie je stavljena u veliku nedoumicu gdje nije sigurna je li uistinu potrebna hitna intervencija poremećaja prehrane ili netko tko ju zna šalje pismo s određenim ciljem.

27. Murphy, J. Gospođica Knedlica. Zagreb: Znanje, 2016.

Bivša kraljica ljepote svoju kćer Willowdean iz nježnosti zove po nadimku – Knedlica, iako se Willowdean oduvijek osjećala izvrsno u svojoj koži. Sa svojom najboljom prijateljicom bezbrižno provodi dane tijekom pohađanja srednje škole. Problemi počinju kada se na ljeto zaposli u mjesnom restoranu brze hrane. Na poslu je upoznala bivšeg, zgodnog košarkaša Boa „iz privatne škole“ koji joj se jako svidio, kao i ona njemu. U nevjerici i radosti Will tada započinje sumnjati u sebe. Iz toga razloga, prijavljuje se na Miss Teen Blue Bonnet kako bi dokazala svoju pripadnost među ostalim mršavim djevojkama. Odlaskom na natjecanje ljepote njezin život se mijenja u cijelosti.

28. Diaz, J. Kratak, čudnovat život Oscara Waoa. Zagreb: Vuković & Runjić, 2011.

Godine 2008. roman je nagrađen Pulitzerovom nagradom za književnost. Simpatičan Oscar je prepoznatljiv kao debeli štreber iz geta. Iako vodi težak život, njegova najveća želja je pronaći ljubav. Ono što ugrožava njegov život te život njegove obitelji je fukú – naraštajno prokletstvo u obitelji. Prokletstvo donosi mučenje, tragične nesreće, zatočeništvo i nesretnu ljubav. Bez obzira na sve, Oscar sanja o prvom poljupcu sve do sudbonosnog posljednjeg ljeta.

29. Freudiger, A. Torta za balerinu Elu: kako djeci objasniti anoreksiju. Jastrebarsko: Naklada Slap, 2016.

Ela je starija, a Marija mlađa sestra. Marija postaje sve više zabrinuta za svoju sestru koja vidljivo postaje sve mršavija. Slikovnica je jedna od šest problemskih slikovnica za djecu i roditelje. Nosi titulu prve dječje slikovnice koja objašnjava anoreksiju. Zahvaljujući priči punoj osjećaja i ilustracija, poremećaj prehrane postaje prepoznatljiv djeci od njihove najmanje dobi.

30. Meiehofer, L. Maša i Žuta: pravilo broj 1. Zagreb: Begen, 2016.



Maša je obična djevojčica iz Zagreba, a Žuta je nesvakidašnja bubamara. Povezuje ih zajedničko učenje o životnim pravilima. U prvoj knjizi djecu se uči o važnostima osmijeha i sreće te kako je sreća iskrena tek kada se pruži drugima. Maša je pomalo deblja djevojčica i uživa u hrani, no njezini vršnjaci joj se rugaju zbog toga. Zahvaljujući bubamari trudi se prihvatiti samu sebe.

31. Meiehofer, L. Maša i Žuta: pravilo broj 2. Zagreb: Begen, 2016.

U drugom naslovu nastavlja se druženje posebne bubamare Žute te pomalo nesigurne i osamljene djevojčice Maše. Prolazeći kroz razne životne situacije uče o pravim vrijednostima života. Hrabra djevojčica naučila je da može ostvariti svoj cilj ako to uistinu želi i shvatila da je sreća najveća tek kada se dijeli s drugima.

32. Nagulov, F. Punomasni anđeo. Zagreb: Naklada Jesenski i Turk, 2011.

Hrvatski autor opisuje glavnog lika romana kao izgrađenog cinika koji putem (samo)ironije otkriva događanja koja proživljava vožnjom autobusa u oba smjera, kao od lavaboa, pekare do bojlera i zbornice. Mladić prepoznatljiv po prezimenu Peterlić probija se kroz pasivni sistem ne događanja i nametnutih životnih prepreka.

## **Prilog 2: Kratki prikaz sadržaja knjige**

Tihi- Stepanić, J. Moja neprijateljica Ana. Zagreb: Školska knjiga, 2015.

Profesorica i spisateljica Jasminka Tihi-Stepanić u romanu *Moja neprijateljica Ana* odlučila se na posebnu tematiku: psihogenu anoreksiju. Glavni lik problemskog romana je četrnaestogodišnja djevojčica Ela Vrgoč. Jedinica je u obitelji, živi s nezaposlenom majkom i ocem s titulom visokopozicioniranog političara. S majkom je imala bliži odnos nego s ocem jer je rijetko bio kući i dolazio s posla kasno navečer. Nakon završetka školske godine, odlikašica Ela upisuje gimnaziju i već spremno započinje čitati lektire koje se nalaze na popisu kako bih se na jesen mogla posvetiti njezinoj najvećoj želji – manekenstvu. Jednog popodneva Ela odlazi s najboljom prijateljicom Romanom na bazen i od tada njezin život postaje drugačiji. Djevojkama za stol prilazi zaposlenica Ivona agencije „Model Agencies Livia“ te Romani nudi ponudu za model i manekenu na temelju njezinog izgleda. Eli nije ponudila jer je imala prema Ivoninoj procjeni nekoliko kilograma više. Romana odbija ponudu, a Ela uzima telefonski broj Ivone pod uvjetom da u određeno vrijeme poradi na svojoj težini. Nedugo nakon toga, Ela je stupila u kontakt s Ivonom koja joj za početak postavlja idealnu težinu od 50 kg. Ela je odlučila

postići težinu od 49 kg, što znači da mora smršavjeti 10 kg. Roditeljima nije govorila o manekenskom tečaju jer je bila svjesna kako neće uspjeti dobiti odmah njihovo odobrenje, stoga u šutnji kreće na kroničnu dijetu. Započela se izgladnjivati te skrivati hranu u papirnate ubruse kako nitko ne bi posumnjao da ne jede.

U obitelji je situacija sve lošija, osobito kada Ela posumnja da tata ima ljubavnicu. Izgladnjivanjem Ela osjeća veliku glad, što je prvi put dovodi do prejedanja i namjernog povraćanja. Nakon drugog telefonskog razgovora, Ivona upućuje Elu u proces mršavljenja gdje mora vježbati i mjeriti određene dijelove tijela. Uz navedeno, Ela u pripreme za tečaj uključuje pušenje i jedenje rupčića kako bi izazvala brzu sitost. S najboljom prijateljicom Romanom sklopila je dogovor, Romana će ju fotografirati kako bi se i tako pripremila za postanak modela, a Romanina ljubav prema fotografiji izazvala je veliko oduševljenje. Svađa između roditelja postaje sve intenzivnija te jednog dana Elina mama se odluči preseliti u Bjelovar gdje imaju kuću. Odlazak mame je Eli omogućio još veću slobodu za mršavljenjem jer tata nikada nije bio kući, a kada je i bio uvijek se zaokupio poslom. Njezina mama je svakim novim posjetom primjećivala Elinu mršavost, no Ela ju je uspješno uvjeravala kako ne jede dovoljno zbog ljetnih vrućina. Umjesto mame, hranu im je pripremala kućna pomoćnica koju je Ela uvijek spretno zavarala kako jede svaki pripremljeni obrok. Ela pronalazi blog *Za Anu* za djevojke kojima je anoreksija stil života te postaje aktivna s nadimkom *samo do 49*. Ispod poveznice *ZaAnu* nalazila se nova poveznica: *ZaŽivot*. Putem bloga *ZaŽivot* upoznaje djevojku s nazivom *Krepana Lutka* koja je oboljela od anoreksije. Njezino pravo ime je Sandra, putem bloga izjašnjavala se kao protivnik anoreksiji. Ela i Sandra se fizički susreću prema dogovoru. Krepana Lutka dala joj je savjet o prestanku mršavljenja i izgladnjivanja dok još može jer će kasnije biti prekasno. Prvenstveno, Ela je bila zgrožena Sandrinim izgledom: bila je iznimno mršava, nemoćna, imala je neugodan zadah iz usta, ponestalo joj je zraka tijekom razgovora. Unatoč Sandrinoj priči, Ela je i dalje bila vjerna svom cilju. Kupnja tableta za mršavljenje i laksativa unaprijedilo je proces mršavljenja i pražnjenja hrane iz želudca. Ela susreće u prošlom stanu tatinu ljubavnicu, ubrzo Elina mama dolazi po Elu te ju odvodi u Bjelovar s planom da tamo ostanu zajedno živjeti. Takva odluka nije ne niti malo sviđala Eli, stoga jednog ranog jutra odluči pobjeći iz Bjelovara za Zagreb. Kratko vrijeme skrivala se kod prijatelja Tomeka, no ubrzo joj je policija ušla u trag.

S vremenom Ela postaje sve više nezadovoljna, prevladava sve veća tuga. Otac odlučuje Elu izvesti na večeru, no iznenadno im se priključuje Silvana, odnosno tatina ljubavnica. U restoranu prisutni novinari prepoznaju poznato političko lice te cijela situacija ubrzo završava u novinama. Nakon što je Ela pojela ispred tate, otrčala je u WC kako bi na vrijeme sve izbacila

iz sebe, no nije išlo tako jednostavno jer je prošlo previše vremena od unosa hrane. Silvana kuca na vrata toaleta te Eli pruža kemijsku kako bi lakše povratila, s obzirom na to da i ona sama živi takav način života. Došlo je vrijeme plaćanja prve rate manekenskog tečaja. Elin otac joj je za prošli rođendan poklonio karticu na kojoj je bilo sasvim dovoljno novca kako ne bi morala pitati roditelje za potrebno. Ivona joj nije mogla dati račun, Ela je nakratko posumnjala, ali opravdala je situaciju u kratkom vremenu. Također, Ela doznaje kako mora postići težinu od 48 kg.

Iako ju nije poznavala, Ela se zabrinula za Sandru jer više nije vidjela njezine objave na blogu. Odlučila je nazvati bolnice koje se bave poremećajima u prehrani te zaključila kako se Sandra nalazi u Bolnici milosrdne braće. Prilikom čekanja doktorice, Ela je osjećala jako lupanje srca i veliku bol u želudcu i crijevima. U kratkom posjetu, Sandra nije mogla komunicirati jer njezino stanje je bilo jako loše. S vremenom, Eline prijateljice primjećuju kako je vidljivo smanjila svoju težinu uspoređujući slike kroz cijelo ljeto. Tijekom pripreme za Romanino snimanje fotografija, Irena (djevojka od Elinog prijatelja Tomeka) češljajući Elu, pod ruke joj pada velika količina njezine kose, a Ela je osjećala vrtoglavicu i zimnicu. Prilikom prejedanja, nakon povraćanja ugledala je prvi put krv te ju je ponovno obuzela nekontrolirana zimnica. Počela je nova školska godina, Ela se nalazila u prvom razredu gimnazije. Nedugo nakon, kolege u razredu ismijanim pogledima promatrali su Elu, a uz nju i Dariju. Osim što su bile kolegice u istom razredu, zajedno su pohađale i tečaj manekenstva koji je po drugi put odgođen iz nepoznatih razloga. Elin otac se zabrinuo za nju, od bivše djevojke doznao je za situaciju u toaletu restorana. Ela je oca uvjerala da su za nedostatak kilograma krive ljetne vrućine i crijevne viroze te kako je s njom sve u redu.

Na satu tjelesne i zdravstvene kulture mjerila je visina i težina, a Elina vidljivo niska tjelesna masa zabrinula je profesora, ujedno on joj je bio i razrednik. Pozvao ju je na razgovor i ukazao kako njezin indeks tjelesne mase iznosi 16, dok je granični indeks 17,5. Sumnjao je na bolest anoreksije, zamolio ju da jede više te će svakako pozvati roditelje na razgovor. Eli svakodnevno postaje hladno te povraća protiv svoje volje. Na putu prema agenciji, Eli dolazi loše, a na tečaju doznaje kako je prevarena s ostalim curama. Ponovno joj dolazi loše te se budi u bolnici u kojoj se nalazi i Sandra. Eli je postavljena dijagnoza: pothranjenost, anemičnost, nizak tlak, izranjeni jednjak, usporeni otkucaji srca, gubitak mjesečnice. Morala je ostati u bolnici do daljnjeg. Jedne večeri, pokušala je pobjeći iz bolnice, no vijest o smrti Sandre promijenilo je odluku. Shvatila je gdje se zapravo nalazi i postaje svjesna vlastito lošeg zdravstvenog stanja. Čvrsto je odlučila vjerovati liječnicima te se prepustiti liječenju.

## Popis slika i tablica

### Popis slika

Slika 1. Primjer pretraživanja u sustavu Vero.....	35
Slika 2. Primjer pretraživanja u sustavu Vero.....	36
Slika 3. Primjer pretraživanja u sustavu Vero.....	37
Slika 4. Primjer pretraživanja u sustavu Vero.....	37
Slika 5. Primjer pretraživanja u sustavu Vero.....	39
Slika 6. Primjer pretraživanja u skupnom katalogu sustava ZAKI .....	41
Slika 7. Primjer pretraživanja u skupnom katalogu sustava ZAKI .....	41
Slika 8. Primjer pretraživanja u skupnom katalogu sustava ZAKI .....	42
Slika 9. Primjer pronalaska rezultata prema oznakama ili tagovima u sustavu ZAKI.....	43

### Popis tablica

Tablica 1. Broj rezultata pretraživanja prema ključnim riječima u katalogu CROLIST .....	34
Tablica 2. Pretraživanje prema zadanim naslovima knjiga u katalogu CROLIST .....	39
Tablica 3. Pretraživanje prema ključnim riječima u skupnom katalogu sustava ZAKI.....	40
Tablica 4. Klasificirani popis knjiga prema skupinama korisnika Gradske knjižnice Zadar...	44
Tablica 5. Klasificirani popis knjiga prema skupinama korisnika Gradske knjižnice Zadar i pripadnost stručnoj literaturi .....	45
Tablica 6. Klasificirani popis knjiga prema skupinama korisnika Gradske knjižnice Zadar i pripadnost stručnoj literaturi .....	46
Tablica 7. Klasificirani popis knjiga prema skupinama korisnika Gradske knjižnice Zadar i pripadnost stručnoj literaturi .....	47
Tablica 8. Klasificirani popis knjiga prema skupinama korisnika Gradske knjižnice Zadar i pripadnost stručnoj literaturi .....	48
Tablica 9. Klasificirani popis knjiga prema skupinama korisnika Gradske knjižnice Zadar i pripadnost stručnoj literaturi .....	49
Tablica 10. Prikaz konačnog popisa knjiga.....	52

Tablica 11. Dostupnost primjeraka beletristike za djecu i mlade vezanih uz temu poremećaja prehrane u skupnom katalogu knjižnica Zadarske županije.....	54
Tablica 12. Dostupnost primjeraka koji nisu namijenjeni za djecu i mlade u skupnom katalogu knjižnica Zadarske županije .....	55
Tablica 13. Izvori informacija iz kojih ispitanici stječu informacije o poremećaju prehrane anoreksija .....	57